

๐๕๕.๓๖๖

๑๖๖๖๖

๖๖

การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมการกล้าแสดงออก
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม
อำเภอทับปุดบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ปริญญาณพนธ์

ของ

วิไล พังสาด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2542

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๖๖๖

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานีพจน์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)
.....กรรมการ
(อาจารย์ทัศน ทอภักดี)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)
.....กรรมการ
(อาจารย์ทัศน ทอภักดี)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี เทียมประสิทธิ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานีพจน์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 15 เดือน พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงได้เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งในการให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ประธานควบคุมปริญญาโท อาจารย์ทัศน ทอภักดี กรรมการควบคุมปริญญาโท อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และผู้ช่วย ศาสตราจารย์ยุวดี เทียบรมประสิทธิ์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และอาจารย์ จรรยา กล่าวสุนทร ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม และขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์ปิยะธิดา เกษสุวรรณ เพื่อนนิสิตปริญญาโทที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา พร้อมกันนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์บุญญรัตน์ แซ่โค้ว เพื่อนครู โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคมที่ให้กำลังใจในการทำวิจัยมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญาโทฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อ จำสับเอกประหยัด - คุณแม่ชวน พังสอาด และครู - อาจารย์ ตลอดจนบุคคลในครอบครัวและผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาด้วยดี

วิไล พังสอาด

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ	14
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แม่แบบ	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้แม่แบบ	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แม่แบบ	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก	26
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	28
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	28
ประชากร	28
กลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	29
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	29
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	32
การดำเนินการทดลอง	33
วิธีจัดกระทำข้อมูล	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	42
บทย่อ	
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	42
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	42
ประชากร	42
กลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	42
การดำเนินการทดลอง	43
สรุปผลการวิจัย	45
อภิปรายผล	45
ข้อเสนอแนะ	47
บรรณานุกรม	48
ภาคผนวก	53
ประวัติย่อของผู้วิจัย	164

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ	37
2	เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังที่ได้รับการใช้แม่แบบ	38
3	เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ	39
4	แสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในกลุ่มทดลองที่ 1 ตลอด 3 ระยะ	159
5	แสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในกลุ่มทดลองที่ 2 ตลอด 3 ระยะ	160
6	แสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคลในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ	161
7	แสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคลในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้แม่แบบ	162
8	แสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออก กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง	162

บัญชีภาพประกอบ

[illegible]

หน้า

[illegible]

ภูมิหลัง

หลักสูตรการสอนระดับมัธยมศึกษาได้กำหนดและเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความสามารถ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักปรับปรุง รู้จักแก้ไข รู้จักพัฒนา กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น มีทักษะในการทำงาน รู้จักแสวงหาความจริงและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (กรมวิชาการ, 2536 : 13) ดังนั้น ในการเรียนการสอน นอกจากจะให้ผู้เรียนรู้จักจดบันทึกแล้วจำเป็นจะต้องให้ผู้เรียนคิดหาคำถามจะซักถาม หรือโต้ตอบ และแสดงความคิดเห็น เมื่อถูกกำหนดให้เป็นผู้ถามหรือผู้ตอบ และในด้านการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักพูด จะต้องฝึกให้ผู้เรียนซักถามอธิบาย และแสดงความคิดเห็น จากเนื้อหาที่เรียนแต่ละชั่วโมง (ทวีป อภิลิธิ, 2520 : 19) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ นวลศรี นวลมณี ที่กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนการสอนนั้น การเน้นให้ได้กลัคิด กล้าทำ รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ และผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางทำกิจกรรมด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวทาง ฉะนั้นผู้เรียนจะต้องค้นคว้าคิดคำตอบให้มากที่สุด แต่ก็ยังเป็นปัญหาสำหรับครูเกี่ยวกับตัวนักเรียนบางคน ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนเพราะความอายหรือเป็นคนเงียบขี้อาย ไม่กระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม (นวลศรี นวลมณี, 2524 : 28) และจากการค้นคว้าของ วรธนา ทองนุ้ย (2523 : 28) ได้วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกในชั้นเรียน คือไม่กล้าถามครูในเรื่องที่เรียน ไม่เข้าใจ มีความประหม่า ขี้อาย ไม่สนใจในตัวเอง และงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ (2519 : 28) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมและส่วนตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครกับโรงเรียนสาธิตในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมีปัญหามากในด้านไม่กล้าถามครูในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจ และมีลักษณะคล้ายคลึงตามเป็นผู้ฟังแต่เพียงฝ่ายเดียว

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนพบว่า เด็กที่มีความอยากรู้อยากเห็นและมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และปรับตัวอยู่ในสังคมได้ดี เช่น จากการศึกษาของ ริดดิ้ง (Ridding 1966 : 397 - 399) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างบุคลิกภาพ กับสัมฤทธิ์ผลในวิชา ภาษาอังกฤษ เลขคณิต พบว่า เด็กที่มีลักษณะชอบแสดงตัว (Extraversion) จะมีความสัมพันธ์สูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะที่เก็บตัวจะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

พฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนนอกจากจะมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ยังส่งผลทางด้านจิตใจ กล่าวคือ คนที่ไม่กล้าแสดงออกจะพลาดโอกาสที่ตนต้องการและจะต้องยอมทำตามความต้องการของผู้อื่น ผลก็คือตนเองไม่มีความสุขทำให้ต้องเก็บมาคิดวิตกกังวลอยู่ในสังคมด้วยความยากลำบาก เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็อาจเลือกวิธีหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนกล้าแสดงออกและมีความกังวลสูง ซึ่งอาจนำไปสู่โรคประสาทได้ในที่สุด (ละเอียด ฐาประยูร และคณะ, 2521 : 718) พฤติกรรมกล้าแสดงออกจึงมี

ความสำคัญต่อชีวิตประจำวันและการเรียนของนักเรียนมาก หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกแล้วจะเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับตัวทางสังคมและปัญหาทางการเรียนของนักเรียนด้วย

จากการที่ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนที่โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี สังเกตโดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมพบว่านักเรียนส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกในชั้นเรียน ไม่กล้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงได้สังเกตพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนโดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกร้อยละ 24 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกร้อยละ 32 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกร้อยละ 14 จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกสูงกว่าชั้นอื่น ๆ โดยมีพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนี้ ไม่กล้าตอบคำถามครู ไม่กล้าซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ไม่กล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมในชั้นเรียน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือซักถามเมื่อครูเปิดโอกาส และไม่กล้าสบตาครูในขณะที่พูดหรือตอบคำถาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนให้เหมาะสมมากขึ้น

ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน สามารถทำได้หลายวิธี เช่น บทบาทสมมติ การใช้แม่แบบ กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้ บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบ เพราะการใช้นิทานบทบาทสมมติเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างลึกซึ้งเพราะได้ลงกระทำด้วยตนเอง ในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมาแล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้นแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัย บุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก ดังที่ ทิสนา แชมมณี (2528 : 71) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการเรียนในลักษณะเล่นปนเรียน นักเรียนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความกระตือรือร้น และสิ่งสำคัญการแสดงบทบาทสมมตินักเรียนต้องการทดลองแสดงบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเองทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงข้อแตกต่างของพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม เกิดความเข้าใจถึงลักษณะการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ดังเช่นผลการวิจัยของ อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 47) ที่ศึกษาผลของการใช้นิทานบทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลอง พบว่านักเรียนที่ได้รับโดยการใช้นิทานบทบาทสมมติมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อสนเทศ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพรรณ กลิ่นเกษร (2538 : 62) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้นิทานบทบาทสมมติที่มีต่อทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้นิทานบทบาทสมติมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดีขึ้น

สำหรับการใช้แม่แบบเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อีกจากการเลียนแบบตามผู้อื่น กระทำ การใช้ตัวแบบเป็นกลวิธีในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่ง โดยผู้สังเกต หรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบจากตัวแบบสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบที่ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2527 : 70 ; อ้างอิงมาจาก Bandura and Menlove. 1968) ดังเช่นผลการวิจัยของ ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (2524 : 52 - 53) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้แม่แบบในการพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

ของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลจากการทดลองครั้งนี้ปรากฏว่า ผู้ได้รับการใช้แม่แบบเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ มีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์มากขึ้น แสดงว่าการใช้ “ แม่แบบ ” ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลได้ จึงมีผลให้ความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของผู้ที่ได้รับแม่แบบสูงขึ้น และจากผลการวิจัยของ ทันทิมา ระเบียบดี (2529 : 48) ที่ได้ศึกษาผลการใช้แม่แบบโดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกโดยการให้แม่แบบมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกการใช้แม่แบบ และนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แม่แบบมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การใช้บทบาทสมมติ และการใช้แม่แบบ สามารถพัฒนาพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเปรียบเทียบการใช้บทบาทสมมติกับการใช้แม่แบบ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยา อําเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการใช้บทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการใช้แม่แบบ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ที่ได้รับการใช้บทบาทสมติดกับนักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ
2. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้แม่แบบ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้แก่ ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ครูแนะแนว มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการนำวิธีการบทบาทสมมติ และการใช้แม่แบบ ไปใช้พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอบินทร์บุรี จังหวัดปราชญ์บุรี ปีการศึกษา 2541 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 49 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปราชญ์บุรี ปีการศึกษา 2541 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 12 คน

1. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

1.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกซึ่งมี 2 วิธี คือ

1.1.1 การใช้บทบาทสมมติ

1.1.2 การใช้แม่แบบ

1.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมกล้าแสดงออก

นิยามศัพท์เฉพาะ

✓ 1. การใช้บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีที่ครูกำหนดสถานการณ์และบทบาทให้ผู้เรียนแสดงโดยให้แสดงไปตามลักษณะตัวละครที่ครูกำหนด ซึ่งเป็นการแสดงที่ไม่มีฉากหลังหน้าและถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออุปมา เพื่อการเรียนรู้สถานการณ์และบทบาทที่กำหนด มีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

✓ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ 2 ขั้นตอน คือ

ก. การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ ในขั้นนี้ครูต้องศึกษาว่าจะใช้บทบาทสมมติเพื่ออะไร ครูต้องการให้ผู้เรียนได้อะไรบ้างจากการแสดง

ข. กำหนดสถานการณ์บทบาทสมมติ เมื่อครูเข้าใจวัตถุประสงค์ชัดเจนแล้วก็สร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นมาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้น มีความชัดเจน ยากง่าย ให้เหมาะสมกับระดับผู้เรียน มีเนื้อหาใกล้เคียงกับความเป็นจริง ควรมีการขัดแย้ง หรืออุปสรรคที่ต้องแก้ไข เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกคิด และแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

ก. การอุ่นเครื่อง ครูเล่าเรื่องหรือสถานการณ์ที่เตรียมมาให้ผู้เรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียน และในตอนท้ายจะทิ้งปัญหากระตุ้นให้คิดอยากติดตาม และชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นคุณประโยชน์จากการเข้าร่วมบทบาทสมมติ

ข. การเลือกตัวผู้แสดง ครูขอให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะเป็นผู้แสดง

ค. การจัดฉากแสดง หลังจากได้ตัวผู้แสดงแล้ว ครูให้ผู้ที่ไม่ได้แสดงบางคนออกมาช่วยจัดสถานที่แบบสมมติขึ้น เพื่อให้การแสดงดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง

ง. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ การแสดงบทบาทสมมติ มีใช้เรียนเพื่อสนุกสนานอย่างเดียว ครูต้องช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและรู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์ไปด้วย

จ. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ครูจะช่วยให้การแสดงนั้นเป็นไปตามธรรมชาติ โดยการช่วยขจัดความประหม่า วิตกกังวลของผู้แสดง ช่วยผู้แสดงให้เข้าใจสถานการณ์ให้มากยิ่งขึ้น ได้แก่ ถามว่าเรื่องเกิดที่ไหน ตัวละครมีใครบ้าง

ฉ. การแสดง เมื่อนักเรียนที่เป็นผู้ชมและผู้แสดงพร้อมแล้วก็เริ่มแสดงได้เลย การแสดงเป็นไปตามธรรมชาติ

ช. การตัดบท หากการแสดงดำเนินไปได้พอสมควร ครูจะตัดบทการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้ ผู้ชมหรือผู้แสดงเข้าใจลึกซึ้งพอที่จะเดาเรื่องราวเป็นอย่างใดหรือถ้ามีการแสดงที่ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไป เพราะเกิดความเข้าใจผิด และเกิดอารมณ์สะท้อนใจมากเกินไป

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

หลังจากการแสดงสิ้นสุดลง ครูให้นักเรียนที่เป็นทั้งผู้แสดงและผู้ชม วิเคราะห์และอภิปรายผลของการแสดง

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้วนักเรียนในกลุ่มแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ ครูอาจจัดให้มีการแสดงเพิ่มเติมได้หากการแสดงเพิ่มเติมไม่จำเป็น ครูอาจข้ามขั้นนี้ไปถึงขั้นที่ 5 เลยได้

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป หลังจากการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีส่วนสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้อภิปราย การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่า สิ่งที่ยเรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุป หรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1

✓ 2. การใช้แม่แบบ หมายถึง วิธีที่ครูให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต และเลียนแบบ พฤติกรรมของแม่แบบซึ่งแสดงโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยมีขั้นตอน การใช้แม่แบบ 3 ขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นนำ ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะฝึกตามจุดมุ่งหมาย

2.2 ขั้นเสนอแม่แบบ ครูเสนอเรื่องราวของแม่แบบที่แสดงเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดงแล้วเลียนแบบ และร่วมกันอภิปรายซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากการเลียนแบบ ถ้าเลียนแบบได้เหมาะสมนักเรียนจะได้รับการเสริมแรงทางสังคม และถ้าเลียนแบบไม่ได้ให้กระทำซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

2.3 ขั้นสรุป ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ แล้วครูสรุปเพิ่มเติม และมอบหมายให้นักเรียนกลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก ที่โรงเรียนและที่บ้าน

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2

3. พฤติกรรมกล้าแสดงออก หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนด้วยการกระทำ และคำพูดที่เหมาะสม ถูกกาลเทศะ ในขณะร่วมกิจกรรมด้านการเรียนการสอน ซึ่งแสดงถึงความกล้าของนักเรียนในวิชาสังคมศึกษา ได้แก่

3.1 กล้าตอบคำถามครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย

3.2 กล้าซักถามเมื่อมีข้อสงสัย

3.3 กล้าพูด อภิปราย และแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

3.4 กล้าแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล

3.5 กล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่ม หรือความคิดเห็นเมื่อครูเปิดโอกาส

3.6 กล้าสบตาครูในขณะที่พูด หรือตอบคำถาม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แม่แบบ
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้แม่แบบ
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แม่แบบ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก
 - 3.1 เอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก
 - 3.2 งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1.1.1 ความหมายของบทบาทสมมติ

✓ ทิศนา แชมมณี (2519 : 41) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียนโดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกมาตามที่ตนคิดว่าจะเป็นและถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้ และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายในการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2521 : 52) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสนุกสนานและเรียนรู้ความรู้สึกลึกซึ้ง เรียนรู้ที่จะเข้าใจคนอื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงบทบาท ของคนอื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง

/ คมเพชร ฉัตรคุรุกุล (2522 : 82 – 83) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะ และความสามารถอย่างลึกซึ้งในขอบเขตของเนื้อหาความสัมพันธ์ของบุคคล โดยการแสดงออกมาในสถานการณ์ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริง

/ ผกา สัตยธรรม (2524 : 49) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงได้หลายทาง ทั้งคำพูด และการแสดงท่าทาง

เดวิส (วารี ธีระจิต. 2534 : 185; อ้างอิงมาจาก Davis. 1962 : 427) ได้กล่าวถึงบทบาทสมมติเป็นการจัดสภาพการ เพื่อให้ผู้แสดงได้มีโอกาสแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ หรือเปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงบุคลิกภาพนั้น ๆ อย่างอิสระในการแสดงอาจมีการเตรียมการมาก่อน หรือไม่จำเป็นต้องซ้อมมาก่อนก็ได้ ระยะเวลาในการแสดงใช้เวลาเพียงช่วงสั้น ๆ โดยมุ่งให้ผู้แสดงได้เรียนรู้จากการสังเกต หรือการวิเคราะห์บทบาทที่ได้แสดง จะมีการอภิปรายประกอบผลของการแสดงด้วย

แชฟเทล และแชฟเทล (Shafitel and Shafitel. 1967 : 83) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่าเป็นวิธีการที่จะฝึกฝน เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ที่ควร ในการแก้ไขปัญหา และในการตัดสินใจ ซึ่งต้องมีเทคนิคหลายอย่าง เช่น การอภิปราย การนิยาม การวิเคราะห์ปัญหา การแสดง และปฏิกิริยาของผู้ชม

✓ จากความหมายของบทบาทสมมติ พอสรุปได้ว่า บทบาทสมมติหมายถึงการจัดสภาพการให้คล้ายคลึงกับปัญหาในชีวิตจริง แล้วให้แสดงบทบาทได้แสดงความรู้สึนึกคิด อารมณ์ จากสภาพการณ์ที่สมมติขึ้นเพื่อเกิดการเรียนรู้

1.1.2 ความเป็นมาของบทบาทสมมติ

บทบาทสมมติ เป็นวิธีการหนึ่งของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และไม่ใช้เงินของใหม่ พบว่าใช้กันมาแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 ในรูปของการแสดงละคร มีผู้นำเอามาใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกมนุษยสัมพันธ์ใช้เป็นวิธีการในการให้การศึกษาและในวงการแพทย์ หรือการบำบัดผู้ป่วยทางจิตในวงการจิตวิทยา ผู้ที่นำบทบาทสมมติมาใช้คนแรก คือ โมเรโน (Moreno) นักจิตวิทยาชาวเวียนนา มีการค้นพบว่าบทบาทสมมติสามารถใช้ในการวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาได้ด้วย (ทิศนา แคมมณี. 2519 : 41)

นักจิตวิทยาสมาัยต่อมา ได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับการสร้างสถานการณ์ที่จะนำมาใช้ในการบำบัดรักษาคนไข้โรคจิต จึงได้นำวิธีการบทบาทสมมติมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ส่วนนนักการศึกษาชื่อ เอช ที เคิร์ช (S.T. Kerch) ได้นำบทบาทสมมติมาใช้ในวงการการศึกษา และได้ใช้ทดลองกับนิสิตเพื่อเตรียมตัวก่อนฝึกสอน ที่รัฐโอเรกอนในปี ค.ศ. 1963 - 1965 มีการยอมรับวิธีการนี้อย่างกว้างขวาง ในปี ค.ศ. 1967 ได้มีงานวิจัยขึ้นสำคัญเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติของ แฟนนี่ อา แชฟเทล และ ยอร์ชแชฟเทล (Fannie R. Shafitel and George Shafitel) ซึ่งได้พิมพ์เป็นหนังสือชื่อ Role Playing For Social Valves : Dicision Making in The Social Stadies เมื่อหนังสือได้พิมพ์ออกแพร่หลาย ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการนำเอาการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในวงการศึกษอย่างกว้างขวาง (วารี ธีระจิต. 2534 : 185)

✓ 1.1.3 จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการแสดงบทบาทสมมติ

ทิศนา แคมมณี (2519 : 42 - 43) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยในการสอนได้มาก ครูสามารถนำเอาบทบาทสมมติไปช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ หลายด้านดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่า พฤติกรรมทุกพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุการที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ ภายในสถานการณ์ที่ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขบางประการ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสาเหตุและแรงผลักดันต่าง ๆ ที่ทำให้คนจำต้องแสดงพฤติกรรมออกมาเช่นนั้น ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้เรียนไม่ด่วนตัดสินอะไรง่าย ๆ โดยไม่ทันพิจารณาถึงสาเหตุเสียก่อนและไม่ตัดสินพฤติกรรมบางอย่างว่า “ ดีไปทั้งหมด ” หรือ “ เลวไปทั้งหมด ” แต่จะต้องเป็นสิ่งที่ “ ดีที่สุดเท่าที่จะกระทำลงไปได้ภายใต้สภาพการณ์เฉพาะหน้าเช่นนั้น ” และจะทำให้ผู้เรียนได้แนวทางแก้ปัญหาอย่างตรงจุด

2. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทเป็นบุคคลอื่น ๆ จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ว่าผู้อื่นมีความคิดและความรู้สึกอย่างไร ความเข้าใจนี้จะทำให้ผู้เรียนรู้จักและฝึกฝนการเอาใจเขามาใส่ใจเรา จึงเป็นการคาดหวังว่าเมื่อผู้เรียนได้รู้จักการแสดงบทบาทสมมติแล้วจะสามารถสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในชีวิตจริงได้ดีขึ้น

3. ช่วยลดความรู้สึกตึงเครียด กล่าวคือ ในบางครั้งผู้เรียนอาจเกิดความตึงเครียด และทำให้แสดงออกมาในรูปพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น กลั่นแกล้งเพื่อนซึ่งจะส่งผลเสียต่อการเรียนได้ การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนได้ระบายความรู้สึกนั้น ๆ ออกมาทำให้ผ่อนคลายความตึงเครียดลงได้

4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจค่านิยมของตน หากลึกลงไปในชีวิตของตน ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติอยู่นั้น ผู้เรียนจะมีพฤติกรรม หรือการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นค่านิยมของตนโดยไม่รู้ตัว การมีโอกาสได้แสดงได้อภิปรายวิเคราะห์ถึงค่านิยมเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเองมากขึ้นว่าตนยึดค่านิยมอะไรบ้าง และรู้จักยอมรับว่า แต่ละคนย่อมมีค่านิยมต่างกัน จึงไม่ควรเอาค่านิยมของตนไปตัดสินพฤติกรรมของผู้อื่น

5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี คือ จะมีความมั่นใจมากขึ้น สามารถปรับตัวได้รู้จักตัดสินใจด้วยตนเองมีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก กล้าคัดค้านเมื่อควรที่จำเป็น เมื่อผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองได้ก็นับเป็นพื้นฐานของความเจริญทางจิตใจ ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีพอยู่อย่างปกติสุขและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และฝึกการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ บทบาท เพราะคน ๆ หนึ่งมักจะมีหลายบทบาทในชีวิตจริง เช่น เป็นพี่ เป็นลูก เป็นหลาน เป็นนักเรียน เป็นหัวหน้าชั้น หัวหน้าทีมกีฬา เป็นต้น ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่าง ๆ นี้ เพื่อช่วยเหลือในการสำรวจและค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์แต่ละอย่าง การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนพบกับสถานการณ์ และบทบาทต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อันจะเป็นประโยชน์เมื่อผู้เรียนได้ประสบสถานการณ์ใหม่ ๆ ในชีวิตจริง

7. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้นการเรียนรู้การประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยฝึกการปฏิบัติตนในสังคมได้มาก

✓ 8. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจการแสดงบทบาทสมมติทุกบทบาท จะมีสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งอยู่ ผู้แสดงจึงต้องรู้จักแสวงหา ตั้งสมมติฐานคาดคะเนและคิดในหลาย ๆ แนว ทั้งต้องใช้วิจารณญาณและไหวพริบแก้ปัญหา การแสดงบทบาทสมมติจึงเป็นการฝึกฝนในแง่นี้ได้เป็นอย่างดี

✓ 9. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอน “รู้สึก คิด กระทำ” โดยปกติแล้วเมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหา ก็จะเกิด “รู้สึก” แล้วจะ “กระทำ” ไปตามความรู้สึกนั้นทันทีแล้วจึงจะหวนกลับมา “คิด” หาวิธีดีกว่าจึงเท่ากับเป็นขั้นตอน “รู้สึก กระทำ คิด” แต่การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยเปลี่ยนให้ผู้เรียนทำตามขั้นตอนที่ดีกว่า คือ “รู้สึก คิด กระทำ” แทน

✓ 10. ช่วยพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มผู้เรียนให้ดีขึ้นในการทำงานร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีปัญหาขัดแย้งกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความไม่เข้าใจ และแตกแยกกันได้ และถ้าหากความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเอง ล้มเหลวย่อมจะทำให้การเรียนเป็นกลุ่มไม่ได้ผลดีด้วยการแสดงบทบาทสมมติจะช่วยแก้ไขได้เพราะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนยอมรับผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นอันจะเป็นทางนำไปสู่ความเข้าใจ และความสามัคคีในที่สุด

✓ 11. ช่วยให้ครูได้เรียนรู้ถึงความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนส่วนมากจะไม่แสดงความต้องการของตนออกมาอย่างเด่นชัด และเมื่อครูให้แสดงบทบาทสมมติจะแสดงความเป็นตัวของตัวเองมา โดยไม่รู้ตัว เป็นการเปิดโอกาสให้ครูเข้าใจผู้เรียนได้มากขึ้น และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ถูกต้อง

✕1.14 ทฤษฎีการใช้บทบาทสมมติ

ทิสนา เทียนแสม (Tisana Tiansame. 1972 : 122 - 123) ได้สรุปทฤษฎีการใช้บทบาทสมมติ มีอยู่ด้วยกัน 2 วิธี คือ

1. บทบาทสมมติที่เตรียมไว้ล่วงหน้า (Programmed or Structured Role - Playing) ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากความคิดว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนมากที่สุด ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยการกระทำ ทดลอง ฝึกหัด และลองผิดลองถูก ผู้เรียนสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นแล้วเลียนแบบหรือเรียนรู้ โดยการมีปฏิริยาโต้ตอบพฤติกรรมของผู้เล่นบทบาท ผู้นำจะทำหน้าที่ตีความและตัดสินใจอย่างพิถีพิถัน สมาชิกในกลุ่มจะเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องหลักการที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นโอกาสที่สมาชิกจะเพิ่มความรู้สึกเกี่ยวกับการรับรู้ การมอง การเห็น และการเกิดปัญหา ทฤษฎีจึงประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ การประเมินผลและการแนะนำ การปรับปรุงพฤติกรรม และทักษะในตัวสมาชิก

2. การใช้บทบาทสมมติแบบอัตโนมัติ (Spontaneous Role - Playing) ทฤษฎีนี้คล้ายทฤษฎีแรก คือ สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้ด้วยการสังเกตเลียนแบบและการวิจารณ์ หรือติชม แต่ข้อแตกต่างระหว่างทฤษฎีนี้กับทฤษฎีแรกก็คือ กระบวนการวิเคราะห์ในสถานการณ์การเรียนรู้ ทฤษฎีนี้เน้นหนักในเรื่องความเป็นธรรมชาติมากกว่าการวิเคราะห์ทฤษฎีนี้ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมในการคิดหาโครงสร้างของเขาเองมา ทดลอง และค้นคว้าหาแบบของพฤติกรรมใหม่ๆ และทฤษฎีใหม่ ๆ ทฤษฎีนี้มักใช้ปนกับทฤษฎีแรก ซึ่งขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของกลุ่ม

จากทฤษฎีการใช้บทบาทสมมติดังกล่าวข้างต้น นักการศึกษาได้นำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนโดยกำหนดขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนเพื่อช่วยทำความเข้าใจ และนำเอาวิธีการของบทบาทสมมติไปใช้ได้ง่ายขึ้น

1.1.5 ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ

ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ (ทิศนา แคมมณี. 2525 : 2) ได้เสนอขั้นตอนของการนำบทบาทสมมติมาใช้ในการเรียนการสอนดังต่อไปนี้ คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ 2 ขั้น คือ

ก. การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ ในขั้นนี้ครูจำเป็นต้องศึกษาก่อนว่าจะใช้บทบาทสมมติเพื่ออะไร ครูต้องการให้ผู้เรียนได้อะไรบ้างจากการแสดง

ข. กำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ เมื่อครูเข้าใจวัตถุประสงค์ชัดเจนแล้วก็ควรจะสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นมาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้น มีความชัดเจน ยากง่าย ให้เหมาะสมกับระดับผู้เรียน มีเนื้อหาใกล้เคียงกับความเป็นจริง ควรมีการขัดแย้ง หรืออุปสรรคที่ต้องแก้ไข เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึก คิดและแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

ก. การอุ่นเครื่อง คือการเล่าเรื่องหรือสถานการณ์ที่เตรียมมาให้ผู้เรียนสนใจ และกระตุ้นที่นักเรียน และในตอนท้ายจะทิ้งปัญหากระตุ้นให้คิด อยากติดตาม และชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นคุณประโยชน์จากการเข้าร่วมบทบาทสมมติ

ข. การเลือกตัวผู้แสดง ครูอาจเลือกได้หลายทางขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ ครูต้องคำนึงว่าจะไม่ต้องเลือกผู้เรียนที่เจ้าตัวไม่เต็มใจควรเลือกผู้แสดงบทบาทที่อาสาสมัคร

ค. ควรจัดฉากแสดงหลังจากได้ตัวผู้แสดงแล้ว ควรให้ผู้ที่ไม่ได้แสดงบางคนออกมาช่วยจัดสถานที่แบบสมมติขึ้น เพื่อให้การแสดงดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง การจัดฉากอาจจัดแบบง่าย ๆ ไปจนถึงการจัดฉากหรูหรา

ง. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ การแสดงบทบาทสมมติ มีใช้เพื่อสนุกสนานอย่างเดียว ครูต้องช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและรู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์ไปด้วยมิเช่นนั้นแล้ว การอภิปรายและวิเคราะห์หลังบทเรียนจะไม่ได้ผล เพราะผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกดังกล่าวนั้น บางคนนั่งเฉย ๆ บางคนจะตำหนิผู้แสดงมากเกินไป เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว ครูควรแบ่งหน้าที่ให้ผู้เรียนเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มหนึ่งอาจให้สังเกตวิธีการแก้ไขปัญหาที่เพื่อนเสนอ จะเป็นจริงได้หรือไม่ให้คอยดูว่า ผู้แสดงจะเกิดความรู้สึกอย่างไรบ้าง ให้คิดล่วงหน้าว่าถ้าแก้ไขปัญหาไปเช่นนั้นแล้วจะทำให้เกิดปัญหาตามมาหรือไม่

จ. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ครูจะช่วยให้การแสดงนั้นเป็นไปตามธรรมชาติ โดยการช่วยขจัดความประหม่า วิตกกังวลของผู้แสดง ช่วยผู้แสดงให้เข้าใจสถานการณ์ให้มากยิ่งขึ้น เช่น ถามว่า เรื่องเกิดที่ไหน ตัวละครมีใครบ้าง เป็นต้น คอยเตือนผู้แสดงชุดแรกว่าถ้าหัวเราะแล้วจะทำให้การแสดงเสียไป

ฉ. การแสดง เมื่อผู้ชมผู้แสดงพร้อมแล้วก็เริ่มการแสดงได้เลย การแสดงควรเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดขวางกัน นอกจากกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ

ช. การจัดบท หากการแสดงดำเนินไปได้พอสมควร ควรมีการจัดบทถ้าการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้ ผู้ชมหรือผู้แสดงเข้าใจสิ่งที่พอที่จะหาเรื่องราวเป็นอย่างไร หรือถ้ามีการที่ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไป เพราะเกิดความเข้าใจผิด และเกิดอารมณ์สะท้อนใจมากเกินไป

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ขั้นนี้สำคัญมากเพราะเป็นขั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้หลาย ๆ อย่าง การวิเคราะห์การแสดง มักจะเข้าไปในรูปของการอภิปรายร่วมกัน การอภิปรายจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลตรงไปตรงมาเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออก ไม่มุ่งวิจารณ์ว่าใครแสดงดี หรือไม่ดีอย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้วกลุ่มอาจจะแนะแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจครูอาจจัดให้มีการแสดงเพิ่มเติมได้หากการแสดงเพิ่มเติมนี้ไม่จำเป็น ครูอาจข้ามขั้นนี้ไปถึงขั้นที่ 5 เลยได้

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป หลังจากจบการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้มีส่วนสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้อภิปราย การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริงจะทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

นอกจากนี้ วรี ธีระจิตร (2534 : 189 - 190) ได้สรุปเกี่ยวกับการเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติว่า มีข้อดีหลายประการที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และเรียนได้อย่างสนุกสนาน สามารถเข้าใจสิ่งที่เรียนได้อย่างดี ช่วยปรับปรุงพฤติกรรมและเจตคติ ให้ปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม และรู้จักการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ผีการแก้ปัญหาและรู้จักการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

จากทฤษฎีและขั้นตอนการให้บทบาทสมมติข้างต้น ซึ่งมีข้อดีมากมาย เช่น ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ดี ช่วยปรับปรุงทัศนคติและพฤติกรรมให้เหมาะสม

1.1.6 หลักการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

การนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (2522 : 27 - 29) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติควรใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และไม่ควรใช้เพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียว หรือเพียงเพื่อให้เป็นไปตามโครงการสอนที่กำหนดไว้เท่านั้น
2. การแสดงบทบาทสมมติบางครั้งใช้เวลาในการแสดงออกจึงไม่ควรกำหนดการแสดงบทบาทสมมติไว้ในโครงการที่มีเวลาน้อย หรือมีกำหนดเวลานั่นอนตายตัวด้วยลงไป
3. การเลือกเรื่องที่จะนำมาใช้กับการแสดงบทบาทสมมติ มีผู้ให้หลักการเลือกเรื่องว่า ครูควรตั้งคำถามต่อไปนี้ถามตัวเอง คือ

1. เรื่องที่จะเลือกมาแสดงบทบาทสมมตินั้นจะทำให้เกิดผลต่อไปนี้หรือไม่
 - ก. กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากพูด อยากอภิปรายเมื่อการแสดงจบลงแล้ว
 - ข. ผู้เรียนสามารถเข้าใจความคิดเห็น ความรู้สึก และค่านิยมของสมาชิกอื่น ๆ ได้ดีขึ้น
 - ค. ผู้เรียนเข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมในสถานการณ์หนึ่ง ๆ
2. ผู้เรียนจะมีความรู้พอเพียงที่จะสามารถเข้าร่วมแสดงและอภิปรายในเรื่องปัญหาที่ยกมาหรือไม่ เพราะปกติการแสดงแต่ละครั้งไม่ควรเกิน 4 – 5 นาที

4. การใช้บทบาทสมมติจะได้ผลเต็มที่เมื่อใช้เป็นส่วนสมบูรณ์ของหลักสูตร กล่าวคือ นำมาใช้ให้ติดต่อกันพอสมควรไม่ใช่นำมาเพียงการค้นการเรียนรู้ตามปกติไปเพียงครั้งหรือสองครั้งเพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น

5. ควรใช้วิธีแสดงบทบาทสมมติ เมื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และฝึกทักษะในการปฏิบัติตนในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์ ไม่ใช่นำมาใช้เพราะว่าเป็นวิธีการที่สนุกและผู้เรียนชอบ จริ่งอยู่เมื่อนำบทบาทสมมติมาใช้มักจะเป็นไปได้ว่าผู้เรียนสนใจและอยากใช้วิธีนี้ตลอดเวลากับทุก ๆ เรื่อง แต่ครูต้องคำนึงด้วยว่า ถ้านำมาใช้บ่อยเกินไปจะทำให้ประสิทธิภาพลดลง และเมื่อถึงคราวที่เป็นเรื่องที่เหมาะที่จะใช้กับวิธีนี้ จะได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร

จากแนวทางการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ปีพุทธศักราช 2521 (กรมวิชาการ. 2522 : 53) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแสดงบทบาทสมมติหลายประการด้วยกัน คือ

1. กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ จะต้องเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องและเสริมความรู้ในบทเรียน
2. ครูและนักเรียนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ
3. ครูอาจจะต้องช่วยเหลือในการเขียนบท และกำกับการแสดงให้บ้างในตอนแรก ๆ แต่ครูก็มั่นใจในความคิดริเริ่มของเด็กว่า เด็กสามารถและมีความรู้สึกรักคิดตามระดับของเด็ก เด็กไม่ใช่ผู้ใหญ่ลดส่วน ครูอาจให้เด็กเขียนบทและกำกับการแสดงเอง และเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้วิจารณ์ และปรับปรุงการแสดง การวางแผน การเขียนบทและการกำกับ เพื่อให้มีความสามารถยิ่งขึ้น โดยครูควบคุมดูแลไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง
4. หากไม่จำเป็นครูไม่ควรทำให้ดูเป็นตัวอย่างก่อน

จากเนื้อหาทฤษฎีการใช้บทบาทสมมติจะพบว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์ในด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนการคิด การพูดและการแสดงออกทางพฤติกรรมทำให้เกิดการเรียนรู้จากการแสดงบทบาทต่างๆที่ผู้สอนต้องการจะพัฒนาผู้เรียนนอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายในบทเรียน

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แฮนเลย์ (Handlay. 1975 : 3383 - 3384 - A) ได้ศึกษาการสอนสังคมศึกษาโดยการแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนสามระดับ คือ 4, 5 และ 6 จำนวน 57 คน ใช้เวลา 4 สัปดาห์ โดยให้นักเรียนอาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติเอง ผู้ที่ไม่ได้ร่วมแสดงจะเป็นผู้สังเกตและร่วมอภิปรายในตอนท้าย ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติผลการเรียนดีขึ้นกว่าเดิม มีความตั้งใจและสนใจเรียนดีกว่าเดิม นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความมั่นใจในความคิดเห็นมากขึ้น

ชูดท์ (Shoudt. 1976 : 2754 - A) ได้ใช้บทบาทสมมติในการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาล จำนวน 75 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้บทบาทสมมติมีนิสัยเลื้อยเพื่อมากขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เลเวอรี (Lavare. 1967 : 7342 - A) ได้ศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนที่มีสังคมมิติต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 3 ถึง 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาสองแห่ง จำนวน 65 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนสามารถช่วยเด็กที่มีสังคมมิติต่ำ มีปัญหาเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ช่วยให้เกิดการปรับตัวเข้ากับเพื่อนฝูงได้ดีขึ้น ครูเข้าใจเด็กดีขึ้น และมีผลดีมากสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมของอินเดียแดง แสดงความรู้สึกในการถูกรุกรานที่อยู่ เป็นการเน้นคุณค่าของการติดต่อสื่อสารแสดงท่าทางโดยไม่ใช้คำพูด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความเข้าใจและประทับใจเรื่องที่แสดงมาก เกิดความรู้สึกสงสารและเห็นใจอินเดียแดง

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

✓ ดุษฎี ทรัพย์ปรุง (2529 : 54) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของนักเรียน โดยได้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียน มีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 47) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉลวยศรี มีใจเย็น (2536 : 57 - 59) ได้ทดลองใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่ทวดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่ทวดที่สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

✓ **พรพรรณ กลิ่นเกษร (2538 : 62)** ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าว สรุปได้ว่าการใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาจริยธรรม ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่น การพึ่งตนเองและทัศนคติ การแสดงบทบาทสมมติเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างกว้างขวางขึ้น จึงน่าที่จะพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แม่แบบ

2.1 การใช้แม่แบบ

✓ 2.1.1 ความหมายของตัวแบบ

ตัวแบบ หมายถึงสิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นบรรทัดฐานได้ เป็นแบบหรือตัวอย่างที่น่ามาให้เห็น เพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบและเพื่อเป็นแบบอย่างในการเลียนแบบ ตัวแบบมีหลายลักษณะ เช่น ตัวแบบที่เป็นชีวิตจริง ได้แก่ ตัวแบบที่มนุษย์เป็นผู้แสดงแบบ ฯลฯ ตัวแบบรูปสัญลักษณ์ได้แก่ ตัวแบบภาพยนตร์ ตัวแบบทางโทรทัศน์ ฯลฯ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2527 : 70)

✓ 2.1.2 ความหมายของการใช้แม่แบบ (Modeling)

การใช้ตัวแบบ เป็นกลวิธีการสร้าง หรือสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่ง โดยผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบจากตัวแบบ สังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบที่ผู้สังเกต หรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2527 : 70 ; อ้างอิงมาจาก Bandura and Menlove. 1968) สำหรับกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบนั้น แบนดูรา (Bandura : 1977) กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน อันเกิดขึ้นจากการที่บุคคลได้เห็นพฤติกรรมอันเกิดจากการเลียนแบบหรือเกิดจากการเรียนรู้จากตัวแบบ ซึ่งเป็นเครื่องประกันความผิดพลาดอันอาจเกิดได้มากจากลองถูกลองผิดในการเรียนรู้ทางสังคม ตัวแบบจะมีอิทธิพลจากการเรียนรู้มาก ผู้เรียนจะลดการลองถูกลองผิดลง โดยการใช้การสังเกตจากตัวแบบเป็นเกณฑ์ในการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบนี้มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ

1. กระบวนการให้ความสนใจ (Attentional Process) ผู้เรียนจะเกิดการใส่ใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จนถึงขนาดยึดเอาเป็นตัวแบบในการเรียนรู้ได้ สิ่งนั้นจะต้องตรงกับความสนใจมีลักษณะเด่นชัดจนสามารถทำให้สังเกตเห็นได้ เมื่อนั้นการเลียนแบบจะเกิดขึ้น แต่การเลียนแบบจะทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของผู้สังเกต ความซับซ้อน และความชัดเจนของตัวแบบ ตลอดจนพื้นฐานหรือประสบการณ์เดิมของผู้สังเกตด้วยอันได้แก่ อารมณ์ การรับรู้ การเสริมแรงหรือรางวัลที่เคยได้รับ

2. กระบวนการจำ (Retentive Process) ผู้สังเกตตัวแบบจะพยายามจำพฤติกรรม การตอบสนองของตัวแบบในแต่ละครั้งแล้วจะสร้างสัญลักษณ์ต่างๆ ขึ้น เพื่อช่วยให้จำพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ใน บางครั้งสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นอาจออกมาในรูปของภาษา หรือโน้ตภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของตัวแบบ การ ตอบสนองจึงคล้ายคลึงกับตัวแบบมากโดยอาศัยกระบวนการจำนี้ (การจำเป็นสัญลักษณ์ หรือภาษา ซึ่งทำให้ เข้าใจได้ง่าย) โดยทั่วไปแล้วกระบวนการจำจะเกิดขึ้นจากการฝึกหัดการทำตามตัวแบบ หรือการคิดและ การเปลี่ยนสัญลักษณ์

3. กระบวนการแสดงพฤติกรรม (Motor Reproduction Process) พฤติกรรม ที่ผู้เรียนรู้แสดงออก จะเป็นการรวบรวมการตอบสนองของตัวแบบโดยละเอียดทุกขั้นตอน ซึ่งช่วยให้เข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ถึงกำเนิดข้อจำกัดและข้อบกพร่องของพฤติกรรมของตัวแบบ จากนั้นความสามารถทางกาย โดยเฉพาะของผู้เรียนรู้การประสานงานของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของเขา จะช่วยในการดัดแปลงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจะช่วยให้เกิดการตอบสนองที่เหมาะสม ทั้งนี้ผู้เรียนรู้จะสังเกตพฤติกรรมของตนเองเทียบกับ ตัวแบบ และจะติดตามผลของการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วย ถ้าได้ผลที่พอใจ การเรียนรู้ย่อมเกิดขึ้นได้ อย่างรวดเร็ว

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นความ แตกต่างของความรู้ที่เกิดขึ้น และการแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ทางสังคมนั้น การแสดงพฤติกรรมจะต้อง เลือกตอบสนองจากความรู้ที่ได้รับมา การเลือกตอบสนองจะเลือกเอาแต่พฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดผลอันเป็นที่ พอใจ พฤติกรรมใดทำให้เกิดความพึงพอใจ ผู้สังเกตจะเลียนแบบพฤติกรรมนั้นไว้ อาจนำมาดัดแปลงแก้ไข ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้

กระบวนการทั้งหมดดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การเรียนรู้จากตัวแบบจะประสบความสำเร็จก็ด้วย การสังเกตพิจารณาตัวแบบโดยให้ความสนใจอย่างแท้จริง สร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาแทนพฤติกรรมของตัวแบบ อย่างเหมาะสม สามารถจำความรู้และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้และเลือกตอบสนองพฤติกรรมนั้น โดยเลือกเอาแต่ พฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์เป็นที่พอใจ หรือได้รางวัล

2.1.3 อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกต

ผู้สังเกตจะได้รับการเรียนรู้อย่างไรและเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของตัวแบบ 3 ประการ ที่มีต่อผู้สังเกต (Shaw and Costarizo. 1970 ; citing Bandura. 1955) ซึ่งแบนดูรา (Bandura) เป็นผู้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. ผลของตัวแบบ (Modeling Effects) ผู้สังเกตหรือผู้เรียนจะพยายามรวบรวม แบบแผนของตัวแบบต่าง ๆ ไว้ จากนั้นนำไปประเมินหรือประกอบกับประสบการณ์เดิมของตนเอง แล้ว เลือกเอาแต่พฤติกรรมที่คิดคาดหวังจะได้รับการตอบสนองที่พอใจ หรือจะได้รางวัลมาเป็นพฤติกรรม ของตนเองถ้าตัวแบบมีผลการแสดงพฤติกรรมที่ชัดเจน และตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนรู้หรือ ผู้สังเกตย่อมจะเรียนรู้ได้เร็วขึ้นและเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องหรืออาจเกิดขึ้นในทำนองที่ตรงกันข้าม องค์ประกอบ

ที่สามารถมีอิทธิพลต่อตัวแบบได้ คือ ระดับของแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความสนใจในตัวแบบความสามารถในการรับรู้ของผู้สังเกต การรวบรวมแบบแผนของพฤติกรรมและรางวัลหรือเครื่องล่อให้เกิดพฤติกรรม (Incentive) ซึ่งจะเป็นเครื่องกำหนดการตอบสนองเอาไว้แล้ว

2. ผลของการขัดขวางและการส่งเสริมพฤติกรรม (Inhibitory and Disinhibitory Effects) ในข้อนี้เบนดูรา เน้นถึงรางวัลและการลงโทษที่จะเป็นเครื่องเสริมแรงในพฤติกรรมตอบสนองเกิดขึ้นหรือขัดแย้งไป ถ้าพฤติกรรมของตัวแบบได้รับรางวัลหรือการยอมรับของสังคม ก็จะเป็นการเสริมแรงแต่ถ้าได้รับการลงโทษ การเสริมแรงก็จะเป็นไปในทางขัดขวางการเรียนรู้ของผู้สังเกตพฤติกรรมนั้น ๆ จะไม่เกิดขึ้น

3. ผลของความสะกดกในการตอบสนอง (Response Facilitation Effects) จากการสังเกตถ้าพฤติกรรมของตัวแบบแสดงให้เห็นว่าสะกดก และคล่องตัวในการที่ผู้เรียนจะทำตามพฤติกรรมของตัวแบบ พฤติกรรมดังกล่าวก็ย่อมจะเกิดขึ้น

2.1.4 บุคคลที่เด็กเลียนแบบ

สวานา พรพจน์กุล (2525 : 2 - 7) กล่าวว่าบุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้นจะเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุดแล้วค่อย ๆ ห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคมของเขา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. เลียนแบบจากพ่อแม่และครู ในช่วงที่เด็กเริ่มเลียนแบบได้นั้นจะได้แก่บุคคลใกล้ชิดที่สุดคือ พ่อแม่ ซึ่งมีความหมายถึงผู้ปกครอง และผู้ที่เลี้ยงดูเด็กแทนพ่อแม่ด้วยเมื่อเด็กเติบโตขึ้นเด็กจะไปโรงเรียนในเวลาครึ่งหนึ่งของชีวิตในแต่ละวันอยู่กับครู ดังนั้นความสำคัญของครูในการเป็นตัวแบบจึงสำคัญพอ ๆ กับพ่อแม่ผู้ปกครอง และครูจึงควรเป็นตัวแบบที่ดี แต่ต้องไม่แสวงแสดงบทบาทของตัวแบบให้แก่เด็ก

2. เลียนแบบจากตัวแบบที่เด็กชอบ จะต้องเป็นตัวแบบที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่เด็ก อาจเป็นเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ ที่แวดล้อมเขาอยู่

3. เลียนแบบจากตัวแบบที่ตรงกับความสนใจ การเลียนแบบจะเกิดขึ้นเมื่อตัวแบบนั้นตรงตามความสนใจ เด็กหญิงจะเลียนแบบแตกต่างไปจากเด็กชาย เนื่องจากความสนใจแตกต่างกันแม้ในเด็กหญิงหรือเด็กชายด้วยกัน ความสนใจก็จะแตกต่างกันไปอีก เช่น เด็กหญิงบางคนสนใจเลียนแบบการทำงานในบ้านของพ่อแม่ แต่บางคนอาจจะสนใจศิลปะการแสดงต่าง ๆ ที่ตนได้พบในรายการโทรทัศน์ และพยายามเลียนแบบนั้นก็ได้

4. เลียนแบบจากผู้กล้าหาญ ไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชายย่อมจะมีผู้กล้าหาญที่ตนยกย่อง และพอใจจะเลียนแบบตามผู้กล้าหาญของตน ตัวแบบอาจมาจากเรื่องจริงหรือไม่จริงก็ได้ ตัวแบบของเด็กมักได้แก่บุคคลที่อายุมากกว่า

5. เลียนแบบจากตัวละครซึ่งเป็นตัวละคร ในนิยาย ในภาพยนตร์ โทรทัศน์ เป็นต้น สำหรับการเลียนแบบของผู้ใหญ่ การเลียนแบบจะเป็นการถ่ายทอดพฤติกรรมทางสติปัญญา การเลียนแบบจะไม่ออกมาในลักษณะตรง ๆ แต่จะมีการดัดแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมเสียก่อน

2.1.5 วิธีการใช้ตัวแบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2527 : 70 - 89) กล่าวว่า วิธีการใช้ตัวแบบโดยเสนอตัวแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะให้เลียนแบบจากตัวแบบนั้นสังเกตพฤติกรรมตลอดจากกิจกรรมต่าง ๆ ของตัวแบบผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์

วิธีการใช้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้ ประกอบด้วย

1. การคัดเลือกตัวแบบ

1.1 ตัวแบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ และเป็นตัวแบบที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่าเป็นตัวอย่างที่ดี เหมาะสม และสอดคล้องกับเป้าหมายประสงค์ ซึ่งจะทำให้ผู้เลียนแบบมั่นใจที่จะเลียนแบบตัวแบบนั้นมากยิ่งขึ้น

1.2 ตัวแบบและผู้เลียนแบบหรือผู้สังเกตควรจะมี ความคล้ายคลึงกัน หรือมีลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตและจะช่วยให้ประสิทธิภาพของการเลียนแบบสูงขึ้น เช่น อยู่ในวัยเดียวกัน เป็นเพื่อนกัน ฯลฯ

1.3 ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบ ควรจะเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยพฤติกรรมที่สลับซับซ้อน ทั้งนี้เพราะว่าหากพฤติกรรมที่จะเลียนแบบไม่สลับซับซ้อน การเลียนแบบก็จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ และทำให้เกิดการเลียนแบบได้ง่ายขึ้น

2. วิธีการใช้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะ

2.1 เสนอตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรง โดยจะต้องให้แรงเสริมแก่ตัวแบบและให้แรงเสริมแก่ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบเมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกับตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2.2 เสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง โดยสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างนี้จะทำหน้าที่เป็นสัญญาณบอกอินทรีย์รู้ว่า ถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วจะได้รับการเสริมแรง สิ่งเร้าประเภทนี้จะใช้สัญลักษณ์ S^D ผลจากการเสนอตัวแบบควบคู่กับ S^D และการเสริมแรงจะช่วยให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างคงทนและมีประสิทธิภาพ

2.3 เสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง การเสริมแรงทางบวกและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้อง (Corrective Feedback) (Bornsten, Bellack and Hersen. 1977)

2.1.6 ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการใช้ตัวแบบ

1. ข้อดีของวิธีการใช้ตัวแบบ

1.1 จะทำให้ความถี่ของการเกิดพฤติกรรมเป้าหมาย หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ค่อยๆ เกิดขึ้น และค่อย ๆ มีความถี่สูงขึ้น และจะคงทนถาวรยิ่งขึ้น เพื่อให้การเสริมแรงแก่อินทรีย์ภายหลังที่อินทรีย์สามารถเลียนแบบ หรือแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกับตัวแบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้ อย่างเหมาะสม

1.2 จะทำให้ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบเกิดพฤติกรรมใหม่ที่ไม่เคยเกิดมาก่อน

1.3 จะช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ

1.4 ช่วยเอื้ออำนวยให้พฤติกรรมของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ ที่เคยเรียนรู้มาก่อนแล้ว ให้มีแนวโน้มที่จะแสดงออกมา

2. ข้อจำกัดของวิธีการใช้ตัวแบบ

2.1 หากใช้การใช้ตัวแบบอย่างเดียวในการสร้าง หรือสอนพฤติกรรมใหม่ การเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์อาจเกิดได้ช้า ด้วยเหตุนี้ควรใช้การใช้ตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก การให้ข้อมูลย้อนกลับและสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง เพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการจะสร้างหรือสอนนั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Bornetan, Bellack and Keisen. 1977)

2.2 การคัดเลือกตัวแบบ ตลอดทั้งกิจกรรมที่จะเลียนแบบผู้คัดเลือกตัวแบบและกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบ จะต้องตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าวนี้ เพราะมีฉะนั้นจะทำให้เสียเวลาในการทดลองโดยไร้ประโยชน์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2527 : 87 - 88)

2.1.7 การสร้างตัวแบบเพื่อการเลียนแบบ

การเลียนแบบของเด็กเป็นการเริ่มต้นของพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเขา ตัวแบบต่าง ๆ ที่เขาได้มาจะมาประกอบกันเข้าเป็นบุคคลหรือตัวของเขาเองในอนาคต ถ้าเด็กโชคดีก็ได้รับตัวแบบที่ดีมา แต่ถ้าสิ่งที่ไม่ดีหรือตัวแบบไม่ดี แต่น่าสนใจมากกว่า เขาก็จะทำตามสิ่งนั้น ดังนั้นแบบที่จะปล่อยผ่านมาสู่เด็กควรจะเป็นแบบที่ดี ซึ่งตัวแบบนั้นจะมีอิทธิพลที่จะช่วยสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็กต่อไป (สวนา พรพัฒน์กุล. 2525 : 2 - 7)

ตัวแบบอาจสร้างขึ้นได้โดยใช้คำพูด การเขียน การแสดงด้วยภาพ หรืออาจใช้ร่วมกันทั้งภาษาและภาพ การแสดงด้วยภาพ อาจสร้างตัวแบบในลักษณะของภาพยนตร์ โทรทัศน์ และสไลด์ทัศนวัสดุอื่น ๆ สไลด์ทัศนเหล่านี้จะเป็นสื่อที่สำคัญในการช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และจะเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ (Bandura and Walter. 1963 : 49)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตัวแบบ

2.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮิคส์ (Hick. 1965 : 97) ได้ใช้ตัวแบบประเภทสัญลักษณ์เพื่อศึกษาพฤติกรรม การเลียนแบบที่เกิดจากการได้เห็นตัวแบบที่ก้าวร้าว (Aggressive Models) โดยให้เห็นตัวแบบจากภาพยนตร์ เขาได้ศึกษาเด็กอายุ 3 ปี 5 เดือน - 6 ปี 4 เดือน จำนวน 60 คน ชาย 30 คน หญิง 30 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้เห็นตัวแบบเป็นผู้ชาย กลุ่มที่ 2 ให้เห็นตัวแบบเป็นผู้หญิง กลุ่มที่ 3 ให้เห็นตัวแบบเป็นเด็กชาย วัยเดียวกัน กลุ่มที่ 4 ให้เห็นตัวแบบเป็นเด็กหญิงวัยเดียวกัน กลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลอง ปรากฏว่า เด็กจะเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวมากที่สุด เมื่อเห็นตัวแบบเป็นเด็กชายวัยเดียวกับตน และก้าวร้าว น้อยที่สุดเมื่อเห็นตัวแบบเป็นผู้ใหญ่ชาย

แบนดูรา กรูเซต และเมนโลฟ (Bandura, Gruset and Menlove. 1966) ได้ศึกษาผลของขบวนการสร้างสัญลักษณ์ที่มีต่อการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบที่ให้กับเด็ก ในระดับ อายุ 6 - 8 ปี จำนวน 72 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กชาย 36 คน และเด็กหญิง 36 คน โดยให้กลุ่มตัว อย่างดูตัวแบบจากภาพยนตร์ ซึ่งฉายให้เห็นวิธีการเล่นของเล่นต่าง ๆ ของตัวแบบด้วยวิธีการที่แปลกและใหม่ กว่าที่เด็กเคยเล่นกัน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกจะได้รับการแนะนำให้ เรียกชื่อการกระทำทุกอย่างของตัวแบบ กลุ่มที่สองจะต้องนับตัวเลข 1, 2, 3, 4, 5 ไปพร้อม ๆ กัน ในขณะที่ ดูตัวแบบนั้น และกลุ่มที่สามให้ดูตัวแบบแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แล้วให้ผู้สังเกตแสดงวิธีการเล่นตามที่ได้ ดูมา ผู้ถูกทดลองแต่ละกลุ่ม จะได้รับรางวัลเมื่อแสดงได้เหมือนตัวแบบ แต่อีกครั้งหนึ่งจะไม่ได้รับรางวัลเลย ผลการศึกษาพบว่าเด็กกลุ่มที่หนึ่งที่ได้เรียกชื่อการกระทำของตัวแบบจะสามารถเลียนแบบพฤติกรรมตัวแบบ ได้ดีกว่ากลุ่มที่สอง ที่ต้องนับตัวเลข และกลุ่มที่สามที่ให้ดูตัวแบบอย่างเดียว ทั้งนี้ผลของสามกลุ่มแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 2.18, P = .025$) สำหรับเด็กชายจะสามารถเลียนแบบได้ดีกว่าเด็กหญิง แต่พบว่าการให้รางวัลและการไม่ให้รางวัลไม่แสดงผลแตกต่างกันแต่อย่างใด

มิดลสกี และคนอื่น ๆ (Midlasky. 1973 : 321 - 323) ได้ศึกษาผลของตัวแบบ และรางวัลต่อการฝึกฝนให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ (Altruistic Behavior) โดยศึกษาเด็กหญิงเกรด 6 จำนวน 72 คน ให้เห็นตัวแบบ 3 ชนิด ได้แก่ ตัวแบบที่เอื้อเฟื้อ ตัวแบบที่เป็นกลาง และตัวแบบที่ละโมภ ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์ให้ผู้ถูกทดลองเล่นเกมอย่างหนึ่ง เมื่อเล่นชนะจะได้รับรางวัลเป็นสิ่งของซึ่งมีค่าเท่ากับ เงิน 4 เซนต์หลายชิ้น เมื่อผู้ทดลองแสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อตามที่ต้องการ ผู้ทดลองก็จะให้รางวัลเป็นคำพูด ยกย่อง ผลการทดลอง ปรากฏว่า ตัวแบบและรางวัลที่เป็นคำพูดยกย่องมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังให้เกิด พฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

กาญจณี แก้วทวนง (2522 : 34 - 35) ได้ทดลองใช้แม่แบบซึ่งเป็นสไลด์ประกอบคำบรรยาย จำนวน 19 ภาพ กับกลุ่มวัยรุ่นในสถานศึกษาสงเคราะห์บ้านศรีธรรมราช ซึ่งมีอายุ 13 - 16 ปี โดยเปรียบเทียบกลุ่มทดลองที่ได้ดู “ แม่แบบ ” กับกลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนแบบปกติ ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่าแม่แบบมีผลต่อการปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กได้

ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (2524 : 52 - 53) ได้ศึกษาผลของการใช้แม่แบบในการพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปได้ว่า การใช้แม่แบบมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลได้ และผลจากการทดลองครั้งนี้ก็ปรากฏว่า ผู้ได้รับแม่แบบเกี่ยวกับความซื่อสัตย์มีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ตามพื้นฐานของสังคมมากขึ้น แสดงว่าการใช้ “ แม่แบบ ” ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวบุคคล จึงมีผลให้ความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของผู้ได้รับแม่แบบสูงขึ้น

สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย (2525 : 34 - 35) ได้ทดลองใช้หุ่นเชิดมือเป็น “ แม่แบบ ” เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มควบคุมได้นำคะแนนครั้งแรกและครั้งหลังมาวิเคราะห์เช่นกัน ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบ ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กัญญา ประสงค์เจริญ (2526 : 33) ได้ศึกษาถึงผลการใช้ “ แม่แบบ ” เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบ ผลปรากฏว่า การเรียนรู้โดยการให้แม่แบบ นักเรียนในกลุ่มทดลองจะมีวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า การใช้แม่แบบนี้มีแนวโน้มทำให้เด็กเกิดการพัฒนางานวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบได้มากกว่าการสอนตามปกติ

ทัศนิตา ระเบียบดี (2529 : 45) ได้ศึกษาถึงผลการใช้ “ แม่แบบ ” โดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกโดยใช้แม่แบบมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกจากแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แม่แบบมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรินยา ชัยเพียรเจริญกิจ (2530 : 52-60) ได้ศึกษาถึงผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการประหยัสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การใช้แม่แบบสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ได้แก่ จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองได้อีกด้วย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก

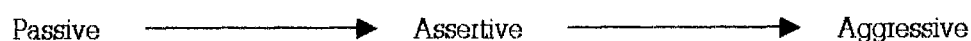
3.1.1 ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของบุคคล เป็นการแสดงออกตอบสนองโต้ตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจจะทำได้ทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว และอาจเป็นการแสดงออกตอบสนองที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก ร่างกาย เช่น ร้องไห้ การอ่านหนังสือ การกิน การกระพริบตา การเต้นของหัวใจ ความรู้สึกโกรธ การคิด เป็นต้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2526 : 3) พฤติกรรมที่นักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมเน้น จะเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากภายนอก ร่างกาย เพราะนักจิตวิทยากลุ่มนี้จะศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้เท่านั้น (พรณี ช. เจริญจิต. 2528 : 184) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์นั้น นักจิตวิทยาจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการแสดงออกของพฤติกรรมมาก เพราะเป็นสิ่งที่สังเกตและวัดพฤติกรรมออกมาได้

เบาวเออร์ และเบาวเออร์ (Bower and Bower. 1976 : 8 - 13) ได้แบ่งพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะที่ไม่กล้าแสดงพฤติกรรม เรียกว่า Passive Behavior
2. ลักษณะพฤติกรรมที่กล้าแสดงออก แต่เป็นพฤติกรรมในรูปของความก้าวร้าว ทำลายหรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด เรียกว่า Aggressive Behavior
3. ลักษณะที่กล้าแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เรียกว่า Assertive Behavior)

ฟลาวเวอร์ส และโบเรม (Flowers and Booraem. 1980 : 176) ได้ให้ความเห็นว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกและพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งเขียนเป็นรูปความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สรุปได้ว่าพฤติกรรม หมายถึง การกระทำของบุคคล เป็นการแสดงออก ตอบสนอง หรือโต้ตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะทำได้ทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว

3.1.2 ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ได้มีนักจิตวิทยาชาวต่างประเทศและชาวไทย ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้อย่างกว้างขวางต่อไปนี้

โวลเป (พรรณราย ทรัพย์ประภา. 2524 : 47 - 48; อ้างอิงมาจาก Wolpe. 1969)

ผู้ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาคนสำคัญในการปรับพฤติกรรมมนุษย์ ได้ให้ความหมายพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า หมายถึงการแสดงออกทั้งหลายที่แสดงถึงสิทธิความรู้สึกส่วนบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมไปถึงการปฏิเสธ การขอร้องที่ไร้เหตุผล การแสดงความรัก การยกย่องชมเชย และการแสดงถึงความรู้สึกของบุคคล เช่น เมื่อรู้สึกสนุก หรือเมื่อมีความโกรธ เป็นพฤติกรรมที่แยกออกจากความก้าวร้าว ถ้าใช้การสังเกตแบบปรนัยแล้วจะเห็นว่ามีความเหมาะสมตามสถานการณ์ พฤติกรรมชนิดนี้ไม่ใช่คุณลักษณะจำเพาะ หรือบุคลิกภาพ แต่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสถานการณ์โดยจำเพาะที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้

เฟนสเตอร์ไฮน์ และเบียร์ (Fensterhein and Bear. 1975 : 29) ได้ให้ความหมาย

พฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า หมายถึง การแสดงออกที่เหมาะสมซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เช่น ถ้าไม่ได้ผลงานดังที่คาดหวังไว้ก็สามารถแสดงความรู้สึกผิดหวัง แต่ความรู้สึกที่แสดงออกมาจะต้องไม่ทำร้ายจิตใจผู้อื่น

ฟาส์เวอร์ และโกลแมน (Flowers and Goldman. 1967 : 390 - 394)

ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกว่าเป็นการแสดงถึงสิทธิที่จะรักษาสิทธิของตนเอง โดยไม่ล่วงละเมิดของบุคคลอื่น

ลินดา เดล กริโก (Linda dal Greco. 1983 : 50) ได้รวบรวมลักษณะกล้าแสดงออก

จากหลาย ๆ ท่านว่า ลักษณะพฤติกรรมกล้าแสดงออกคือ นิสัยที่ประกอบไปด้วยลักษณะหนึ่งหรือมากกว่า ดังนี้คือ การแสดงออกของความต้องการ ความปรารถนา ความเห็น และความรู้สึกออกมาโดยตรง การใช้ถ้อยคำบวกและด้านลบโดยไม่มีความรู้สึก ดูถูก ดูหมิ่น สบประมาท เป็นตัวของตัวเอง แสดงความต้องการขอร้อง ปฏิเสธคำขอร้อง และความต้องการไปสู่ความสำเร็จ

ละเอียด ฑูประยูร และคนอื่น ๆ (2521 : 7) กล่าวว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกเท่าที่ได้

รวบรวมจากคำจำกัดความต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาในเรื่องนี้ได้ให้ไว้ หมายถึง “ การแสดงออกของความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ที่เหมาะสมของบุคคลตามสิทธิต่อบุคคล และเป็นการแสดงออกที่มีเหตุผล และเป็นที่ยอมรับในสังคม ”

พรรณราย ทรัพย์ประภา (2522 : 2) กล่าวว่า นักจิตวิทยาด้านพฤติกรรม ได้ให้

ความหมายของคำว่า “ พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ” ซึ่งมาจากคำว่า Assertive Behavior หรือ Assertiveness ว่าหมายถึง ความสามารถในการแสดงออกซึ่งสามารถที่จะเลือกกว่าท่านควรปฏิบัติอย่างไรที่จะแสดงสิทธิของท่านออกมาให้ปรากฏเมื่อมีความถูกต้องเหมาะสมที่จะแสดงที่จะสร้างความรู้สึกที่มีต่อตนเองให้แข็งแกร่งขึ้น ที่จะแสดงความไม่เห็นด้วยเมื่อท่านมีความสำคัญที่จะแสดง ที่จะกำหนดหรือดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการปรับพฤติกรรมของท่านเอง

ทอมสัน อินทนนท์ (2523 : 37) ได้สรุปว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ตามสิทธิที่มีต่อบุคคลอื่น โดยไม่ทำร้ายจิตใจผู้อื่นและมีระดับความไม่สบายใจน้อยที่สุด ซึ่งสามารถสังเกตได้จากลักษณะคำพูด น้ำเสียง ท่าทาง และการประสานสายตา เป็นต้น ลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะที่ได้เรียนรู้มา ไม่ใช่ลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้นเป็นความสามารถในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ที่เหมาะสมตามสิทธิของบุคคลโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น มีความเป็นตัวของตัวเองและเป็นที่ยอมรับของสังคม

3.1.3 ลักษณะของผู้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ในปี ค.ศ. 1949 ซอลเตอร์ (พรณราย ทรัพย์ะประภา. 2524 : 48 - 50; อ้างอิงมาจาก Salter. 1949) ผู้นำในเรื่องพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้สรุปลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกดังต่อไปนี้

1. กล้าพูดแสดงความรู้สึก (Use Feeling Talk) สามารถแสดงออกถึงความชอบและความสนใจของตัวเองได้อย่างไม่แคดเคินมากกว่าที่จะพูดอะไรออกมาอย่างกลาง ๆ เช่น สามารถที่จะพูดได้ว่า “ ฉันชอบแกงขามนี้ ” หรือ “ ฉันชอบเสื้อผ้าตัวนี้ของคุณจัง ” แทนที่จะพูดโดยใช้วิธี “ ฉันคิดว่า...” หรือ “ ฉันรู้สึก...” ได้ในเวลาที่เหมาะสม

2. การพูดที่เกี่ยวกับตนเอง (Talk About Yourself) ถ้าทำอะไรสักอย่างที่มีคุณค่าและน่าสนใจก็สามารถที่จะเล่าให้เพื่อน ๆ ทราบโดยไม่ผูกขาดการสนทนาหรือโอ้อวดแต่สามารถเล่าถึงความสำเร็จของตนเอง เมื่อถึงเวลาอันเหมาะสม

3. การพูดทักทายปราศรัย (Make Greeting Talk) สามารถแสดงความเป็นมิตรกับบุคคลที่ต้องการจะรู้จักมากขึ้น ยิ้มแย้มแจ่มใส และแสดงความยินดีที่ได้พบเขา สามารถพูดว่า “ สวัสดีค่ะ ดีใจที่ได้พบคุณอีก ” มากกว่าจะกล่าวว่า “ สวัสดี ” แต่เพียงอย่างเดียว หรือเพียงแค่ ก้มศีรษะให้เฉย ๆ หรือทำท่าอึ้งออด

4. การยอมรับคำชมเชย (Accept Compliment) สามารถยอมรับคำชมเชยได้อย่างจริงใจ แทนที่แสดงความไม่เห็นด้วยอย่างตรงข้าม เช่น เมื่อมีคนชมว่า “ เสื้อตัวนี้สวย ” ก็สามารถกล่าวได้ว่า “ ชอบคุณค่ะคุณก็ชอบมันเหมือนกัน ” แทนที่จะพูดว่า “ ตายละเสื้อเก่าตัวนี้หรือจะสวย ” การยอมรับคำชมเชยเป็นการให้รางวัลผู้กล่าวชมเชยและเป็นการพูดที่เหมาะสมกว่าการพูดในลักษณะที่เป็นการลงโทษเขา

5. การแสดงสีหน้าอย่างเหมาะสม (Use Appropriate Facial Talk) สามารถแสดงสีหน้า และน้ำเสียงที่มีความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ทำให้กล้าสบตากับคู่สนทนา

9. การแสดงความไม่เห็นด้วยในขณะนั้น (Express Active Disagreement)

ถ้ามีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้อื่น และมีความมั่นใจว่าความคิดเห็นของตนเองถูกต้องก็สามารถแสดงความไม่เห็นด้วยโดยพูดว่า " ดิฉันมีความคิดเห็นแตกต่างออกไป " หรือ " ดิฉันคิดว่าเท่าที่พูดมาแล้วนั้นน่าจะพิจารณาถึงประเด็น..."

10. การกล่าววาจาเพื่อรักษาสีห์ (Speak up for your Rights) เมื่อรู้สึกว่าถูกเอาเปรียบ ก็กล้าที่จะแสดงสิทธิอันชอบธรรม และขอให้คนอื่นแสดงความยุติธรรม เช่น พูดว่า " ดิฉันมาเข้าคิวก่อน " หรือ " คุณช่วยหิ้ววิทยุลงหน่อยได้ไหมคะ " หรือ " คุณมาสายไปครึ่งชั่วโมงสำหรับนัดของเรา " พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการแสดงความขึงใจ หรือร้องทุกข์ได้อย่างหนักแน่นโดยไม่ต้องทำสายสถานการณ์

11. การแสดงความมั่นคง (Be Persistent) ถ้ามีความไม่สบายใจ หรือต้องการร้องทุกข์ในเรื่องที่มีเหตุผลสมควรก็กล้าที่จะดำเนินการร้องทุกข์ได้ จนประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าจะได้รับการปฏิเสธสักครั้งสองครั้ง ก็จะไม่เลิกล้มความตั้งใจ

12. หลีกเลียงการที่จะต้องแสดงเหตุผลในทุก ๆ ความคิดเห็น (Avoid Justifying Every Opinion) ในการอภิปรายหรือการเจรจากับใครก็ตาม ถ้าถูกโต้เถียงอยู่ตลอดเวลา เช่น คอยตอบคำถามว่า " ทำไม " อยู่ตลอดเวลา ก็สามารถที่จะหยุดคำถามนั้น โดยการพูดอย่างเรียบ ๆ ว่า " ดิฉันคิดว่าไม่จำเป็นต้องแสดงเหตุผลต่อทุกๆ สิ่งที่ดิฉันพูด แต่ถ้าคุณต้องการเหตุผลจริงๆ คุณลองค้นหาดูเองก็ได้ค่ะ "

เฟนสเตอร์ไฮม์ และแบร์ (Fenstersheim and Bear, 1975 : 37 - 42)

ได้รวบรวมลักษณะที่สำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออก ดังนี้

1. เป็นการแสดงออกมาให้ปรากฏ
2. เป็นการแสดงออกมาอย่างจริงใจ
3. เป็นการแสดงออกมาอย่างตรงไปตรงมา
4. มีลักษณะเป็นการส่งเสริมตนเอง
5. ไม่มีลักษณะที่เป็นการทำร้ายความรู้สึกของคนอื่น
6. บางครั้งต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น พูดแสดงความรู้สึก แสดงความคิดเห็น และขอร้องเป็นต้น
7. บางครั้งไม่ต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น การใช้สายตา น้ำเสียง ท่าทางการวางตัว เป็นต้น
8. มีความเหมาะสมแก่บุคคล และสถานการณ์มากกว่าที่จะเป็นลักษณะสากล
9. มีลักษณะรับผิดชอบต่อสังคม
10. เป็นลักษณะผสมผสานกันของทักษะที่ได้เรียนรู้มาใช้ลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

6. บางครั้งต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น พูดแสดงความรู้สึก แสดงความคิดเห็น และขอร้อง เป็นต้น
7. บางครั้งไม่ต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น การใช้สายตา น้ำเสียง ท่าทางการวางตัว เป็นต้น
8. มีความเหมาะสมแก่บุคคล และสถานการณ์มากกว่าที่จะเป็นลักษณะสากล
9. มีลักษณะรับผิดชอบต่อสังคม
10. เป็นลักษณะผสมผสานกันของทักษะที่ได้เรียนรู้มาใช้ลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

/สรุปได้ว่าลักษณะของบุคคลที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้น จะเป็นบุคคลที่สามารถกระทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ มีความเป็นตัวของตัวเองกล้าที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนได้อย่างเปิดเผยตามสิทธิแห่งตนโดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการพูดและท่าทางที่แสดงออกของบุคคลนั้น

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก

3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ไบรเดนบาช (Breidenbach. 1977 : 467) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติที่เหมาะสมในการแสดงออกของเด็กวัยรุ่น ของชายและหญิง โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า (1) เมื่อได้รับการฝึกแล้ว เด็กวัยรุ่นจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกมากขึ้น (2) เด็กวัยรุ่นจะมีอัตมโนทัศน์เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่อาสาสมัครเข้าทำการฝึกทั้งสิ้น เป็นนักเรียนชายหญิงรวม 17 คน มีอายุระหว่าง 16 - 18 ปี เครื่องมือที่ใช้ คือ (1) Adolescent Self - Expression ของ McCarthy Bellucci (2) The Tennessee Self - Concept Scale ของ Fitts ผลปรากฏว่า ภายหลังการฝึกกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกมากขึ้น และอัตมโนทัศน์เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกรายงานว่า เห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น และพอใจในสภาพของตนเองมากขึ้นด้วย

เทท (Talt. 1977 : 642) ได้ทดลองและฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับสตรีวัยรุ่น โดยจำแนกมิติของบุคลิกภาพสามด้าน คือ การยอมรับตนเอง บทบาททางเพศ และความคาดหวังจากสังคม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 36 คน เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 18 คน ผลการวิจัยพบว่า การฝึกความกล้าแสดงออกเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มทักษะทางสังคมด้านการแสดงตัว บทบาททางเพศและการยอมรับตัวเอง

3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สมาน สายสุข (2525 : 46) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบุญยประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 20 คน กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบบรรยาย กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มโดยใช้โปรแกรมการฝึก

กิจกรรมกลุ่ม ซึ่งทั้ง 2 โปรแกรม มีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จารุลักษณ์ พินพรหมราช (2529 : 53) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประทุมคงคา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529 จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มโดยใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มจำนวน 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียน จำนวน 12 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่ม มีพฤติกรรมการเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ มีพฤติกรรมการเรียนสูงกว่าก่อนได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสาวนีย์ เปี่ยมสัมฤทธิ์ (2530 : 43) ได้ศึกษาผลการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มและแรงเสริมบวกต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองเก่ากำแพงแสน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองเก่ากำแพงแสน จำนวน 5 คน การทดลองใช้รูปแบบย้อนกลับ (Reversal Design) โดยบันทึกและสังเกตพฤติกรรม 4 ระยะ คือ 1. ระยะเส้นฐาน ซึ่งเป็นระยะก่อนการทดลอง 2. ระยะการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม และแรงเสริมบวก 3. ระยะย้อนกลับไปสู่การเรียนการสอนตามปกติ 4. ระยะการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม และแรงเสริมบวก ครั้งที่ 2 ผลการทดลองซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารและงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก กิจกรรมกลุ่ม และการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มขึ้นอยู่กับการเลือกใช้แต่ละเทคนิควิธีการให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างนั้น ๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาควม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2541 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 49 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาควม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 12 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน จำนวน 5 ห้อง รวมทั้งสิ้น 198 คน โดยผู้วิจัยอธิบายนิยามศัพท์เฉพาะของพฤติกรรมกล้าแสดงออกและการใช้แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกให้ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาเข้าใจก่อน นำคะแนนที่ได้จากการประเมินมาเรียงจากมากไปหาน้อย แล้วผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา ได้นักเรียน ทั้ง 5 ห้อง ดังนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 5 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 7 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 12 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 จำนวน 12 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 49 คน

2.2 ผู้วิจัยไปสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง ได้ผลตรงกันกับการประเมินของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา

2.3 ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะห้องที่นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา ตั้งแต่ 12 คน ขึ้นไป ได้จำนวน 3 ห้องเรียน คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3, 2/4 และ 2/5

2.4 ผู้วิจัยสุ่มห้องเรียนมา 2 ห้อง ได้ห้อง 2/4 และ 2/5 ผู้วิจัยขอความร่วมมือนักเรียนห้อง 2/4 จำนวน 12 คน และสอบถามความสมัครใจของนักเรียนห้อง 2/5 จำนวน 13 คน ปรากฏว่านักเรียนสมัครใจทุกคน ผู้วิจัยสุ่มมาเพียง 12 คน

2.5 ผู้วิจัยสุ่มห้องเรียนอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก
2. แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก
3. โปรแกรมการให้บทบาทสมมติ
4. โปรแกรมการให้แม่แบบ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพื่อคัดเลือกรักเรียนเข้ากลุ่มตัวอย่าง

1.1 ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการเรียนวิชา สังคมศึกษา

1.2 สัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม เกี่ยวกับพฤติกรรม กล้าแสดงออกในการเรียนวิชาสังคมศึกษา และผู้วิจัยไปสังเกตอีกครั้งหนึ่ง

1.3 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1 และ 1.2 มาสร้างแบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อคัดเลือกรักเรียนเข้ากลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และอาจารย์จรรยา กล้าวสุนทร ตรวจสอบ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.4 นำแบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อคัดเลือกผู้เรียน เข้ากลุ่มตัวอย่างที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปให้ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประเมิน พฤติกรรมกล้าแสดงออกในการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2. แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

2.1 ผู้วิจัยศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต และหลักการบันทึก พฤติกรรม

2.2 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน และสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชา สังคมศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนัก

2.3 ผู้วิจัยสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกตามนิยามศัพท์เฉพาะ นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดเดิม จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.4 นำแบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องในการบันทึกของผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

ลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตตามช่วงเวลา ที่พฤติกรรมเกิดขึ้นในชั่วโมงวิชาสังคมในขณะที่มีการเรียนการสอน โดยบันทึกพฤติกรรมครั้งละ 50 นาที โดยสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนทุกคนพร้อมกัน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

การให้คะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออก

1. พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการสังเกตให้นับทุกครั้ง โดยเขียนเลข 1 ลงไปในแบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก
2. ถ้าพฤติกรรมเป้าหมายไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการสังเกต ให้เขียนเลข 0 ลงไปในแบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

การเตรียมการทดลอง

1. ขอความร่วมมือผู้ช่วยวิจัย 1 คน ซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากผู้ช่วยวิจัยแล้ว จึงชี้แจงให้ผู้ช่วยวิจัยทราบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการทดลองและสิ่งที่ต้องการทำตลอดการทดลอง
2. ผู้วิจัยอธิบายให้ผู้ช่วยวิจัยเข้าใจหลักการปรับพฤติกรรม การใช้บทบาทสมมติ และการใช้แม่แบบ และวิธีการสังเกตจนเข้าใจ และฝึกการสังเกตให้แก่ผู้ช่วยวิจัย เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ก่อนเริ่มการทดลอง

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัยและศึกษานิยามศัพท์เฉพาะพฤติกรรมกล้าแสดงออก และแบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกให้เข้าใจตรงกันเพื่อสามารถบันทึกการสังเกตได้อย่างถูกต้อง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกการสังเกตบันทึกพฤติกรรม และหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องก่อนเริ่มการทดลอง 2 สัปดาห์ จนได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องตั้งแต่ .80 ขึ้นไป

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเกตแบบสุ่มเวลา (Time Sampling) โดยสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ก่อนการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ขณะดำเนินการทดลอง 6 สัปดาห์ และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ โดยการสังเกตแต่ละครั้งจะสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกในขณะที่มีการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมง ครั้งละ 50 นาที ตามวันเวลาที่กำหนดการทดลอง ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 สังเกต และบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ในวันจันทร์ เวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพุธ เวลา 9.30 - 10.20 น.

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 สังเกต และบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ในวันอังคาร เวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 9.30 - 10.20 น.

2.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนในการเรียนวิชาสังคมศึกษา และนั่งอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรม และได้ยินเสียงของนักเรียนได้ชัดเจน โดยไม่รบกวนการเรียนการสอน หรือให้ความสนใจนักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และไม่ให้นักเรียนเห็นแบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ดัชนีของความเชื่อมั่นของการสังเกต

การหาดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตแบบสุ่มเวลา ทำได้จากสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่าง การสังเกตของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งดัชนีความเที่ยงตรงของการสังเกตควรมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป การสังเกตนั้น จึงจะเชื่อถือได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 33; อ้างอิงมาจาก Whight. 1966) โดยใช้สูตร ในการคำนวณ ดังนี้

จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน} + \text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกต่างกัน}}$$

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก ได้แก่ ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก ลักษณะและพฤติกรรมกล้าแสดงออก และศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ บทบาทสมมติ จากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหา และวิธีดำเนินการ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

2. สร้างโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและนิยามศัพท์เฉพาะ

3. นำโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 3 คน ตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และวิธีดำเนินการจากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. นำโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติที่ตรวจสอบแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาком อำเภอทับปดบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และวิธีดำเนินการ และเวลาในแต่ละครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ก่อนที่จะนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

นำโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติไปทดลองกับกลุ่มที่ 1 ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ติดต่อกัน 12 ครั้ง โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียน ของวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 15.30 - 16.20 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

โปรแกรมการใช้แม่แบบ มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้ำแสด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแม่แบบให้เหมาะสมกับงานวิจัยในครั้งนี้
2. เขียนบทละคร กำหนดบทบาทตัวละครให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษา นำบทละครนั้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 3 คน ตรวจสอบแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข
3. คัดเลือกบุคคลที่จะเป็นแม่แบบ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้มาจากความคิดเห็นของนักเรียนฝึกซ้อมแม่แบบเพื่อให้สามารถสื่อข้อความ ความรู้สึก และพฤติกรรมได้ตรงกับจุดมุ่งหมาย
4. นำโปรแกรมการใช้แม่แบบไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยา อําเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และวิธีดำเนินการ และเวลาในแต่ละครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

นำโปรแกรมการใช้แม่แบบไปทดลองกับกลุ่มทดลองที่ 2 ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ติดต่อกัน 12 ครั้ง โดยใช้เวลาลงเลิกเรียน ของวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 - 16.20 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ สลับกลับ (ABA Design) (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 155 - 159) โดยแบ่งระยะการทดลอง ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐานพฤติกรรม (A_1) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 1 - 2) ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำการสังเกตพฤติกรรมและบันทึกพฤติกรรมกล้ำแสดออกในชั้นเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ในขณะที่มีการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยนักเรียนยังไม่ได้รับการเข้าบทบาทสมมติและการใช้แม่แบบ เมื่อหมดเวลาสังเกตแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย นำผลการบันทึกพฤติกรรมมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง (B) ใช้เวลา 6 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 3 - 8) ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตและบันทึกพฤติกรรมกล้ำแสดออกของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการเข้าบทบาทสมมติ และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้แม่แบบ

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง (A_2) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 9 - 10) ติดตามผล 2 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในระยะนี้นักเรียนจะได้รับการใช้บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบ

ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออก						ระยะหลังการทดลอง				
ระยะพื้นฐาน			ระยะทดลอง			(A ₂)				
(A ₁)			(B)			2 สัปดาห์				
2 สัปดาห์			6 สัปดาห์							
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

ภาพประกอบ 1 ภาพแสดงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ ABA Design ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยแบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะพฤติกรรมพื้นฐาน (A_1) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 1 - 2) ในระยะพื้นฐานพฤติกรรมนี้ยังไม่ใช้บทบาทสมมติและใช้แม่แบบ ในระยะนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกในขณะที่มีการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันจันทร์ เวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพุธ เวลา 9.30 - 10.20 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันอังคารเวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพฤหัสบดีเวลา 9.30 - 10.20 น. สังเกตครั้งละ 50 นาที เมื่อหมดเวลาสังเกตแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 คือ .90 และ .89 ตามลำดับ แล้วผู้วิจัยจดบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของแต่ละคนไว้ เพื่อนำมาเขียนกราฟความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของแต่ละคน

2. ระยะทดลอง (B) ใช้เวลา 6 สัปดาห์ ทำการทดลองตั้งแต่สัปดาห์ที่ 3 - 8) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้โปรแกรมบทบาทสมมติ ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 15.30 - 16.20 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก) เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออก ในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา สังคมศึกษา ในวันจันทร์ เวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพุธ เวลา 9.30 - 10.20 น. ครั้งละ 50 นาที เมื่อหมดเวลาสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องเท่ากับ .95 และนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไปเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกขณะทดลอง

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้โปรแกรมการใช้แม่แบบ ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 - 16.20 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก) เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียนในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในวันอังคารเวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพฤหัสบดีเวลา 9.30 - 10.20 น. สังเกต ครั้งละ 50 นาที เมื่อหมดเวลาสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องเท่ากับ .96 และนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไปเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกขณะทดลอง

3. ระยะหลังการทดลอง (A_2) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 9 - 10 คือช่วงติดตามผล ในระยะนี้ไม่ได้ใช้โปรแกรมบทบาทสมมติและการใช้แม่แบบ ในระยะนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ในวันจันทร์ เวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพุธ เวลา 9.30 - 10.20 น. กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันอังคารเวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพฤหัสบดีเวลา 9.30 - 10.20 น. ในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เมื่อหมดเวลาสังเกตแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 เท่ากับ .89 และ .90 ตามลำดับ และนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไปเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกภายหลังการทดลอง

วิธีจัดการกับข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตไปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการใช้บทบาทสมมติ
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการใช้แม่แบบ

3. เปรียบเทียบผลต่างพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน กลุ่มที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบ

4. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตใน 3 ระยะ คือ ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะหลังการทดลองมาเขียนกราฟเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล้าแสดงออก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่ามัธยฐาน (Median)

1.2 ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quartile Deviation)

2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่ม โดยใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon's Matched Pairs Signed - Ranks test)

2.2 เปรียบเทียบผลต่างพฤติกรรมกล้าแสดงออก ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มที่ได้รับการใช้แม่แบบ โดยใช้การทดสอบของ แมน - วิทนี (The Mann - Whitney U test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน	ค่ามัธยฐานของพฤติกรรมกล้ำแสดงออก
Mdn _{diff}	แทน	ค่ามัธยฐานของผลต่างของพฤติกรรมกล้ำแสดงออก
O.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของพฤติกรรมกล้ำแสดงออก
O.D. _{diff}	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของผลต่างของพฤติกรรมกล้ำแสดงออก
T	แทน	สถิติที่ใช้ในการทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon's Matched Pairs Signed - Ranks test)
U	แทน	สถิติที่ใช้ในการทดสอบของ แมน - วิทนี (The Mann - Whitney U test)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้ำแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการใช้ บทบาทสมมติ ดังแสดงในตาราง 1
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้ำแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการใช้ แม่แบบ ดังแสดงในตาราง 2
3. เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมกล้ำแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้ บทบาทสมมติ กับกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ดังแสดงในตาราง 3
4. แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้ บทบาทสมมติ และกลุ่มทดลองที่ 2 การใช้แม่แบบ โดยการเขียนกราฟ ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ตาราง 1 เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังที่ได้รับการใช้
บทบาทสมมติ

กลุ่มทดลองที่ 1	N	Mdn	O.D.	T
ก่อนการทดลอง	12	10.00	0.88	0**
หลังการทดลอง	12	19.00	0.88	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 ปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 แสดงว่าการใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก
มากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1

ตาราง 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังที่ได้รับการใช้แม่แบบ

กลุ่มทดลองที่ 2	N	Mdn	O.D.	T
ก่อนการทดลอง	12	9.00	1.38	0**
หลังการทดลอง	12	19.00	1.25	

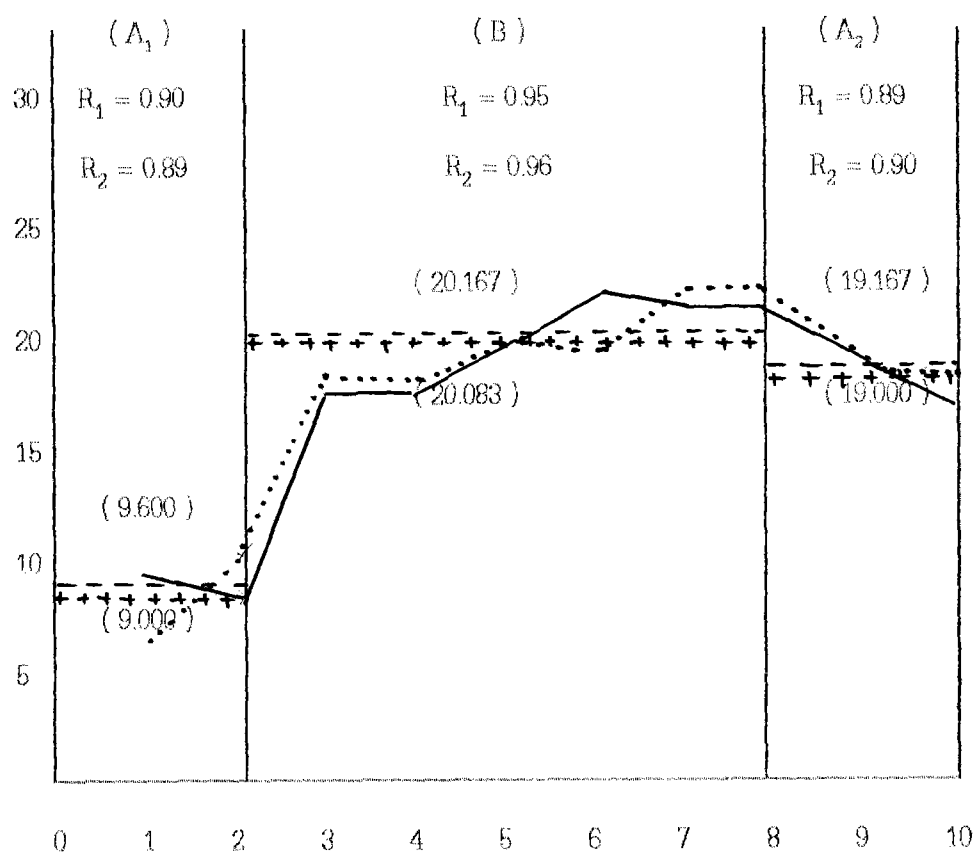
** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้แม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 แสดงว่าการใช้แม่แบบทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2

ตาราง 3 เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้
บทบาทสมมติ กับกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ

กลุ่มตัวอย่าง	N	Mdn _{diff}	Q.D. _{diff}	U
กลุ่มทดลองที่ 1	12	9.00	1.38	70
กลุ่มทดลองที่ 2	12	9.50	1.00	

จากตาราง 3 ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ กับนักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบ
มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการใช้บทบาทสมมติ และการใช้
แม่แบบ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกัน

- _____ ค่าเฉลี่ยของมัถฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มที่ 1
การใช้บทบาทสมมติ ในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมัถฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มที่ 2
การใช้แม่แบบ ในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมัถฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มที่ 1
การใช้บทบาทสมมติ ในแต่ละช่วง
- +++++ ค่าเฉลี่ยของมัถฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มที่ 2
การใช้แม่แบบ ในแต่ละช่วง
- R₁ ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 1
- R₂ ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้
บทบาทสมมติ และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ โดยการเขียนกราฟ

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่าค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติในระยะเส้นฐานพฤติกรรม และระยะทดลองเพิ่มขึ้นจาก 9.60 เป็น 20.17 แสดงว่าการใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น ส่วนระยะหลังการทดลองซึ่งเป็นช่วงติดตามผลค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนมีค่า 19.17 ซึ่งต่ำกว่าระยะทดลอง และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบในระยะเส้นฐานพฤติกรรมและระยะทดลอง เพิ่มขึ้นจาก 9.00 เป็น 20.08 แสดงว่า การใช้แม่แบบทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น ส่วนระยะหลังการทดลองซึ่งเป็นช่วงติดตามผล ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนมีค่า 19.00 ซึ่งต่ำกว่าระยะทดลอง

เมื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของความถี่พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ระยะเส้นฐานพฤติกรรม ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีค่า 9.60 และ 9.00 ตามลำดับ และระยะทดลองค่ามัธยฐานของความถี่พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนทั้งสองกลุ่มเพิ่มขึ้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือมีค่า 20.17 และ 20.08 ตามลำดับ และระยะหลังการทดลอง ซึ่งเป็นช่วงติดตามผล ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือมีค่า 19.17 และ 19.00 ตามลำดับ

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการใช้บทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการใช้แม่แบบ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ
2. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้แม่แบบ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2541 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 49 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2541 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก
2. แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก
3. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ
4. โปรแกรมการใช้แม่แบบ

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ ABA โดยผู้วิจัยแบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ ใช้เวลาดำเนินการทดลอง 10 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 18 มีนาคม 2542 ดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

1. ระยะเสถียรพฤติกรรม (A_1) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 1 - 2) ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 14 มกราคม 2542 ในระยะเสถียร พฤติกรรมนี้ยังไม่ใช้บทบาทสมมติและใช้แม่แบบ ในระยะนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มกล้าแสดงออกในขณะที่มีการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

กลุ่มทดลองที่ 1 ในวันจันทร์ เวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพุธ เวลา 9.30 - 10.20 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 13 มกราคม 2542

กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันอังคาร เวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 9.30 - 10.20 น. สังเกตครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 14 มกราคม 2542

เมื่อหมดเวลาสังเกตแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกลุ่มกล้าแสดงออกของนักเรียนมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องได้ค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นการสังเกตเท่ากับ .90 และ .89 ตามลำดับ แล้วผู้วิจัยจดบันทึกพฤติกรรมกลุ่มกล้าแสดงออกของแต่ละคนไว้ เพื่อนำมาเขียนกราฟความถี่ของพฤติกรรมกลุ่มกล้าแสดงออกของแต่ละคนก่อนการทดลอง

2. ระยะทดลอง (B) ใช้เวลา 6 สัปดาห์ ทำการทดลองตั้งแต่สัปดาห์ที่ 3 - 8 ตั้งแต่วันที่ 18 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2542

กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้โปรแกรมบทบาทสมมติ ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 15.30 - 16.20 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 18 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มกล้าแสดงออก ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในวันจันทร์ เวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพุธ เวลา 9.30 - 10.20 น. ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 18 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542

กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้โปรแกรมการใช้แม่แบบ ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 - 16.20 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2542 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มกล้าแสดงออกของนักเรียนในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในวันอังคาร เวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 9.30 - 10.20 น. สังเกตครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2542

เมื่อหมดเวลาสังเกตแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องได้ค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นการสังเกตเท่ากับ .95 และ .96 ตามลำดับ แล้วผู้วิจัยจดบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของแต่ละคนไว้ เพื่อนำมาเขียนกราฟความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของแต่ละคนขณะทดลอง

3. ระยะเวลาหลังการทดลอง (A_2) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 9 - 10 คือช่วงติดตามผล ในระยะนี้ไม่ได้ใช้โปรแกรมแบบทดสอบและการใช้แม่แบบ ในระยะนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ดังนี้

กลุ่มทดลองที่ 1 ในวันจันทร์ เวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพุธ เวลา 9.30 - 10.20 น. ตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม 2542 ถึงวันที่ 17 มีนาคม 2542 ในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันอังคารเวลา 10.00 - 10.50 น. และวันพฤหัสบดีเวลา 9.30 - 10.20 น. ตั้งแต่วันที่ 9 มีนาคม 2542 ถึงวันที่ 18 มีนาคม 2542 ในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

เมื่อหมดเวลาสังเกตแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องได้ค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นการสังเกตเท่ากับ .89 และ .90 ตามลำดับ แล้วผู้วิจัยจดบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของแต่ละคนไว้ เพื่อนำมาเขียนกราฟความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของแต่ละคนภายหลังการทดลอง

การจัดกระทำกับข้อมูล

หลังจากได้คะแนนการสังเกตแล้วนำมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการใช้แบบทดสอบ โดยให้การทดสอบของ วิลคอกซัน
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการใช้แม่แบบ โดยให้การทดสอบของ วิลคอกซัน
3. เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้แบบทดสอบกับกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ โดยให้การทดสอบของ แมน - วิทนี
4. ผู้วิจัยนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนเขียนกราฟ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ตั้งแต่ระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง จนถึงระยะหลังการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้แม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบ ผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผลของการศึกษาค้นคว้าอภิปรายได้ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเรียนปนเล่นนักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียน มีโอกาสแสดงออกอย่างเต็มที่ ดังที่ ทิตนา แซมมณี (2528 : 7) กล่าวว่า การใช้บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเรียนปนเล่น นักเรียนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความกระตือรือร้น และสิ่งสำคัญการแสดงบทบาทสมตินักเรียนได้ทดลองแสดงบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงข้อแตกต่างของพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม เกิดความเข้าใจถึงลักษณะการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับคำกล่าวของ เทเลอร์ และวอลฟอร์ด (พรพรรณ กลิ่นเกษร, 2538 : 63 ; อ้างอิงมาจาก Talyer and Walford, 1974.) ที่กล่าวว่า การใช้บทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อังฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 47) ที่ได้ทำการศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5 ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลวยศรี มีไฉเย็น (2536 : 57 - 59) ที่ได้ทดลองการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรม ด้านความกตัญญูกตเวที ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5 ผลการทดลองพบว่านักเรียนได้รับการใช้บทบาทสมมติ มีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ กลิ่นเกษร (2538 : 62) ที่ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5 ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตว่าหลังจากผู้วิจัยทำความเข้าใจ และชี้แจงวิธีการแสดงให้นักเรียนเข้าใจ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแสดง และกล้าแสดงออกตามบทบาทที่ได้รับเป็นอย่างดี แสดงว่า การใช้บทบาทสมมติสามารถพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนได้

2. นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้แม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแม่แบบเป็นกลุ่มเพื่อนของนักเรียนเองและเนื้อเรื่องที่เป็นพฤติกรรมของตัวแบบ แสดงให้เห็นผลที่ได้รับจากการมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แบนดูรา (Bandura, 1977 : 28) ที่กล่าวว่า การที่มนุษย์จะเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นหรือไม่ มีผลมาจากการคาดหวังผลกรรมที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรมนั้น มนุษย์จะเลือกกระทำเฉพาะพฤติกรรมที่ได้รับสิ่งที่พึงพอใจ และอาจเป็นเพราะอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนซึ่งกำลังอยู่ในระยะวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งช่วงวัยนี้มีอิทธิพลอย่างมากในการปรับพฤติกรรมซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2527 : 70 - 89) ที่กล่าวว่า วิธีการใช้ตัวแบบโดยเสนอตัวแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตเลียนแบบจากตัวแบบนั้น สังเกตพฤติกรรมตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของตัวแบบผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจน์ แก้วทอง (2523 : 233) ที่ได้ทดลองการใช้แม่แบบซึ่งเป็นสไลด์ประกอบคำบรรยายกับกลุ่มวัยรุ่นในสถานศึกษา สงเคราะห์บ้านศรีธรรมราช ผลปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับเทคนิคแม่แบบจะมีการเปลี่ยนมโนภาพแห่งตนมากขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุนีย์ ชินศักดิ์ชัย (2525 : 34 - 35) ได้ทดลองให้หุ่นเชิดมือเป็น " แม่แบบ " เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การใช้แม่แบบพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนได้สูงขึ้น และงานวิจัยของ กันยา ประสงค์เจริญ (2526 : 33) ได้วิจัยผลการใช้ " แม่แบบ " เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกับผิดชอบ ผลปรากฏว่าการใช้แม่แบบทำให้เด็กเกิดการพัฒนานวินัยในตนเองด้านความรู้สึกับผิดชอบได้มากขึ้น

จากการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือ กระตือรือร้นและสนใจร่วมกิจกรรมดีมาก การสรุปอภิปรายเกี่ยวกับแม่แบบก็สามารถสรุปได้อย่างกว้างขวาง มีการโต้แย้งและสนับสนุน ให้ความสนใจแก่เพื่อนร่วมกลุ่มทดลอง แสดงว่าการใช้แม่แบบสามารถพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนได้

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับได้รับการใช้แม่แบบ มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลหลายประการดังนี้

3.1 ระหว่างการทดลองนักเรียนทุกคนในกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มต่างกระตือรือร้น สนใจ ให้ความร่วมมือในการอภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดเห็น สรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับ ได้ใกล้เคียงกัน

3.2 ทั้งสองวิธีเป็นการได้ลงมือกระทำด้วยตนเองโดยนักเรียนได้แสดงหรือเลียนแบบจากแม่แบบ เมื่อนักเรียนได้แสดงย่อมเกิดการเรียนรู้ทั้งสองกลุ่มโดยมีประสบการณ์ตรง ซึ่งตามที่ตัวอี (ยาริ พันธมณี. 2534 : 26 ; อ้างอิงมาจาก Dewey. 1859.) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากการกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing)

3.3 เมื่อนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นจะได้รับการเสริมแรง ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจและอยากแสดงพฤติกรรมนั้นให้มากขึ้นใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุนันท์ กิตตินรนนท์ (2536 : 64 - 68) ได้วิจัยผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความสามารถการทำงานกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาครั้งนี้ บทบาทสมมติและแม่แบบสามารถนำมาใช้พัฒนาพฤติกรรม กล้าแสดงออกให้มากขึ้นได้ไม่แตกต่างกัน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน จึงควรเลือกนำวิธีใดวิธีหนึ่งไปใช้ได้ตามความเหมาะสม ดังนี้

1.1 การใช้บทบาทสมมติ เหมาะสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถในการคิดและแสดงออก โดยไม่ต้องมีผู้ชี้แนะ

1.2 การใช้แม่แบบ เหมาะสำหรับนักเรียนที่ยังไม่รู้แนวทางปฏิบัติ ต้องการผู้ชี้แนะ

2. ควรมีการฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้มีความชำนาญในการใช้บทบาทสมมติและแม่แบบ เพื่อนำไปใช้พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบที่มีต่อพฤติกรรม กล้าแสดงออกของนักเรียนหรือกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย เช่น เด็กวัยรุ่นหน้าพร้า เป็นต้น

2.1 ควรเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมการตั้งใจเรียน พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์และการมีวินัยในตนเอง เป็นต้น

2.2 ควรใช้เทคนิคอื่นพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน เช่น การฝึกพฤติกรรม กล้าแสดงออก การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้กิจกรรมกลุ่ม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.

กัญญา ประสงค์เจริญ. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมในด้านความรู้สึกรับผิดชอบ

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

อัดสำเนา.

กาญจณี แก้วทอง. การใช้เทคนิค " แม่แบบ " เพื่อเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของเด็กวัยรุ่น

ในสถานสงเคราะห์บ้านศรีธรรมราช. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ ฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

*คมเพชร ฉัตรคุฎก. กิจกรรมกลุ่มโรงเรียน. กรุงเทพ ฯ : แสงอรุณการพิมพ์, 2522.

จารุลักษณ์ พันพรหมราช. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ ฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

✓ ฉวยศรี มีใจเย็น. การทดลองให้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรม ด้านความกตัญญูทดแทน

ของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

*ดุษฎี ทรัพย์ปรุง. ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ ฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

✓ ฌอมศรี อินทนนท์. การศึกษาสุขภาพจิตและพฤติกรรมกล้าแสดงออกของวัยรุ่นที่อยู่ในสิ่งแวดล้อม

แตกต่างกัน. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2529. อัดสำเนา.

✓ ทวีป อภิสิทธิ์. วิธีสอนแบบ สุ.จิ.ป.ลิ. 29 : 5, ธันวาคม 2520.

ทันตจิมา ระเบียบดี. ผลการใช้เทคนิค " แม่แบบ " โดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

* ทิศนา ขัมมณี. การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ. เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กรุงเทพ ฯ : ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

✓ * " การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน, " คุรุศาสตร์. 6 (2) : 41 - 48; กรกฎาคม - สิงหาคม

2519.

- ทศนา เขมมณี และคณะ. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1 บุรพาคีส์การพิมพ์, 2522.
- นวลศรี นวลมณี. การสอนกลุ่มสัมพันธ์ในโรงเรียนตอนกิจกรรมคำใหม่ ประชาศึกษา. 32 : 6; มีนาคม 2524.
- ประเสริฐศรี เลื่อนครินทร์. การทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
อัดสำเนา.
- *ผกา สัตยธรรม. เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ กรุงเทพฯ ฯ : เรือนแก้ว, 2524.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับปรุงพฤติกรรมเบื้องต้น ขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2527.
- พรรณราย ห้วยะประภา. การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก กรุงเทพฯ ฯ : เอกสารประกอบ
การประชุมปฏิบัติการ หน่วยพัฒนาคณาจารย์วิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- _____ "การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก," วารสารจิตวิทยาคลินิก. 1 : 47 - 65; สิงหาคม 2524.
- พรรณี ช. เจริญจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ : อัมรินทร์การพิมพ์, 2528.
- *พรพรรณ กลิ่นเกษร. ผลของการใช้บทบาทสมมติกับกรณีตัวอย่างที่มีต่อทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- ละเอียด ชูประยูร และคนอื่น ๆ. "การศึกษา Assortive Behavior ในผู้ร่วมทีมจิตเวช,"
วารสารจิตวิทยาคลินิก. 9 (4) : 7; เมษายน 2521.
- ลัดดาวัลย์ ทกสุวรรณ. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมส่วนตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- วรรณ ทอญ้อย. การวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารจังหวัดนครสวรรค์.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- วัฒนา พันธุ์เมฆา. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยม
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- วารี ธีระจิตร. การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2534.
- *วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์. การแสดงผลบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- สมาน สายสุข. การใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

สนา พรพัฒน์กุล. อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อการพัฒนาการทางด้านการคิดและการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กไทย. รายงานวิจัยฉบับที่ 3 ภาคจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525.

สุนัย ชินคำจัตย. การทดลองใช้หุ่นเชิดมือ แม่แบบ เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

เสาวนีย์ เปี่ยมลัมฤทธิ. ผลของการใช้เงื่อนไขเป็นกลุ่ม และแรงเสริมบวกต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองเก่ากำแพงแสน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530. อัดสำเนา.

สมโภชน์ เลี่ยมสุภาวิชิต. การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ ฯ โอเดียนสโตร์, 2526.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบชุดวิชาพฤติกรรมการสอนประถมศึกษาเล่ม 2. กรุงเทพฯ ฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.

สุนันท์ กิตตินนันท์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนช่องพระวิทยาคม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

อารี พันธุ์มณี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ บริษัทต้นอ้อจำกัด, 2534.

อัจฉรา ชีวพัฒนานรงค์. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการให้เวลาในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดแจ้งร้อน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

Bandura, A. Social Learning Theory. New Jersey : Prentice - Hall, 1977.

Bandura, A., J.E. Grusec and F.L. Menlove. Observational Learning as a Function Of Symbolization and Innate Set Child Development. 37 : 499 - 506 ; September, 1966.

Bandura, A. and R.H. Walters. Social Learning and Development. New York : Holt Rinehart and Winston, 1963.

Breidenbach, William Edward. "The Effect of Asswritive Training on the Adolescent Concept," Dissertation Abstract International. 38 : 4671 - A ; 1977.

- Bornsten, M.R., A.S. Bellack and M. Herson. "Social Skills Training for Unassertive Children: A Multiple Baseline Analysis," Journal of Applied Behavior Analysis 10 : 183 - 185 ; 1977.
- Bower, Sharon Anthony and Gardon H. Bower. Journal Asserting Yourself. Philippines : Addison - Wesley , 1976.
- Pensterheim, Herbert and J. Bear. Don't Say Yes When You Want To say No. New York : Dell Publishing Co, 1975.
- Flowers, John Y. and Curtis D. Boarem. "Stimulation and Role Playing Method," Helping People Change. New York : Pergamon Press, Inc., 1980.
- Flowers, John Y. and Curtis D. Boarem. "Stimulation and Role Playing Method," Helping People Change. New York : Pergamon Press, Inc., 1980.
- Flowers, John Y. and Raw D. Goldman. "Assertion Training for Mental Health Paraprofessional " Journal of Counseling Psychology. 21 (1) : 390 - 394 ; 1976.
- Handley, Leslie Mille. "The Relationship of Role Playing and Opinion Change in Elementary School Children," Dissertation Abstracts International. 36 : 3383 - 3384 A : December, 1975.
- Hicks, D.J. "Imitation and Relation of Film Aggressive Peer and Adult Models," Journal of Personality and Social Psychology. 2 : 197 - 200 ; 1965.
- Layser, Yana "The Effects of Role Playing in Elementary School Classroom on Children With low Sociometric Status," Dissertation Abstracts International. 36 : 7342 - A; May, 1976.
- Midlarsky, E. Bryal, J.H. Brickman and P. Aversive. "Approval : Interactive Effect of Modeling Reinforcement on Altruistic Behavior," Child Development. 44 ; 1973.
- Shoudt, John Thomas, "The Effect of Varying Levels of Role - Taking Skills on The Efficacy of Role Playing Training With Kindergarten Children," Dissertation Abstracts International. 37 : 2754 - A; November, 1976.
- Tait, Helen S. "The Effect of Assertive Training on Selected personality Dimensions of Woman," Dissertation Abstracts. 38 : 642 - A ; August, 1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- 1. แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก
- 2. แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก
- 3. โปรแกรมการให้บทบาทสมมติ
- 4. โปรแกรมการใช้แม่แบบ

แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกในวิชาสังคมศึกษา

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง

พฤติกรรมกล้าแสดงออกหมายถึง การแสดงออกของนักเรียนด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสม ถูกกาลเทศะ ในขณะร่วมกิจกรรมด้านการเรียนการสอน ซึ่งแสดงถึงความกล้าของนักเรียน ได้แก่

1. กล้าตอบคำถามของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย
2. กล้าซักถามเมื่อมีข้อสงสัย
3. กล้าพูดอภิปราย และแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน
4. กล้าพูดแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล
5. กล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่ม หรือความคิดเห็นเมื่อครูเปิดโอกาส
6. กล้าสบตาครูในขณะที่พูด หรือตอบคำถาม

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ เพื่อระบุน้ำหนักพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน ลงในช่องที่มีพฤติกรรมแต่ละด้านกำกับอยู่

สำหรับความหมายของแต่ละด้าน มีดังนี้

- 5 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมากที่สุด
- 4 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมาก
- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมปานกลาง
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมน้อย
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด

แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกในวิชาสังคมศึกษา

ชื่อนักเรียน..... ชั้น

ข้อ	พฤติกรรม	ความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1.	กล้าตอบคำถามของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย						
2.	กล้าซักถามเมื่อมีข้อสงสัย						
3.	กล้าพูดอภิปราย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน						
4.	กล้าพูดแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล						
5.	กล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส						
6.	กล้าสวดคาครูในขณะที่พูด หรือตอบคำถาม						

แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกในวิชาสังคมศึกษา

ชื่อ.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....

ครั้งที่.....ผู้สังเกต.....

สังเกตนักเรียนคนละ 7 ช่วง ๆ ละ 6 นาที สังเกตนักเรียนคนละ 30 วินาที

คำชี้แจง

พฤติกรรมกล้าแสดงออกหมายถึง การแสดงออกของนักเรียนด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสม ถูกกาลเทศะ ในขณะร่วมกิจกรรมด้านการเรียนการสอน ซึ่งแสดงถึงความกล้าของนักเรียน ได้แก่

1. กล้าตอบคำถามของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย
2. กล้าซักถามเมื่อมีข้อสงสัย
3. กล้าพูดอภิปราย และแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน
4. กล้าพูดแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล
5. กล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่ม หรือความคิดเห็นเมื่อครูเปิดโอกาส
6. กล้าสบตาครูในขณะที่พูด หรือตอบคำถาม

ให้ผู้บันทึก **ขีดเลข 1 หรือ 0** ลงในช่องที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านต่าง ๆ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

- 1 หมายถึง พฤติกรรมที่ต้องการบันทึกเกิดขึ้นในช่วงเวลาการสังเกต
- 0 หมายถึง พฤติกรรมที่ต้องการบันทึกไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาการสังเกต

นักเรียน คนที่	กล้าตอบคำถาม ของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหลาด	กล้าซักถาม เมื่อมีข้อสงสัย	กล้าพูดอภิปราย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	กล้าพูดแสดงความ คิดเห็น ด้วยเหตุผล	กล้าแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	กล้าสบตาครู ในขณะที่พูดหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลา ที่ 1						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						

นักเรียน คนที่	กล้าตอบคำถาม ของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหลาด	กล้าซักถาม เมื่อมีข้อสงสัย	กล้าพูดอภิปราย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	กล้าพูดแสดงความคิดเห็น ด้วยเหตุผล	กล้าแสดง ความคิดเห็น หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	กล้าสับตาคู ในกรณีที่พูดหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลา 2						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						
1.						

นักเรียน คนที่	กล้าตอบคำถาม ของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหลาด	กล้าซักถาม เมื่อมีข้อสงสัย	กล้าพูดอธิบาย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	กล้าพูดแสดงความคิดเห็น ด้วยเหตุผล	กล้าแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	กล้าสับตาคู ในขณะที่ถูกหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลา 3						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						
1.						
2.						

นักเรียน คนที่	กล้าตอบคำถาม ของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหลาด	กล้าซักถาม เมื่อมีข้อสงสัย	กล้าพูดอธิบาย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	กล้าพูดแสดงความ คิดเห็น ด้วยเหตุผล	กล้าแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	กล้าสบตาครู ในขณะที่พูดหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลาที่ 4						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						
1.						
2.						
3.						

นักเรียน คนที่	กล้าตอบคำถาม ของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหลาด	กล้าซักถาม เมื่อมีข้อสงสัย	กล้าพูดอธิบาย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	กล้าพูดแสดงความ คิดเห็น ด้วยเหตุผล	กล้าแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	กล้าสับทาคู ในขณะที่ถูกหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลาที่ 5						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						
1.						
2.						
3.						
4.						

นักเรียน คนที่	กล้าตอบคำถาม ของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหลาด	กล้าซักถาม เมื่อมีข้อสงสัย	กล้าพูดอธิบาย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	กล้าพูดแสดงความ คิดเห็น ด้วยเหตุผล	กล้าแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	กล้าสับทาคู ในกรณีที่พูดหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลาที่ 6						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

นักเรียน คนที่	ถ้าตอบคำถาม ของครูเมื่อคำถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหลาด	ถ้าชกถาม เมื่อมีข้อสงสัย	ถ้าพูดอธิบาย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	ถ้าพูดแสดงความ คิดเห็น ด้วยเหตุผล	ถ้าแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	ถ้าสับสนครู ในขณะที่พูดหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลาที่ 7						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						

นักเรียน คนที่	ถ้าตอบคำถาม ของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหลาด	ถ้าหวั่นไหว เมื่อมีข้อสงสัย	ถ้าพูดอธิบาย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	ถ้าพูดแสดงความ คิดเห็น ด้วยเหตุผล	ถ้าแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	ถ้าสับสนครู ในขณะฟังหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลา 8						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						

นักเรียน คนที่	กล้าตอบคำถาม ของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหลาด	กล้าซักถาม เมื่อมีข้อสงสัย	กล้าพูดอภิปราย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	กล้าพูดแสดงความ คิดเห็น ด้วยเหตุผล	กล้าแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	กล้าสบตาครู ในขณะที่พูดหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลาที่ ๑						
9.						
10.						
11.						
12.						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						

นักเรียน คนที่	กล้าตอบคำถาม ของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหม่าเลย	กล้าซักถาม เมื่อมีข้อสงสัย	กล้าพูดอภิปราย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	กล้าพูดแสดงความ คิดเห็น ด้วยเหตุผล	กล้าแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	กล้าสบตาครู ในขณะที่พูดหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลา 10						
10.						
11.						
12.						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						

นักเรียน คนที่	กล่าวตอบคำถาม ของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหลาด	กล่าวชี้ถาม เมื่อมีข้อสงสัย	กล่าวพูดอธิบาย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	กล่าวพูดแสดงความ คิดเห็น ด้วยเหตุผล	กล่าวแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	กล่าวสับตาคู ในกรณีที่พูดหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลา 11						
11.						
12.						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						

นักเรียน คนที่	กล่าวตอบคำถาม ของครูเมื่อครูถาม โดยไม่แสดงอาการ ประหลาด	กล่าวคำถาม เมื่อมีข้อสงสัย	กล่าวพูดอธิบาย และแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	กล่าวพูดแสดงความ คิดเห็น ด้วยเหตุผล	กล่าวแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	กล่าวสวดครู ในตอนที่พูดหรือ ตอบคำถาม
ช่วงเวลา 12						
12.						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						

โปรแกรมบทบาทสมมติ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	ฉันคือใคร	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัย และระหว่างเพื่อนที่เข้าร่วมการทดลอง 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการหน้าที่และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติ	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งล้อมเป็นวงกลม และให้นักเรียนแนะนำชื่อและชื่อสกุลของตนเองที่ละคน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรม “ฉันคือใคร” เพื่อสร้างสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียน โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษและดินสอ โดยให้นักเรียนเขียนเรื่องราวของตนเอง 5 ข้อ เป็นข้อความสั้น ๆ ชัดเจนและอ่านง่าย เขียนอักษรตัวใหญ่ไว้บนหัวกระดาษว่า “ฉันคือใคร” ติดไว้บนเสื้อของตนเอง 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนเดินไปรอบ ๆ ห้อง โดยไม่มีการพูดคุยกัน ให้แต่ละคนหยุดอ่านและจำเรื่องราวของเพื่อน ๆ ใช้เวลา 10 นาที 2.3 เมื่อครบกำหนดเวลา ผู้วิจัยให้นักเรียนจับสลากชื่อของเพื่อนที่ละคนและให้พูดถึงเรื่องราวของเพื่อนที่ตนจับสลากชื่อได้ โดยไม่บอกว่าเป็นใคร เมื่อพูดจบให้เพื่อนคนนั้นยืนยันขึ้นดำเนินกิจกรรมไปจนครบทุกคน

โปรแกรมบทบาทสมมติ (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				3. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่ากิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์อย่างไรโดยผู้วิจัยสรุปด้วย 4. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ความสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออก 5. ผู้วิจัยชี้แจง จุดมุ่งหมาย ตลอดจนวิธีการ บทบาท หน้าที่ของนักเรียนในการร่วมกิจกรรม และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม 6. ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป
2 - 3	พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการตอบคำถามของครู เมื่อครูถามโดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย		เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านการตอบคำถามของครู เมื่อครูถามโดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย	(ตั้งแต่ครั้งที่ 2 - 11 วิธีการดำเนินการเช่นเดียวกันทุกครั้ง) 1. ขั้นนำ 1.1 ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงความสำคัญของเรื่องที่สอนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่ละขั้นตอน 1.2 ครูเล่าเรื่องราวสถานการณ์สมมติให้นักเรียนฟัง

โปรแกรมบทบาทสมมติ (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				2. ขึ้นแสดง 2.1 ครูหาอาสาสมัคร เพื่อเตรียมตัวในการแสดง 2.2 ครูแจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงศึกษาโดยครูชี้แนะเพิ่มเติมและจัดฉากสถานที่เพื่อให้การแสดงสมจริง 2.3 เมื่อผู้แสดงพร้อมก็ให้เริ่มแสดงตามบทบาทที่ได้รับใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที 3. ขึ้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยนำนักเรียนวิเคราะห์อภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดไว้ 4. ขึ้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่มซึ่งเป็นบทบาทที่สอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย 5. ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป 5.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าเรื่องที่แสดงให้กันและกันฟัง แล้วช่วยกันสรุป 5.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม การประเมินผล ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

โปรแกรมบทบาทสมมติ (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
4	พฤติกรรม กล้าแสดงออกด้าน กล้าซักถามครู เมื่อมีข้อสงสัย		เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออกด้านกล้าซักถาม ครูเมื่อมีข้อสงสัย	
5 - 6	พฤติกรรม กล้าแสดงออก ด้านกล้าพูด อภิปราย และ แสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน		เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออก ด้านกล้าพูด อภิปราย และแสดง กิจกรรมหน้าชั้นเรียน	
7	พฤติกรรม กล้าแสดงออกด้าน กล้าพูดแสดง ความคิดเห็น ด้วยเหตุผล		เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออก ด้านกล้าพูด แสดงความคิดเห็นด้วย เหตุผล	
8 - 9	พฤติกรรม กล้าแสดงออกด้าน กล้าแสดงความคิดริเริ่ม หรือ ความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส		เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออก ด้านกล้า แสดงความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็นเมื่อครู เปิดโอกาส	

โปรแกรมบทบาทสมมติ (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
10	พฤติกรรม กล้าแสดงออกด้าน กล้าสบตาครูใน ขณะที่พูดหรือ ตอบคำถาม		เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออกด้านกล้าสบตา ครูในขณะที่พูดหรือตอบ คำถาม	
11	พฤติกรรม กล้าแสดงออก		เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้า แสดงออก	
12	ปัจจัยนิเทศ		เพื่อให้ นักเรียนพูดคุย อภิปราย และสรุปเกี่ยวกับ การเรียนรู้ที่ได้รับจากการ ใช้บทบาทสมมติ	1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลม หันหน้าเข้าหากัน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จาก โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ 3. ผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การเข้าร่วมกิจกรรมโปรแกรมการใช้ บทบาทสมมติ 4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียน ซักถาม 5. ผู้วิจัยกล่าวปิดโปรแกรมการใช้ บทบาทสมมติ

หมายเหตุ แต่ละกิจกรรมใช้เวลา 50 นาที

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง ปฐมนิเทศ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัย และระหว่างนักเรียนกับเพื่อนนักเรียนที่ร่วมการทดลอง
2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก
3. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติ

อุปกรณ์

1. เข็มกลัด
2. กระดาษ
3. ดินสอ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งล้อมเป็นวงกลม และให้นักเรียนแนะนำชื่อ - ชื่อสกุล ของตนเองที่ละคน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรม “ฉันคือใคร” เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษและดินสอ โดยให้นักเรียนเขียนเรื่องราวของตนเอง 5 ข้อ เป็นข้อความสั้น ๆ ชัดเจน และเขียนอักษรตัวใหญ่ไว้บนหัวกระดาษว่า “ฉันคือใคร” ติดไว้บนเสื้อของตนเอง
 - 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนเดินไปรอบ ๆ ห้อง โดยไม่มีการพูดคุยกัน ให้แต่ละคนหยุดอ่านและจำเรื่องราวของเพื่อน ใช้เวลา 10 นาที
 - 2.3 เมื่อครบกำหนดเวลาผู้วิจัยให้นักเรียนจับสลากชื่อของนักเรียนที่ละคนและให้พูดเรื่องราวของเพื่อนคนที่ตนจับสลากชื่อได้ โดยไม่บอกว่าเป็นใคร เมื่อเพื่อนพูดจบให้เพื่อนคนนั้นยืนยันขึ้น
 - 2.4 ดำเนินกิจกรรมไปจนครบ
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่ากิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์อย่างไร โดยผู้วิจัยสรุปด้วย
4. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ความสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
5. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการ บทบาท หน้าที่ของนักเรียนในการร่วมกิจกรรม
6. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
7. ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ส่งเสริมความสนใจและการซักถาม
2. ส่งเสริมความร่วมมือในการทำกิจกรรม

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 2

เรื่อง กล้าตอบคำถามของครูโดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าตอบคำถามของครูโดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “ตอบคำถามของครูกันเถอะ”

วิธีดำเนินการ

1. ชื่นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าตอบคำถามของครู จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ชื่นแสดง

2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ตอบคำถามของครูกันเถอะ” ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมใจดูแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เพื่อให้การแสดงสมจริง

2.3 ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยให้ผู้สังเกตการณ์และผู้ไม่ได้แสดงตั้งใจดู

3. ทบทวนและอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนเป็นโสภณ นักเรียนจะตอบคำถามของครูสมคิดหรือไม่

3.2 ถ้านักเรียนเป็นครูสมคิด นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด โสภณจึงไม่ยกมือตอบคำถาม

3.3 การที่โสภณไม่กล้าตอบคำถามของครู โสภณจะได้รับผลเสียอย่างไร

4. ชื่นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ชื่นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการไม่กล้าตอบคำถามของครู

5.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่อง “ตอบคำถามของครูกันเถอะ”

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน และการตอบคำถามในขณะอภิปรายและสรุป

เอกสารเรื่อง “ตอบคำถามของครูกันเถอะ”

วันหนึ่งในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูสมคิดเข้าสอนห้องมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 เรื่องหน้าที่พลเมือง และอภิปรายโดยสรุปว่า บุคคลมีหน้าที่ต่อชุมชนและประเทศชาติ ดังนี้

หน้าที่เป็นทหารป้องกันประเทศชาติ ปฏิบัติตามกฎหมาย รักษาสิ่งแวดล้อม เสียภาษีอากรแก่รัฐ รับการศึกษา และหน้าที่รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จากนั้นครูสมคิดให้นักเรียนตอบคำถาม ผลเสียของการที่ประชาชนไม่ปฏิบัติตามเป็นพลเมืองที่ดี หากใครจะตอบให้ยกมือ เมื่อตอบคำถามครูจะได้คะแนน วัฒนายกมือแล้วลุกขึ้นตอบว่า ประชาชนจะถูกทำร้ายร่างกายกันมากขึ้น วันเพ็ญตอบว่า จะเกิดการชิงทรัพย์ผู้อื่น ครูพยายามกระตุ้นให้นักเรียนว่า นอกจาก 2 คำตอบนี้แล้วมีอะไรอีกที่เป็นผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดี วิราณีตอบว่า จะเกิดการก่อความไม่สงบในประเทศ ครูจึงให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างว่า ความไม่สงบในประเทศมีเหตุการณ์ใดบ้าง โสภิตาตอบคำถามของครูได้แต่เธอไม่กล้ายกมือเพื่อขอตอบ วัฒนาตอบว่าการฆ่าแวงระเบิดทำให้เกิดความไม่สงบ วันเพ็ญตอบว่าการลอบวางเพลิง โสภิตาคิดในใจว่าเธออยากจะทำคำถามของครูแต่เธอไม่กล้า ครูถามว่าใครยังไม่ได้ตอบคำถามของครูอีก โสภิตายังไม่กล้ายกมือเพื่อตอบคำถาม เมื่อหมดคาบวิชาสังคมศึกษาครูสรุปที่ได้จากการตอบคำถาม วัฒนาได้ 2 คะแนน วันเพ็ญได้ 2 คะแนน วิราณีได้ 1 คะแนน โสภิตาไม่ได้คะแนนเลย โสภิตาบอกกับวันเพ็ญเพื่อนที่นั่งใกล้เธอว่า ความจริงเธอตอบคำถามของครูได้ แต่เธอไม่กล้าเพราะเธอมีความอายเพื่อน ๆ โสภิตาได้ข้อคิดจากเหตุการณ์นี้ว่าหากเธอไม่กล้าตอบคำถามของครูอีก เธอจะไม่ได้คะแนนเหมือนกับเพื่อนคนอื่น ๆ

บทบาทของครูสมคิด

ฉันชื่อครูสมคิด เป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษา วันหนึ่งฉันเข้าสอนวิชาสังคมศึกษา วันหนึ่งฉันเข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 เรื่องหน้าที่พลเมือง เมื่อฉันอธิบายจบ เพื่อเป็นการทดสอบว่านักเรียนเข้าใจในเรื่องที่ฉันสอนหรือไม่ ฉันจึงตั้งคำถามให้นักเรียน ฉันพยายามกระตุ้นให้นักเรียนได้ตอบทุกคน เมื่อหมดคาบวิชาสังคมศึกษา ฉันแจ้งคะแนนให้นักเรียนได้ทราบด้วย

บทบาทของวัฒนา

ฉันชื่อวัฒนา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 วันหนึ่งครูสมคิดเข้าสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่องหน้าที่พลเมือง เมื่อครูอธิบายจบ ครูตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ฉันพยายามตอบคำถามของครูทุกครั้ง เพราะครูบอกว่าคนที่ตอบคำถามของครูจะได้คะแนน เมื่อครูสรุปการให้คะแนน ฉันได้คะแนนมากกว่าเพื่อนคนอื่นในห้อง

บทบาทของโสภิตา

ฉันชื่อโสภิตา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 วันหนึ่งครูสมคิดเข้าสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่องหน้าที่พลเมือง เมื่อครูอธิบายจบ ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ ฉันตอบคำถามของครูได้แต่ฉันไม่กล้าตอบ ฉันมีอาการประหม่าอาย เมื่อครูสรุปการให้คะแนนเพื่อนของฉันได้คะแนนกันทุกคน ฉันไม่ได้คะแนนเลย เพราะฉันไม่กล้าตอบคำถามครู

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 3

เรื่อง กล้าตอบคำถามของครูโดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกด้านกล้าตอบคำถามของครูโดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “ ไม่กล้าตอบ ”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าตอบคำถามของครู จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ ไม่กล้าตอบ ” ให้อาสาสมัครอ่านเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่

ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ไม่ได้แสดงตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 การที่สายใจไม่กล้าตอบคำถามของครู จะเกิดผลเสียต่อสายใจอย่างไร

3.2 ถ้านักเรียนเป็นสายใจ นักเรียนจะอย่างไรเมื่อครูถาม

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องการไม่กล้าตอบคำถามของครู

5.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่อง “ ไม่กล้าตอบ ”

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน และการตอบคำถามในขณะอภิปรายและสรุป

เอกสารเรื่อง “ ไม่กล้าตอบ ”

ในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูสมบุญเข้าสอนห้องมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 เรื่อง วันสำคัญทางศาสนา ครูอธิบายสรุปได้ว่า มาฆบูชา แปลว่า การบูชาในเดือนมาฆะ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ วันจาตุรงคสันนิบาต ” แปลว่า วันประชุมอันประกอบด้วยองค์ 4 ประการ จำแนกได้ดังนี้ พระสงฆ์ที่มาประชุม 1,250 รูป ล้วนเป็นพระอรหันต์ พระสาวกเหล่านั้นล้วนเป็นเอตทัคคะ สาวกเหล่านั้นไม่ได้นัดหมายต่างมาพร้อมกัน พระศาสดาประทานพระบรมพุทโธวาทซึ่งเรียกว่า โอวาทปาติโมกข์ และเรื่องข้อควรปฏิบัติของชาวพุทธในวันมาฆบูชา เช่น การทำบุญตักบาตร การฟังธรรม ปฏิบัติสมาธิ เมื่อครูอธิบายจบ ครูตั้งคำถามโดยให้นักเรียนตอบทีละคน คนละ 1 ข้อ โดยตั้งคำถามว่าให้นักเรียนบอกข้อปฏิบัติของชาวพุทธในวันมาฆบูชา ครูเรียกชื่อมานพ มานพรีบขึ้นแล้วตอบว่าไปทำบุญตักบาตร อนงค์ตอบว่าไปเวียนเทียน ณรงค์ตอบว่าไปฟังธรรมเทศนา ครูเรียกชื่อของสายใจเพื่อให้ตอบคำถาม สายใจค่อย ๆ ลุกขึ้นยืน ยิ้มอย่างเอียงอาย ก้มหน้าแต่ไม่ตอบคำถามครู ครูจึงเรียกชื่อนักเรียนคนอื่น ๆ สายใจจึงนั่งลงและไม่ได้ตอบคำถามของครู เมื่อหมดคาบวิชาสังคม ครูบอกกับนักเรียนว่าคนที่ตอบคำถามครูจะได้คะแนนทุกคน คนละ 1 คะแนน เมื่อครูออกจากห้องเรียน อนงค์จึงเดินมาถามสายใจว่าทำไมไม่ตอบคำถามของครู หรือไม่เข้าใจจึงตอบไม่ได้ สายใจตอบว่าเธอไม่กล้าตอบ อนงค์แนะนำว่าหากครูถามก็ควรจะต้องตอบเพราะจะได้ทราบว่าสิ่งที่เราตอบนั้นถูกหรือผิด ครูจะได้อธิบายให้เราเข้าใจยิ่งขึ้น และก็จะได้คะแนนด้วย สายใจสัญญากับอนงค์ว่าเธอจะกล้าตอบคำถามของครู เพื่อจะได้คะแนนเหมือนเพื่อน ๆ

บทบาทของครูสมบุญ

ฉันชื่อครูสมบุญ เป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษา วันหนึ่งฉันเข้าสอนเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ฉันอธิบายให้นักเรียนฟัง เมื่อฉันอธิบายจบ ฉันจึงตั้งคำถามโดยให้นักเรียนตอบทีละคน ฉันเรียกชื่อมานพ อนงค์ ต่างก็ลุกขึ้นยืนและตอบคำถามของฉัน ฉันเรียกสายใจ สายใจค่อย ๆ ลุกขึ้นและไม่ตอบคำถาม ฉันจึงเรียกนักเรียนคนอื่น ๆ ต่อไป

บทบาทของสายใจ

ฉันชื่อสายใจ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 วันหนึ่งครูสมบุญเข้าสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เมื่อครูอธิบายจบ ครูตั้งคำถามและให้นักเรียนตอบทีละคน ครูสมบุญเรียกชื่อฉัน ฉันค่อย ๆ ลุกขึ้นยืน และยืนบิดตัวไปมา ฉันไม่กล้าตอบคำถามของครู ครูคิดว่าฉันตอบไม่ได้ จึงเรียกชื่อนักเรียนคนอื่น เพื่อน ๆ ของฉันได้คะแนนจากการตอบคำถามฉันไม่ได้คะแนนเลย อนงค์แนะนำฉันว่า ฉันควรตอบคำถามของครู เพราะการตอบคำถามเป็นการแสดงว่าฉันเข้าใจเรื่องที่ครูสอนถูกต้องและทำให้ฉันได้คะแนนอีกด้วย ฉันสัญญากับอนงค์ว่าครั้งต่อไปฉันจะกล้าตอบคำถามของครู เพื่อฉันจะได้คะแนนเหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ

บทบาทยของเพื่อน

ฉันชื่อมานพ อดงค์ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 วันหนึ่งในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูสมบูรณ์เข้าสอนเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เมื่อครูอธิบายจบ ครูเรียกชื่อฉันให้ตอบคำถาม ฉันรีบตอบคำถามของครูทันที ครูบอกกับนักเรียนว่า คนที่ตอบคำถามจะได้คะแนนทุกคน ฉันถามสายใจว่า ทำไมไม่ตอบคำถามของครู สายใจบอกกับฉันว่าเธออายุไม่กล้าตอบ ฉันแนะนำสายใจว่า ควรตอบคำถามของครู เพราะการตอบคำถามเป็นการแสดงว่าเธอเข้าใจในสิ่งที่ครูสอน และจะได้คะแนนเหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 4

เรื่อง กล้าแสดงออกด้านกล้าถามครูเมื่อมีข้อสงสัย

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าซักถามครูเมื่อมีข้อสงสัย

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “ เสียโอกาส ”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าซักถามครู เมื่อมีข้อสงสัย มีผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ เสียโอกาส ” ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่

ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ไม่ได้แสดงตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนเป็นศรีไพร นักเรียนจะอย่างไรเมื่อมีข้อสงสัย และครูเปิดโอกาสให้ถาม

3.2 ถ้านักเรียนเป็นขวัญดาว นักเรียนจะแนะนำศรีไพรอย่างไร

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการไม่กล้าถามครูเมื่อมีข้อสงสัย

5.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่อง “ เสียโอกาส ”

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง “ เสียโอกาส ”

ในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูสมชายเข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 เรื่อง พุทธบริษัท มีเนื้อหาโดยย่อว่า พุทธบริษัท หมายความว่าคนกลุ่มต่าง ๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา มีด้วยกัน 4 กลุ่ม คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา เมื่ออธิบายจบครูถามนักเรียนว่าหากใครยังไม่เข้าใจหรือมีข้อสงสัยให้ถาม เพราะครูจะใช้เวลาที่เหลือสอบเก็บคะแนน นพพรยกมือแล้วถามว่า พระภิกษุองค์แรกที่พระพุทธเจ้าบวชให้คือใคร ครูตอบว่า พระโกณฑัญญะ ขวัญดาวยกมือว่า พระภิกษุองค์แรกคือใคร ครูตอบว่านางมหาปชาบดีโคตมี นักเรียนคนอื่น ๆ ต่างก็ยกมือถามครู ศรีแพรมีความสับสนระหว่างอุบาสกกับอุบาสิกาว่าแตกต่างกันอย่างไร แต่เธอไม่กล้าถามครูและเก็บความสงสัยไว้ ครูมองไปรอบ ๆ ห้อง แล้วพูดว่า มีใครจะถามอีก ถ้าไม่มีแสดงว่าทุกคนเข้าใจดีแล้ว ครูจะสอบเก็บคะแนน ครูแจกกระดาษคำถามและคำตอบโดยให้นักเรียนเขียนความหมายของพุทธบริษัท 4 กลุ่ม ให้เวลา 10 นาที ถ้าใครทำถูกหมดได้ 10 คะแนน เมื่อหมดเวลาครูจึงเก็บกระดาษคำตอบไปตรวจและบอกคะแนน นพพรได้ 10 คะแนน ขวัญดาว 10 คะแนน ศรีแพรได้ 5 คะแนน ซึ่งได้น้อยกว่าทุกคนในชั้นเรียน พักกลางวันของวันนั้นเองขวัญดาวถามศรีแพรถึงสาเหตุที่ได้คะแนนน้อยเป็นเพราะไม่สบายหรือไม่เข้าใจ ศรีแพรตอบว่าเธอไม่เข้าใจ ยังมีความสับสนระหว่างอุบาสกกับอุบาสิกา เธอไม่กล้าถามครู ซึ่งถ้าหากเธอถามครูช่วงที่เธอเปิดโอกาส เธอคงจะเข้าใจและทำคะแนนได้เท่ากับเพื่อน ๆ

บทบาทของครูสมชาย

ฉันชื่อสมชาย เป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษา วันหนึ่งฉันเข้าสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 เรื่องพุทธบริษัท เมื่อครูอธิบายจบฉันเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม นพพร ขวัญดาว และเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ต่างก็ยกมือซักถาม เมื่อไม่มีนักเรียนคนใดถามอีก ฉันจึงทดสอบเพื่อเก็บคะแนน ฉันแจกกระดาษคำถามและกระดาษคำตอบ เมื่อหมดเวลาการทดสอบ ฉันเก็บกระดาษคำตอบเพื่อตรวจและแจ้งคะแนนให้นักเรียนทราบ นพพร ขวัญดาว และเพื่อนคนอื่น ๆ ได้คะแนน 10 คะแนน ศรีแพรได้เพียง 5 คะแนน

บทบาทของศรีแพร

ฉันชื่อศรีแพร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 วันหนึ่งครูสมชายเข้าสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่องพุทธบริษัท เมื่อครูอธิบายจบ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม เพื่อน ๆ ของฉันต่างก็ซักถามครู ในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ ฉันยังมีความสับสน แต่ฉันไม่กล้าถามครู ครูแจกกระดาษคำถามและกระดาษคำตอบให้นักเรียนทำแบบทดสอบ ฉันได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน ๆ

บทบาทของเพื่อน

ฉันชื่อนพพร และขวัญดาว เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 วันหนึ่งครูสมชายเข้าสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่องพุทธบริษัท เมื่อครูอธิบายจบ ครูเปิดโอกาสให้ซักถาม ฉันยกมือถามครูจนฉันเข้าใจดี ครูให้ทดสอบเก็บคะแนน ฉันและขวัญดาวได้เต็ม 10 คะแนน ขวัญดาวถามศรีแพรว่าเพราะเหตุใดเธอจึงได้คะแนนน้อย ศรีแพรตอบว่าเธอยังไม่เข้าใจในส่วนที่ครูสอน แต่เธอไม่กล้าถามครู ฉันแนะนำศรีแพรว่าเธอควรซักถามครู เมื่อมีข้อสงสัย เพื่อเธอจะได้คะแนนเท่ากับเพื่อน ๆ

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 5

เรื่อง กล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด”

วิธีดำเนินการ

1. ชี้นำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ชื่นแสดง

2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด” ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง

จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ไม่ได้แสดงตั้งใจดู

3. ชี้นำวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนเป็นพินิจ นักเรียนจะทําอย่างไรเมื่อครูวิภาเรียกชื่อให้เป็นผู้อภิปรายเป็นคนต่อไป

3.2 ถ้านักเรียนเป็นครูวิภา นักเรียนจะแนะนำพินิจอย่างไร

4. ชื่นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ชื่นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

5.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่อง “ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด”

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง “ ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด ”

วันหนึ่งในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูวิภาได้เข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ครูให้นักเรียนจัดโต๊ะในห้องเป็นรูปครึ่งวงกลม และสนทนาเรื่อง ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย ประชากรในประเทศต่างก็ได้รับผลกระทบอย่างทั่วถึง เช่น ข้าวสาร น้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าอื่น ๆ มีราคาแพง ภาวะเศรษฐกิจล้มเหลว โรงงานอุตสาหกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ ทำให้แรงงานไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ ส่งผลกระทบเรื่องการยังชีพของคนในครอบครัว และสังคม ครูวิภาให้นักเรียนช่วยกันคิด ช่วยกันพูดอภิปรายในหัวข้อเรื่อง “ นักเรียนมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้อย่างไร ” อรุณอภิปรายว่า ต้องช่วยกันประหยัด ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประหยัดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย เช่น เสื้อผ้าสินค้าจากต่างประเทศ เพราะสินค้าต่างประเทศมีราคาแพงทำให้ประเทศเสียดุลการค้า สมจิตอภิปรายว่า นอกจากเราไม่ควรซื้อสินค้าต่างประเทศแล้ว เราควรใช้ของที่มืออยู่แล้วให้คุ้มค่า การนำเศษวัสดุอื่น ๆ มาประยุกต์ดัดแปลงเป็นของใช้ นารีอภิปรายว่าเราควรปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินได้ หรือตามโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หลังจากทีมนารีพูดจบก็ไม่มีใครอภิปรายอีก ครูจึงพูดว่า ยังมีอีกหลายแนวทางที่จะช่วยครอบครัวในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ มีใครจะอภิปรายเพิ่มเติมอีก ไม่มีนักเรียนคนใดพูดอีก ครูจึงเรียกชื่อพิมพ์ใจ แล้วถามว่ามีอะไรจะพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นอะไรหรือไม่ พิมพ์ใจแสดงท่าทางเหมือนตกใจและไม่ได้พูดอะไร อรุณพูดกับครูว่า พิมพ์ใจเขาเป็นคนไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็นหรือแสดงกิจกรรมอื่น ๆ ครูจึงพูดกับนักเรียนในห้องว่า การพูดอภิปรายเป็นการแสดงว่าเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่พูด ครูวิภาแนะนำพิมพ์ใจว่า หากมีโอกาสได้พูดอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น ขอให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนให้เต็มที่ พิมพ์ใจฟังครูพูดด้วยความตั้งใจ และเธอมีความตั้งใจว่าจะปฏิบัติตามที่ครูแนะนำ

บทบาทของครูวิภา

ฉันชื่อวิภา เป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษา วันหนึ่งฉันเข้าสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ฉันให้นักเรียนจัดโต๊ะเป็นรูปครึ่งวงกลม และให้นักเรียนช่วยกันคิด ช่วยกันพูดอภิปรายเรื่อง “ นักเรียนมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้อย่างไร ” นักเรียนในชั้นเรียนผลัดกันพูดอภิปราย ฉันเรียกชื่อพิมพ์ใจเพื่อถามเธอว่ามีอะไรจะพูดอภิปรายหรือไม่ อรุณบอกกับฉันว่าพิมพ์ใจเป็นคนไม่ค่อยกล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ฉันแนะนำพิมพ์ใจการพูดอภิปรายเป็นการแสดงความสามารถว่าเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่พูด และหากมีโอกาส พิมพ์ใจควรแสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

บทบาทของเพื่อน ๆ

ฉันชื่อ อรุณ สมจิต และวารี เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 วันหนึ่งครูวิภาเข้าสอนวิชาสังคมศึกษา ครูให้นักเรียนช่วยกันคิด ช่วยกันพูดอภิปรายในหัวข้อ “ นักเรียนมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้อย่างไร ” อรุณ สมจิต และวารี มีลักษณะกล้าแสดงออก กล้าพูดอภิปราย ครูเรียกพิมพ์ใจเพื่อถามว่า มีอะไรจะพูดอภิปรายหรือไม่ เธอทำท่าทางตกใจและไม่ได้พูดอะไร อรุณบอกกับครูว่า พิมพ์ใจเขาเป็นคนไม่ค่อยกล้าพูดอภิปรายและไม่กล้าแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

บทบาทของพิมพ์ใจ

ฉันชื่อพิมพ์ใจ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 วันหนึ่งครูวิภาเข้าสอนวิชาสังคมศึกษา ครูให้นักเรียนช่วยกันคิด ช่วยกันพูดอภิปรายในหัวข้อ “นักเรียนมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้อย่างไร” เพื่อน ๆ ของฉันต่างก็พูดอภิปรายแสดงความคิดเห็น ครูเรียกชื่อฉันเพื่อให้ฉันได้พูดอภิปรายบ้าง ฉันตกใจมากและฉันก็ไม่ได้พูดอะไร อรุณบอกกับครูวิภาว่าฉันเป็นคนไม่ค่อยพูดแสดงความคิดเห็นหรือแสดงกิจกรรมอื่น ๆ ครูแนะนำฉันว่า การพูดอภิปรายเป็นการแสดงว่าเรามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่พูด

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 6

เรื่อง กล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “ ขอแสดงความยินดี ”

วิธีดำเนินการ

1. ชี้นำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ชื่นแสดง

2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ ขอแสดงความยินดี ” ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง

จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ไม่ได้แสดงตั้งใจดู

3. ชี้นำวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด สุรียจึงได้รับการลงคะแนนเสียงให้เป็นหัวหน้าห้อง

3.2 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด กนกจึงไม่ได้รับการลงคะแนนเสียงให้เป็นหัวหน้าห้อง

4. ชื่นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ชื่นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้าพูดอภิปรายหรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

5.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่อง “ ขอแสดงความยินดี ”

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

เอกสารเรื่อง “ ขอแสดงความยินดี ”

ครูวิชัย เป็นครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 วันหนึ่งในคาบโฮมรูม ครูเข้าสอนตามปกติ สุนัย ซึ่งเป็นหัวหน้าห้องได้ลุกขึ้นยื่นขออนุญาตลาออกจากการเป็นหัวหน้าห้อง ด้วยเหตุผลว่าเป็นการเปิดโอกาสให้เพื่อนคนอื่น ๆ ได้เป็นผู้นำบ้าง ครูวิชัยกล่าวขอบคุณสุนัยที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าห้องด้วยดีมาโดยตลอด และมอบหมายให้สุนัยดำเนินการเลือกหัวหน้าคนใหม่ สุนัยได้สอบถามเพื่อนในชั้นเรียนว่ามีใครจะสมัครเป็นหัวหน้าห้องบ้าง เมื่อไม่มีผู้สมัคร สุนัยบอกให้เพื่อน ๆ ช่วยกันเสนอชื่อเพื่อนในห้อง ซึ่งรายชื่อที่เพื่อน ๆ เสนอมี่ดังนี้ วิมล กนก และสุริยา สุนัยให้เพื่อนทั้งสามคนออกมายืนหน้าห้องและให้พูดแนะนำตัวเองเพื่อเป็นการหาเสียงสนับสนุน สุริยาเป็นคนแรกที่ได้พูด เขาพูดแนะนำด้วยความมั่นใจ และกล่าวว่า จะทำหน้าที่การเป็นหัวหน้าห้องให้ดีที่สุด ต่อจากนั้นวิมลได้แนะนำตนเอง โดยกล่าวว่า ตนเองเป็นผู้ที่ขยันแต่ก็จะทำหน้าที่มิให้เพื่อน ๆ ต้องเสียผลประโยชน์ กนกพูดเป็นคนสุดท้าย เธอมีท่าทางเอียงอายไม่มั่นใจในตนเอง และกล่าวเพียงการแนะนำตนเองเท่านั้น สุนัยจึงให้เพื่อน ๆ โหวตคะแนนเสียงโดยการยกมือ ผลปรากฏว่า สุริยาได้คะแนนเป็นอันดับ 1 วิมลได้คะแนนเป็นอันดับ 2 และกนกได้คะแนนอันดับ 3 ครูวิชัยจึงสรุปให้สุริยาเป็นหัวหน้าห้อง วิมลเป็นผู้ช่วยหัวหน้าและกล่าวแสดงความยินดีกับนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกทั้ง 2 คน

บทบาทของครูวิชัย

ฉันชื่อวิชัย เป็นครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 วันหนึ่งในคาบโฮมรูม สุนัยขออนุญาตลาออกจากการเป็นหัวหน้าห้อง ฉันกล่าวขอบคุณสุนัยที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีมาโดยตลอด ฉันมอบหมายให้สุนัยดำเนินการเลือกหัวหน้าคนใหม่ เมื่อสุนัยโหวตคะแนนเสียงแล้ว ฉันกล่าวแสดงความยินดีกับนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกทั้งสองคน

บทบาทของสุนัย

ฉันชื่อสุนัย เป็นหัวหน้าห้องชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 วันหนึ่งในคาบโฮมรูม ฉันได้ขออนุญาตลาออกจากการเป็นหัวหน้าห้อง ครูมอบหมายให้ฉันดำเนินการเลือกหัวหน้าคนใหม่ ฉันเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ เสนอตัวเองสมัครเป็นหัวหน้า เมื่อไม่มีใครสมัครฉันจึงให้เพื่อน ๆ เสนอชื่อเพื่อนในห้องเรียน ฉันให้ทุกคนออกมาหน้าชั้นเรียน และกล่าวแนะนำตนเองเพื่อหาเสียงสนับสนุน เมื่อเพื่อนพูดจบ ฉันดำเนินการโหวตคะแนน สุริยาได้เป็นหัวหน้าห้องคนใหม่ และวิมลเป็นผู้ช่วยหัวหน้า

บทบาทของสุริยา

ฉันชื่อสุริยา เพื่อน ๆ เสนอชื่อให้ฉันเป็นหัวหน้าห้อง สุริยาให้ฉันออกมาหน้าห้อง และพูดแนะนำตนเองเพื่อเป็นการหาเสียง ฉันพูดกับเพื่อน ๆ ด้วยความมั่นใจ และกล่าวว่าฉันจะทำหน้าที่การเป็นหัวหน้าห้องให้ดีที่สุด ฉันได้รับการโหวตคะแนนเสียงมากที่สุด และได้เป็นหัวหน้าห้องคนใหม่

บทบาทของวิมล

ฉันชื่อวิมล เพื่อน ๆ เสนอชื่อให้ฉันเป็นหัวหน้าห้อง สุริยาให้ฉันออกมาหน้าห้อง และพูดแนะนำตนเองเหมือนกับสุริยา ฉันพูดกับเพื่อน ๆ ว่าจะทำหน้าที่มีให้เพื่อน ๆ ต้องเสียผลประโยชน์ ฉันได้รับการโหวตคะแนนเสียงเป็นอันดับ 2 ครูวิชัยให้ฉันเป็นผู้ช่วยหัวหน้า

บทบาทของกนก

ฉันชื่อกนก เพื่อน ๆ เสนอชื่อให้ฉันเป็นหัวหน้าห้อง สุริยาให้ฉันออกมาหน้าห้อง และพูดแนะนำตนเอง ฉันอายุเพื่อน ๆ ไม่มั่นใจในตนเอง ฉันได้คะแนนในการโหวตเสียงน้อยที่สุด

โปรแกรมการให้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 7

เรื่อง กล้าแสดงออกด้านกล้าพูดแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าพูดแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “ ขอคิดด้วยคน ”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ ขอคิดด้วยคน ” ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง

จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เพื่อให้การแสดงสมจริง

2.3 ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ไม่ได้แสดงตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด หัสนัดจึงไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็นของตนเอง

3.2 นักเรียนคิดว่าถ้านักเรียนนั่งอยู่ในห้องเรียนนั้นด้วยนักเรียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองหรือไม่ อย่างไร

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น

5.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่อง “ ขอคิดด้วยคน ”

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

และสรุป

เอกสารเรื่อง “ ขอคิดด้วยคน ”

ในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูวิทยา เข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับชาติตะวันตก เช่น โปรตุเกส สเปน ฮอลันดา อังกฤษ ในสมัยอยุธยา ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกถึงประโยชน์ที่ไทยได้รับจากการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศเหล่านั้น อมรเป็นนักเรียนคนแรกที่ยกมือขึ้นพูดถึงประโยชน์ที่ไทยได้รับจากการติดต่อสัมพันธ์กับต่างชาติทำให้ไทยไม่ตกเป็นเมืองขึ้นของชาติตะวันตก หลังจากที่ยอมรพูดจบก็ไม่มีใครยกมือพูดอีกเลย อมรจึงยกมือขึ้นเพื่อขอพูดเป็นครั้งที่ 2 ครูจึงพูดว่า ขอให้นักเรียนทุกคนได้พูดจนครบทุกคนก่อน และกล่าวชมเชยในการกล้าพูดของเขา และพูดกับนักเรียนในห้องว่า นักเรียนต้องฝึกให้เป็นคนกล้าคิดและพูดแสดงความคิดเห็น เพราะความคิดเห็นของทุกคนเป็นสิ่งที่ดี ไม่มีถูก ไม่มีผิด แต่ที่สำคัญจะต้องมีเหตุผลประกอบความคิดเห็นของเรา ส่วนสมาชิกจะยอมรับหรือไม่ั้น อยู่ที่เราจะสามารถแสดงเหตุผลได้ดีเพียงไร จากนั้นครูเริ่มเข้าสู่บทเรียนและถามว่ามีใครจะแสดงความคิดเห็นอีกบ้าง ทศน์ดาวยืนขึ้นและพูดว่า “ หนูอยากจะตอบคะ แต่หนูคิดว่าความคิดของหนูจะไม่ใช่ที่ยอมรับ ” ครูจึงให้ทศน์ดาวพูด เธอพูดว่า ประโยชน์ที่ไทยได้รับจากการติดต่อสัมพันธ์กับชาติตะวันตก คือ ทำให้คนไทยเรามีขนมที่อร่อยรับประทาน เพื่อน ๆ ต่างพากันหัวเราะกับคำตอบของทศน์ดาว เธออธิบายว่า ขนมไทยโบราณประเภทหนึ่งคือ ฝอยทองนั้นได้รับอิทธิพลมาจากโปรตุเกสเนื่องจากสมัยนั้นชาวโปรตุเกสได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินในไทย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยกับโปรตุเกสรวมถึงขนมฝอยทอง เมื่อทศน์ดาวพูดจบเพื่อน ๆ ในห้องต่างปรบมือ สันทนกับคำตอบของทศน์ดาว ครูวิทยา พูดกับฉันว่า “ เยี่ยมมาก ”

บทบาทของครูวิทยา

ฉันชื่อวิทยา เป็นครูวิชาสังคมศึกษา วันหนึ่งฉันเข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ฉันให้นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็นเรื่องประโยชน์ที่ได้รับจากการติดต่อสัมพันธ์กับชาติตะวันตก อมรยกมือขึ้นตอบฉัน ฉันพูดว่า ให้นักเรียนทุกคนได้พูดครบก่อน และฉันกล่าวชมเชยในการกล้าพูดของอมร ฉันพยายามพูดอธิบายให้นักเรียนกล้าพูดแสดงความคิดเห็น ทศน์ดาวบอกกับฉันว่า เธอไม่กล้าพูดเพราะกลัวความคิดของเธอไม่ใช่ที่ยอมรับ คำตอบของทศน์ดาวสร้างความพอใจให้กับฉันมาก

บทบาทของอมร

ฉันชื่ออมร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 วันหนึ่งในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูวิทยาให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเรื่องในบทเรียน ฉันเป็นนักเรียนคนแรกที่ยกมือขึ้นพูดเป็นคนแรก เมื่อไม่มีใครแสดงความคิดเห็นอีก ฉันจึงยกมือเพื่อขอพูดเป็นครั้งที่ 2 ครูกล่าวชมเชยว่า ฉันเป็นคนกล้าพูดแสดงความคิดเห็น

บทบาทของทัศนดาว

ฉันชื่อทัศนดาว เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 วันหนึ่งในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูวิทยานิพนธ์ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเรื่องในบทเรียน อมรเพื่อนของฉันได้พูดแสดงความคิดเห็น ครูพยายามพูดให้นักเรียนในห้องได้พูดแสดงความคิดเห็นบ้าง ฉันพูดกับครูว่า ฉันไม่กล้าเพราะกลัวว่า ความคิดของฉันจะไม่ใช่ที่ยอมรับ ครูให้ฉันพูดตามความคิดของฉัน เพื่อน ๆ ต่างหัวเราะขบขันในสิ่งที่ฉันพูด แต่เมื่อฉันได้อธิบายเพิ่มเติมแล้ว เพื่อน ๆ ประบมมือให้ฉัน ครูพูดกับฉันว่า “ เยี่ยมมาก ”

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 8

เรื่อง กล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าแสดงความคิดเห็น หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “อย่าเก็บความคิดไว้เพียงคนเดียว”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่ม หรือความคิดเห็น จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “อย่าเก็บความคิดไว้เพียงคนเดียว” ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ไม่ได้แสดงตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนเป็นอภิวัฒน์ นักเรียนจะอย่างไร เมื่อครูถามว่ามีความคิดเห็นอย่างไร

3.2 ถ้านักเรียนเป็นक्रमันัส นักเรียนจะแนะนำอภิวัฒน์อย่างไร

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ การไม่กล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่ม เมื่อครูเปิดโอกาส

5.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่อง “อย่าเก็บความคิดไว้เพียงคนเดียว”

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน และการตอบคำถามในขณะอภิปรายและสรุป

เอกสารเรื่อง “อย่าเก็บความคิดไว้เพียงคนเดียว”

วันหนึ่งในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูมนัส เข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 เรื่อง ความเสื่อมอำนาจทางการเมืองการปกครองในสมัยอยุธยา เป็นสาเหตุให้ไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว นทีได้ลุกขึ้นยืนแสดงความคิดเห็นว่า สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยาก็คือ สาเหตุของการขาดความสามัคคี มีการแย่งชิงอำนาจในหมู่ผู้นำคนไทยด้วยกันเพราะกองทัพพม่ายกกองทัพมาปิดล้อมทั้งทางทิศเหนือและทิศใต้ เท่ากับเป็นการปิดล้อมทางเศรษฐกิจ การสู้รบใช้เวลา 1 ปี 2 เดือน ทำให้กองทัพไทยขาดเสบียง ไม่มีอาหารรับประทาน ไม่มีกำลังใจในการสู้รบ นอกจากนั้นเมื่อนักเรียนคนอื่น ๆ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นอื่น ๆ แตกต่างกันไป ครูมนัสสังเกตเห็นนักเรียนคนหนึ่งไม่ได้แสดงความคิดเห็นเหมือนเพื่อน ๆ ครูจึงเรียกชื่ออภิวรรณแล้วพูดว่า เธอมีข้อคิดเห็นอะไรมั๊ย อภิวรรณทำท่าตกใจแล้วตอบว่าไม่มีครับ ครูถามต่อไปว่าเธอคิดว่าสาเหตุใหญ่ที่สุดที่ทำให้ไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยา อภิวรรณตอบว่า ผมคิดว่ามีหลายสาเหตุที่กล่าวมา เพราะถ้าสาเหตุเพียงสาเหตุเดียวคงจะไม่ทำให้ไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยาได้ ต้องมีหลายสาเหตุ เหตุผลหนึ่งคือ คนไทยเป็นไส้ศึกเปรียบเทียบกับสุภาพสตรีว่าเกลือกเป็นหนอน เมื่อพูดจบ เพื่อน ๆ ประมอญไต่อย่างชื่นชม ครูพูดว่า เธอเป็นคนมีความคิดดี แต่ทำไมถึงไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น อภิวรรณตอบว่า เขาไม่กล้า ครูแนะนำอภิวรรณว่า การที่คนเราจะกล้าแสดงความคิดเห็นได้นั้น ต้องเริ่มต้นด้วยการตอบคำถามที่ครูถามเพื่อฝึกความมั่นใจในตัวเอง และการตอบคำถามจะทำให้เกิดความคิดที่แตกต่างกันไป ซึ่งจะพัฒนาให้เราเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มได้

บทบาทของครูมนัส

ฉันชื่อมนัส เป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษา วันหนึ่งฉันเข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 เรื่อง ความเสื่อมอำนาจทางการเมืองการปกครองในสมัยอยุธยา ฉันเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่า นที สุชาติ และเพื่อนคนอื่น ๆ แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป ฉันสังเกตเห็นอภิวรรณไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นเหมือนนักเรียนคนอื่น ๆ ฉันจึงถามเขาว่า มีข้อคิดเห็นอะไรหรือไม่ เขาตอบคำถามของฉันได้ดีมาก อภิวรรณบอกกับฉันว่าเขาเป็นคนไม่ค่อยกล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก ฉันแนะนำว่าควรเริ่มต้นด้วยการตอบคำถามที่ครูถามเพื่อฝึกความมั่นใจ การตอบคำถามจะทำให้เกิดความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งจะพัฒนาให้เราเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มได้

บทบาทของอภิวัดน์

ฉันชื่อมนัส เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 วันหนึ่งในคาบวิชาสังคม ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในบทเรียน เพื่อน ๆ ของฉันต่างก็แสดงความคิดเห็นต่างกัน ฉันไม่ได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ ครูเรียกชื่อฉัน เพื่อให้ฉันได้แสดงความคิดเห็นบ้าง ฉันตกใจมาก ฉันพูดความคิดเห็นของฉันและบอกกับครูว่า ฉันเป็นคนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น ครูแนะนำฉันว่า ฉันควรเริ่มต้นด้วยการตอบคำถามของครู เพราะการตอบคำถามจะทำให้เกิดความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งจะพัฒนาให้เราเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มได้

บทบาทของเพื่อน ๆ

ฉันชื่อ นที และสุชาติ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 วันหนึ่งในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในบทเรียน ฉัน และสุชาติ ลุกขึ้นยืน เพื่อแสดงความคิดเห็นโดยไม่ต้องให้ครูเรียก ครูเรียกชื่ออภิวัดน์ เขาทำท่าทางตกใจ แต่เขาก็สามารถแสดงความคิดเห็นได้ดี ฉันและเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนปรบมือให้เขาด้วยความชื่นชม

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 9

เรื่อง กล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าแสดงความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “เตรียมการงานปีใหม่”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “เตรียมการงานปีใหม่” ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ไม่ได้แสดงตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นริเริ่มของตนเองหรือไม่ อย่างไร

3.2 ถ้านักเรียนเป็นมาลี นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นริเริ่มของตนเองในช่วงเวลาใด

3.3 ถ้านักเรียนเป็นครูศุภกิจ นักเรียนจะแนะนำมาลีอย่างไร เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นริเริ่ม

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส

5.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่อง “เตรียมการงานปีใหม่”

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน และการตอบคำถามในขณะอภิปราย และสรุป

เอกสารเรื่อง “เตรียมການปีใหม่”

วันหนึ่งในคาบวิชากิจกรรม ครูศุภกิจเข้าสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 ซึ่งครูศุภกิจ เป็นครูประจำชั้น ครูแจ้งให้ทราบว่าปีนี้ทางโรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนจัดงานวันขึ้นปีใหม่ได้ ในฐานะที่ครูเป็นครูประจำชั้น จึงขอปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดงาน สุริย์เสนอความคิดเห็นว่า เราควรพร้อมใจทำอาหารแห้งมาติดบวตร อำนาจซึ่งเป็นหัวหน้าห้องแจ้งว่า ความคิดนี้ตรงกับคณะกรรมการนักเรียน และขอเชิญชวนให้นักเรียน เตรียมอาหารแห้งมาติดบวตรพร้อมกัน เพื่อบริหารให้มีการนำอาหารมารับประทานด้วยกัน ส่วนขนมและอาหารว่าง ให้ให้เงินห้องจัดซื้อมา อำนาจเห็นด้วยจึงขออนุญาตครูเพื่อขอใช้เงินดังกล่าว สุริย์เสนอให้นักเรียนแต่ละคนได้กล่าวอวยพรซึ่งกันและกันในวันขึ้นปีใหม่ ครูและเพื่อน ๆ ต่างก็เห็นด้วย เพื่อบริหารให้มีการจับฉลากของขวัญกัน อำนาจขอคัดค้านโดยให้เหตุผลว่า เป็นการสิ้นเปลือง พวกเรายังไม่มียาอะไร เพื่อน ๆ ก็ยอมรับในเหตุผล สรุปว่าเราจะไม่มีการจับฉลากของขวัญ เมื่อไม่มีใครเสนอความคิดอะไรอีก ครูจึงสรุปการจัดงาน และหมดเวลาในคาบกิจกรรมครูจึงบอกกับนักเรียนว่าถ้าไม่มีใครเสนอความคิดเพิ่มเติม สักดาหัวหน้าพบกันใหม่ หัวหน้าบอกทำความเคารพ มาลีเรียกครูและบอกกับครูว่า เธอมีความคิดอีกอย่างหนึ่งว่า ในงานวันขึ้นปีใหม่ ควรมีการแสดงของเพื่อน เช่น เล่นนันทนาการ เล่นแบบโฆษณา ร้องเพลง หรือเต้น จะแสดงคนเดียว หรือเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2 - 3 คนก็ได้ ครูเห็นด้วยกับความคิดริเริ่มของมาลี ครูถามมาลีว่าทำไมเธอจึงไม่เสนอความคิดนี้ในช่วงที่เพื่อน ๆ เสนอความคิดในการจัดงาน เธอตอบว่าเธอไม่กล้า และยอมรับว่าหลายครั้งที่เธอไม่ได้แสดงความคิดริเริ่ม เพราะความไม่กล้าของเธอเอง ครูแนะนำมาลีและเพื่อน ๆ ว่า หากมีโอกาสในการแสดงความคิดริเริ่มขอให้แสดงความสามารถ เพราะความคิดของเรานั้นอาจเป็นประโยชน์ต่อตัวเราเองและส่วนรวมด้วย

บทบาทของครูศุภกิจ

ฉันชื่อ ศุภกิจ เป็นครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 ฉันแจ้งให้ทราบเรื่องทางโรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนจัดงานวันขึ้นปีใหม่ได้ นักเรียนหลายคนต่างก็เสนอความคิดของตน ซึ่งฉันและนักเรียนในห้องก็เห็นด้วย เมื่อหมดเวลาฉันจึงสรุปการจัดงาน และกำลังเดินออกจากนอกห้อง มาลีเรียกฉัน และเสนอความคิดของตนเอง ฉันกล่าวยกย่องในความคิดริเริ่มของมาลี ฉันถามมาลีว่าทำไมเธอจึงไม่เสนอความคิดนี้ในช่วงแรก เธอบอกว่าไม่กล้า ฉันแนะนำมาลีและนักเรียนในห้องว่า การแสดงความคิดริเริ่มเป็นสิ่งดี เพราะอาจเป็นประโยชน์ต่อตัวเราเองและส่วนรวมด้วย

บทบาทของมาลี

ฉันชื่อมาลี เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 วันหนึ่งครูให้นักเรียนในห้องช่วยกันเสนอความคิดในการจัดงานปีใหม่ ฉันไม่กล้าเสนอความคิดของฉัน เมื่อครูกำลังเดินออกจากนอกห้อง ฉันเรียกครูและเสนอความคิดของฉัน ครูยกย่องว่าความคิดของฉันดี ครูแนะนำฉันว่าหากมีโอกาสในการแสดงความคิดริเริ่มก็ควรที่จะแสดงความสามารถ เพราะความคิดริเริ่มนั้นอาจเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมด้วย

บทบาทของเพื่อน ๆ

ฉันชื่อ เพ็ญศรี สุรีย์ และอำนาจ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 วันหนึ่งครูให้นักเรียนในห้องช่วยกันเสนอความคิดในการจัดงานวันปีใหม่ เพ็ญศรี สุรีย์ และอำนาจ ต่างก็แสดงความคิดเห็น เพ็ญศรี เสนอให้มีการจับสลากของขวัญ อำนาจคัดค้านโดยเหตุผลว่า เป็นการสิ้นเปลือง อำนาจบอกทำความเคารพเมื่อหมดเวลาในคาบวิชากิจกรรม

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 10

เรื่อง กล้าสบตาครูในขณะพูดหรือตอบคำถาม

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าสบตาครูในขณะพูดหรือตอบคำถาม

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “ สบตามั่นใจ ”

วิธีดำเนินการ

1. ชี้นำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าสบตาครูในขณะพูด หรือตอบคำถาม จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ชื่นแสดง

2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ สบตามั่นใจ ” ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ไม่ได้แสดงตั้งใจดู

3. ชีววิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนเป็นครูสมศรี นักเรียนจะแนะนำลุ่มยวอย่างไร

3.2 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดลุ่มยว จึงไม่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าศึกษาต่อ

4. ชื่นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ชื่นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการไม่กล้าสบตาครูในขณะพูดหรือตอบคำถาม

5.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่อง “ สบตามั่นใจ ”

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน และการตอบคำถามในขณะอภิปรายและสรุป

เอกสารเรื่อง “ สบตามันใจ ”

วันหนึ่งครูสมศรีกำลังสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีผู้มาสมัครคัดเลือก 2 คน ครูมีโควต้าให้นักเรียนเพียงคนเดียว นักเรียนทั้ง 2 คนมีผลการเรียนเท่ากัน ครูสมศรีเรียกสมสวยเข้าสัมภาษณ์ในห้องแนะแนว สมสวยมีท่าทางมั่นใจในตนเอง ครูให้สมสวยแนะนำตัวเอง ชักถามประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว ขณะที่พูดเธอมองหน้าและสบตาครูเป็นระยะ ๆ ครูสมศรีพอใจในการตอบคำถามและลักษณะท่าทางของสมสวย ครูเรียกลมัยเข้าสัมภาษณ์คนที่ 2 เธอมีท่าทางเอียงอายไม่มั่นใจในตนเอง ครูเชิญลมัยให้นั่งเก้าอี้ และให้แนะนำตัวเอง ชักถามประวัติเหมือนกับสมสวย ระหว่างที่พูดลมัยไม่กล้าสบตาครู เธอมองไปที่แจกันดอกไม้บ้าง พัดลมเพดานบ้าง ครูนัดให้ทั้ง 2 คน มาฟังผลสัมภาษณ์ สมสวยได้รับการคัดเลือกให้เข้าศึกษาต่อตามโควต้า ครูบอกกับลมัยว่า เธอขาดความมั่นใจในตนเอง ขณะพูดหรือตอบคำถามไม่กล้าสบตากับผู้พูด ครูแนะนำให้ลมัยว่าการสบตากับผู้พูดเป็นการแสดงถึงความมั่นใจในตนเองด้วย

บทบาทของครูสมศรี

ฉันชื่อสมศรี เป็นครูแนะแนวของโรงเรียนแห่งหนึ่ง วันหนึ่งฉันเป็นผู้สัมภาษณ์นักเรียนโควต้าเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีผู้รับการสัมภาษณ์ 2 คน นักเรียนทั้ง 2 คนมีผลการเรียนเท่ากัน ฉันเรียกสมสวยเข้าสัมภาษณ์ก่อน เธอมีท่าทางมั่นใจในตนเอง ขณะพูดสบตาครูเป็นระยะ ๆ ฉันเรียกลมัยเข้าสัมภาษณ์เป็นคนต่อไป ฉันเชิญให้เธอนั่งเก้าอี้ เธอมีท่าทางเอียงอายขาดความมั่นใจในตนเอง ขณะพูดไม่กล้าสบตาครู ฉันคัดเลือกให้สมสวยได้โควต้า และชี้แจงให้ลมัยทราบว่า สาเหตุที่เธอไม่ได้รับการคัดเลือกเพราะเธอขาดความมั่นใจในตนเอง

บทบาทของสมสวย

ฉันชื่อสมสวย เป็นนักเรียนของโรงเรียนแห่งหนึ่ง วันหนึ่งครูเรียกฉันและเพื่อนมาสอบสัมภาษณ์ ฉันเข้าสัมภาษณ์เป็นคนแรก ฉันเป็นคนมีความมั่นใจในตนเอง ขณะพูดหรือตอบคำถามฉันสบตาครูเป็นระยะ ๆ ฉันได้รับคัดเลือกให้เข้าศึกษาต่อตามโควต้าที่โรงเรียนจัดให้

บทบาทของลมัย

ฉันชื่อลมัย เป็นนักเรียนของโรงเรียนแห่งหนึ่ง วันหนึ่งครูนัดให้ฉันไปสัมภาษณ์เพื่อคัดเลือกโควต้าการศึกษาต่อ ฉันเข้าสัมภาษณ์เป็นคนี่ 2 ฉันมีท่าทางเอียงอาย ไม่มั่นใจในตนเอง ขณะพูดไม่กล้าสบตา ฉันไม่ได้รับคัดเลือก ครูบอกกับฉันว่า สาเหตุที่ฉันไม่ได้โควต้า เพราะฉันขาดความมั่นใจในตนเอง

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

ครั้งที่ 11

เรื่อง พฤติกรรมกล้าแสดงออก

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “ เป็นกำลังใจให้เธอ ”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าแสดงออก จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติและผู้สังเกตการณ์

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ เป็นกำลังใจให้เธอ ” ให้อาสาสมัครอ่าน และเตรียมตัวแสดง

จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เพื่อให้การแสดงสมจริง

2.3 ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ไม่ได้แสดงตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด โสภาก็ได้คะแนนมากที่สุด

3.2 ถ้านักเรียนเป็นครูhuri นักเรียนจะแนะนำวินดาอย่างไร เพื่อให้วินดาเป็นคนกล้าแสดงออก

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการไม่กล้าสบตาครูในขณะพูดหรือตอบคำถาม

5.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่อง “ เป็นกำลังใจให้เธอ ”

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

และสรุป

เอกสารเรื่อง “ เป็นกำลังใจให้เธอ ”

วันนี้ในคาบวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นวันสุดท้ายก่อนสอบกลางภาคเรียน ครูนารีเข้าห้องสอนตามปกติ ครูอธิบายทบทวนเรื่องอันสงฆ์ของการบำรุงบิดามารดา ครูให้นักเรียนช่วยกันตอบคนละ 1 ข้อ ณรงค์ตอบว่า ทำให้แคล้วคลาดภัยในยามคับขัน โสภิตาตอบทำให้เป็นคนมีสติ สมทรงตอบว่าทำให้ได้รับการยกย่องสรรเสริญ สำรวยตอบว่า ทำให้มีความเจริญก้าวหน้า ครูชมเชยว่านักเรียนในห้องนี้เก่งมีความสามารถในการตอบคำถามได้ดี มีเพียงวนิดาเท่านั้นที่ไม่เคยตอบคำถาม หรือแสดงความคิดเห็นอื่น ๆ เลย ครูถามนักเรียนว่า ตั้งแต่เรียนมามีใครไม่เข้าใจให้ถาม เมื่อไม่มีนักเรียนคนใดถามครู ครูนารีจะบอกคะแนนเก็บที่นักเรียนแต่ละคนได้ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการเตรียมตัวสอบ คะแนนเก็บเต็ม 40 โสภิตาได้ 35 คะแนน สมทรงได้ 26 คะแนน สำรวยได้ 30 คะแนน วนิดาได้ 19 คะแนน โสภิตาซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของวนิดาถามครูว่า เพราะเหตุใดวนิดาจึงได้คะแนนน้อย หรือเป็นเพราะว่าวนิดายังไม่ได้สอบ หรือยังไม่ได้ส่งงานชิ้นใด ครูตอบว่า คะแนนนี้เป็นคะแนนการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย การแสดงความคิดเห็นริเริ่ม ตลอดจนการแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน ซึ่งครูให้เป็นคะแนนสะสม วนิดาได้คะแนนน้อย เพราะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ครูพูดมาน้อยครั้งมาก คนที่ร่วมกิจกรรมบ่อยครั้งก็จะได้คะแนนเก็บมาก ครูถามวนิดาว่ายอมรับในสิ่งที่พูดหรือไม่ วนิดาตอบว่า เธอยอมรับ และอธิบายว่า สาเหตุที่เธอไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว เพราะเธอเป็นคนไม่กล้าแสดงออกด้านการพูด และในวันนี้เธอก็ได้รู้ถึงผลเสียต่อเธอเองว่า การไม่กล้าแสดงออกนั้นทำให้เธอได้คะแนนน้อย ครูแนะนำว่าถึงแม้วันนี้ วนิดาได้คะแนนน้อยก็ไม่ใช่ไร และยังมีโอกาสในการแก้ตัว เพียงแต่ให้ตั้งใจว่าต่อไปนี้จะเป็นคนกล้าแสดงออก ครูและเพื่อน ๆ จะเป็นกำลังใจให้เธอ

บทบาทของครูนารี

ฉันชื่อ ครูนารี เป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษา วันหนึ่งฉันเข้าห้องสอนตามปกติ ฉันให้นักเรียนช่วยกันตอบอันสงฆ์ของการบำรุงบิดามารดา โดยตอบคำถามคนละ 1 ข้อ ฉันชมเชยว่านักเรียนในห้องนี้เก่งมีความสามารถในการตอบคำถาม ฉันบอกคะแนนเก็บที่แต่ละคนได้ โสภิตาถามฉันว่า เพราะเหตุใดวนิดาจึงได้คะแนนน้อย ฉันตอบโสภิตาว่า เพราะวนิดาไม่มีคะแนนตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย ฉันให้กำลังใจวนิดาโดยแนะนำว่า เธอยังมีโอกาสนำการแก้ตัว เพียงแต่ให้มีความตั้งใจว่าเธอจะเป็นคนกล้าแสดงออกด้านการพูดและกล้าแสดงกิจกรรมอื่น ๆ

บทบาทของเพื่อน ๆ

ฉันชื่อ โสภิตา สมทรง และสำรวย เป็นนักเรียนร่วมชั้นเดียวกันกับวนิดา วันหนึ่งในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูให้ตอบคำถาม เรื่องอันสงฆ์ของการบำรุงบิดามารดา ฉันและเพื่อนได้ตอบครูคนละ 1 คำตอบ ส่วนวนิดาไม่ได้ตอบคำถามของครู ครูบอกคะแนนเก็บที่แต่ละคนได้ ฉันได้ 30 คะแนน วนิดาได้ 19 คะแนน ฉันถามครูว่าเพราะเหตุใด วนิดาจึงได้คะแนนน้อย ครูตอบว่าวนิดามีส่วนร่วมในกิจกรรมการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย น้อยครั้ง คนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากก็จะได้คะแนนมาก

บทบาทของวนิดา

ฉันชื่อ วนิดา วันหนึ่งในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูให้ตอบคำถาม เรื่องอำนาจสั่งของการบำรุง บิดามารดา ฉันไม่ได้ตอบคำถามของครู ครูบอกคะแนนเก็บของเพื่อนในห้อง ฉันได้คะแนนน้อยที่สุด โสภากถามครูว่าเพราะเหตุใดฉันจึงได้คะแนนน้อย ฉันยอมรับในคำตอบของครู ฉันพยายามอธิบายให้ครูทราบว่าฉันเป็นคนไม่กล้าแสดงออกด้านการพูด ครูแนะนำให้ฉันได้แก้ตัวใหม่ ต่อไปนี้ฉันจะเป็นคนกล้าแสดงออก ครูและเพื่อน ๆ จะเป็นกำลังใจให้ฉัน

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนพูดคุย อภิปราย และสรุปเกี่ยวกับ การเรียนรู้ที่ได้รับจากการใช้บทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลม หันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากโปรแกรมการใช้

บทบาทสมมติ

3. ผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากการใช้บทบาทสมมติ
4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
5. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและ ปิดโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการซักถาม
2. สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม

โปรแกรมการใช้แม่แบบ

ครั้งที่	หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัย และระหว่างเพื่อนที่เข้าร่วมการทดลอง 2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก 3. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการใช้แม่แบบ	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งล้อมเป็นวงกลม และให้นักเรียนแนะนำชื่อและชื่อ-สกุล ของตนเองที่ละคน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรม “ฉันคือใคร” เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษ และดินสอ โดยให้นักเรียนเขียนเรื่องราวของตนเอง 5 ข้อ เป็นข้อความสั้น ๆ และเขียนอักษรตัวใหญ่ไว้บนหัวกระดาษว่า “ฉันคือใคร” ติดไว้บนเสื้อของตนเอง 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนเดินไปรอบ ๆ ห้อง โดยไม่มีการพูดคุยกัน ให้แต่ละคนหยุดอ่านและจำเรื่องราวของเพื่อน ๆ ใช้เวลา 10 นาที 2.3 เมื่อครบกำหนดเวลาผู้วิจัยให้นักเรียนจับสลากชื่อของนักเรียนที่ละคนแล้วให้พูดเรื่องที่เพื่อนเขียน โดยไม่บอกว่าเป็นใคร เมื่อเพื่อนพูดจบให้เพื่อนคนนั้นยืนขึ้น 2.4 ดำเนินกิจกรรมไปจนครบทุกคน	1. กระดาษ 2. ดินสอ 3. เข็มกลัด

โปรแกรมการใช้แม่แบบ (ต่อ)

ครั้งที่	หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
			3. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่า กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์อย่างไร โดยผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมด้วย 4. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ถึงความสำคัญของพฤติกรรม กล้าแสดงออก 5. ผู้วิจัยชี้แจง จุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการ บทบาท หน้าที่ของนักเรียนในการร่วมกิจกรรม 6. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม 7. ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป	
2 - 3	พฤติกรรม กล้าแสดงออก ด้านการตอบ คำถามของครู เมื่อครูถาม โดยไม่แสดง อาการประหม่า อาย	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าตอบ คำถามของครู เมื่อครูถามโดย ไม่แสดงอาการประหม่าอาย	ตั้งแต่ครั้งที่ 2 - 11 ผู้วิจัยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นนำ ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องราวที่จะฝึกตามจุดมุ่งหมาย 2. ขั้นเสนอแม่แบบ ครูเสนอเรื่องราวของแม่แบบที่แสดงเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก ให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ และร่วมกันอภิปราย ซักถาม เกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากการเลียนแบบ	
4	พฤติกรรม กล้าแสดงออก ด้านกล้าซัก ถามครูเมื่อมี ข้อสงสัย	เพื่อพัฒนาพฤติกรรม กล้าแสดงออก ด้าน กล้าซักถามครูเมื่อมีข้อสงสัย		

โปรแกรมการใช้แม่แบบ (ต่อ)

ครั้งที่	หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
5 - 6	พฤติกรรม กล้าแสดงออก ด้านกล้าพูด อภิปราย และ แสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	เพื่อพัฒนาพฤติกรรม กล้าแสดงออกด้านกล้าพูด อภิปราย และ แสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน	3. ขั้นสรุป ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ แล้วครูสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียน กลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก ที่บ้านและโรงเรียน	
7	พฤติกรรม กล้าแสดงออก ด้านกล้าพูดแสดง ความคิดเห็นด้วย เหตุผล	เพื่อพัฒนาพฤติกรรม กล้าแสดงออกด้านกล้าพูดแสดง ความคิดเห็นด้วยเหตุผล		
8 - 9	พฤติกรรม กล้าแสดงออก ด้านกล้าแสดง ความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส	เพื่อพัฒนาพฤติกรรม กล้าแสดงออกด้านกล้าแสดง ความคิดริเริ่มหรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส		
10	พฤติกรรม กล้าแสดงออก ด้านกล้าสบตาครู ในขณะที่พูดหรือ ตอบคำถาม	เพื่อพัฒนาพฤติกรรม กล้าแสดงออกด้านกล้าสบตาครู ในขณะที่พูดหรือตอบคำถาม		

โปรแกรมการใช้แม่แบบ (ต่อ)

ครั้งที่	หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
11	พฤติกรรม กล้าแสดงออก	เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก		
12	ปัจเจกนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนสรุปผลที่ได้จากการใช้แม่แบบ 2. เพื่อให้นักเรียนบอกถึงความสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออก	1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายและสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากโปรแกรมการใช้แม่แบบ 3. ผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมโปรแกรมการใช้แม่แบบ 4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม 5. ผู้วิจัยกล่าวปิดโปรแกรมการใช้แม่แบบ	

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง ปฐมนิเทศ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการ หน้าที่ และจุดมุ่งหมายของการใช้แม่แบบ
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกความสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้
3. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนในกลุ่ม และนักเรียนกับผู้วิจัยให้สนิทสนมกันยิ่งขึ้น

อุปกรณ์

1. กระดาษ
2. เข็มกลัด

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม ผู้วิจัยและนักเรียนแนะนำชื่อ - ชื่อสกุล ของตนเองที่ละคน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรม “ ฉันคือใคร ” เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน โดยผู้วิจัย

ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษและดินสอ และเข็มกลัดให้นักเรียนทุกคน ให้นักเรียนเขียนเรื่องราวที่สำคัญเกี่ยวกับตนเอง 5 ข้อ เป็นข้อความสั้น ๆ ชัดเจน และอ่านง่าย โดยเขียนเป็นอักษรตัวโต ๆ ไว้บนหัวกระดาษว่า “ ฉันคือใคร ”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนติดกระดาษไว้บนหน้าอกเสื้อของตน

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนเดินไปรอบ ๆ ห้อง โดยไม่มีการพูดคุยกัน แต่ละคนหยุดอ่านและจำเรื่องราวของเพื่อน ๆ ใช้เวลา 10 นาที

2.4 เมื่อถึงเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยให้นักเรียนจับสลากชื่อของเพื่อนที่ละคน และให้พูดถึงเรื่องราวของเพื่อนคนที่ตนจับสลากชื่อได้ โดยไม่บอกว่าเป็นใคร เมื่อเพื่อนพูดจบให้เพื่อนคนนั้นยืนขึ้น

2.5 ดำเนินกิจกรรมไปจนครบทุกคน

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่ากิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์อย่างไร โดยผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
4. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ความสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
5. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการ บทบาท หน้าที่ของนักเรียนในการร่วมกิจกรรม
6. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
7. ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ประเมินจากความสนใจ และตั้งใจในการร่วมกิจกรรม
2. ประเมินจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 2

เรื่อง กล้าตอบคำถามของครูโดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าตอบคำถามของครูโดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย

อุปกรณ์ บทละครเรื่อง “ตอบคำถามของครูกันเถอะ”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าตอบคำถามของครู จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้แม่แบบแสดงละครเรื่อง “ตอบคำถามของครูกันเถอะ”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย สิ่งที่ได้รับจากการเลียนแบบ และวิเคราะห์พฤติกรรมแม่แบบในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 ถ้านักเรียนเป็นโสกา นักเรียนจะตอบคำถามของครูสมคิดหรือไม่ อย่างไร

2.3.2 ถ้านักเรียนเป็นครูสมคิด นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด โสกาจึงไม่ยกมือตอบคำถาม

2.3.3 การที่โสกาไม่กล้าตอบคำถามของครู โสกาจะได้รับผลเสียอย่างไร

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด ประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนกลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่โรงเรียนและที่บ้าน

การประเมินผล

สังเกตจากการเลียนแบบของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

บทละครเรื่อง “ตอบคำถามของครูกันเถอะ”

วันหนึ่งในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูสมคิดเข้าสอนห้องมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 สอนเรื่องหน้าที่พลเมือง และอภิปรายโดยสรุปว่า

ครูสมคิด : บุคคลมีหน้าที่ต่อชุมชนและประเทศชาติ ดังนี้ หน้าที่เป็นทหารป้องกันประเทศชาติ ปฏิบัติตามกฎหมาย รักษาสิ่งแวดล้อม รับการศึกษา และหน้าที่รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้นักเรียนยกตัวอย่าง ผลเสียของการที่ประชาชนไม่ปฏิบัติตามเป็นพลเมืองที่ดี หากใครจะตอบให้ยกมือ คนที่ตอบคำถามของครูจะได้คะแนนด้วย

วัฒนา : ประชาชนจะถูกทำร้ายร่างกายกันมากขึ้นครับ

วันเพ็ญ : จะเกิดการชิงทรัพย์ผู้อื่น

ครูสมคิด : นอกจาก 2 คำตอบนี้แล้ว ยังมีอะไรอีกที่เป็นผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดี

วิราณี : จะเกิดความไม่สงบในประเทศ

ครูสมคิด : ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างว่าเหตุการณ์อะไรบ้างที่ทำให้เกิดความไม่สงบในประเทศ

วัฒนา : การขู่วางระเบิดทำให้เกิดความไม่สงบ

วันเพ็ญ : การรบกวนเพลิงค่ะ

ครูสมคิดถามนักเรียนว่ามีนักเรียนคนใดยังไม่ได้ตอบคำถามอีก เมื่อไม่มีใครยกมือครูจึงสรุปคะแนน

ครูสมคิด : โกลัสมะหมดคาบนี้แล้ว ครูจะสรุปคะแนนการตอบคำถามให้ฟังนะคะ วัฒนาได้ 2 คะแนน

วันเพ็ญได้ 2 คะแนน วิราณีได้ 1 คะแนน โสภา 0 คะแนน

โสภาพูดกับวันเพ็ญเพื่อนที่นั่งใกล้กับเธอ

โสภา : วันเพ็ญฉันตอบคำถามของครูได้นะ แต่ฉันไม่กล้ายกมือตอบ ฉันอายเพื่อน ๆ

วันเพ็ญ : เธอต้องพยายามกล้าตอบคำถามของครูนะ เพราะถ้าเธอไม่กล้าตอบคำถามของครู เธอจะไม่ได้คะแนนเลย

โสภาได้ข้อคิดจากครั้งนี้ว่าหากเธอไม่กล้าตอบคำถามของครูอีก เธอจะไม่ได้คะแนน เธอมีความตั้งใจว่า

หากมีโอกาสเธอจะพยายามตอบคำถามของครูบ้าง

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 3

เรื่อง กล้าตอบคำถามของครูโดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าตอบคำถามของครูโดยไม่แสดงอาการประหม่าอาย

อุปกรณ์ บทละครเรื่อง “ ไม่กล้าตอบ ”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าตอบคำถามของครู จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้แม่แบบแสดงละครเรื่อง “ ไม่กล้าตอบ ”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย สิ่งที่ได้รับจากการเลียนแบบ และวิเคราะห์พฤติกรรมแม่แบบในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 การที่สายใจไม่กล้าตอบคำถามของครู จะเกิดผลเสียต่อสายใจอย่างไร

2.3.2 ถ้านักเรียนเป็นสายใจ นักเรียนจะอย่างไรเมื่อครูถาม

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด ประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนกลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่โรงเรียนและที่บ้าน

การประเมินผล

สังเกตจากการเลียนแบบของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

บทละครเรื่อง “ ไม่กล้าตอบ ”

ในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูสมบุญเข้าสอนห้องมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 เรื่อง วันสำคัญทางศาสนา
ครูอธิบายสรุป

ครูสมบุญ : วันนี้ครูจะสรุปเรื่องวันสำคัญทางศาสนาจะละ มางมูซา แปลว่า การบูชาในเดือนมาฆะ
เรียกอีกอย่างว่า “ วันจาตุรงคสันนิบาต ” แปลว่า วันประชุมอันประกอบด้วยองค์ 4 ประการ
คือ 1. พระสงฆ์ที่มาประชุม 1,250 รูป ล้วนเป็นพระอรหันต์ 2. พระสาวกเหล่านั้นล้วนเป็น
เอหิภิกขุ 3. สาวกเหล่านั้นไม่ได้นัดหมายต่างมาพร้อมกัน 4. พระคสดาปรทานโอวาท
ปาติโมกข์ นักเรียนช่วยกันตอบซิค่ะว่า ข้อปฏิบัติของชาวพุทธในวันมาฆบูชา นั้น ส่วนใหญ่เราทำ
สิ่งใดกันบ้าง ครูจะเรียกถามทีละคนนะค่ะ มาตอบ

มานพ : ไปทำบุญตักบาตรครับ

ครูพยักหน้าและเรียกนักเรียนคนอื่น ๆ ตอบบ้าง

อนงค์ : ไปเวียนเทียนค่ะ

ณรงค์ : ไปฟังธรรมเทศนาครับ

ครูสมบุญ : สายใจตอบสัก 1 ข้อค่ะ

สายใจแสดงท่าทางตกใจ และค่อย ๆ ลุกขึ้นยืน ยิ้มอย่างเอียงอาย ก้มหน้าไม่ตอบคำถามครู
ครูมีความคิดว่าสายใจตอบไม่ได้ ครูจึงเรียกอณรงค์ตอบ

อนงค์ : ไปปฏิบัติสมาธิค่ะ

ครูสมบุญ : หมดเวลาในคาบนี้แล้ว สักดาห์หน้าพบกันใหม่ค่ะ สวัสดีค่ะ

นักเรียนในห้องกล่าวขอบคุณครู เมื่อครูเดินออกไปนอกห้อง อนงค์เดินมาที่โต๊ะสายใจ

อนงค์ : เธอทำไมไม่ตอบคำถามของครูละ หรือว่าเธอไม่เข้าใจอะไรหรือ

สายใจ : เราไม่กล้าตอบ เรากลัวว่าจะตอบผิด

อนงค์ : เธอควรจะตอบคำถามครูนะ เพราะเธอจะได้ทราบว่าสิ่งที่เราตอบนั้นถูกหรือผิด ครูจะได้
อธิบายให้เราเข้าใจยิ่งขึ้น แล้วก็จะได้คะแนนด้วยนะเธอ

สายใจ : จ๊ะ ! ฉันสัญญากับเธอว่าเธอจะกล้าตอบคำถามของครู จะได้คะแนนเหมือนกับเธอไงละ

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 4

เรื่อง กล้าแสดงออกด้านกล้าถามครูเมื่อมีข้อสงสัย

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าซักถามครูเมื่อมีข้อสงสัย

อุปกรณ์ บทละครเรื่อง “เสียโอกาส”

วิธีดำเนินการ

1. ชื่นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าซักถามครู เมื่อมีข้อสงสัย มีผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ชื่นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้แม่แบบแสดงละครเรื่อง “เสียโอกาส”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย สิ่งที่ได้รับจากการเลียนแบบ และวิเคราะห์พฤติกรรม

แม่แบบในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 ถ้านักเรียนเป็นศรีแพร นักเรียนจะอย่างไรเมื่อมีข้อสงสัย แล้วครูเปิดโอกาส

ให้ถาม

2.3.2 ถ้านักเรียนเป็นขวัญตา นักเรียนจะแนะนำศรีแพรอย่างไร

3. ชื่นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด ประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนกลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่โรงเรียนและที่บ้าน

การประเมินผล

สังเกตจากการเลียนแบบของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

บทละครเรื่อง “ เสียโอกาส ”

วันหนึ่งครูสมชายเข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 เรื่อง พุทธบริษัท โดยครูสมชายอธิบายโดยสรุป

ครูสมชาย : พุทธบริษัท หมายความว่าคนกลุ่มต่าง ๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา มีด้วยกัน 4 กลุ่ม คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา ภิกษุ คือ พระผู้ชาย ภิกษุณี คือพระผู้หญิง อุบาสก คือ ผู้ชายที่มีความเลื่อมใสพุทธศาสนา อุบาสิกา คือ ผู้หญิงที่มีความเลื่อมใสพุทธศาสนา หากใครยังไม่เข้าใจหรือยังไม่สันทัดอยู่ให้ถามครูเลยนะครับ ครูจะใช้เวลาที่เหลือสอบเก็บคะแนน เรื่อง พุทธบริษัท

นพพร : ครูครับพระภิกษุองค์แรกที่พระพุทธเจ้าบวชให้คือใครครับ

ครูสมชาย : พระโกณฑัญญะครับ

ขวัญดาว : ครูคะพระภิกษุองค์แรกคือใครคะ

ครูสมชาย : พระนางมณฑาขาปดีโคตมี

ศรีแพรมีความสับสนระหว่างอุบาสกกับอุบาสิกาว่าแตกต่างกันอย่างไร แต่เธอไม่กล้าถาม ครูมองไปรอบ ๆ ห้องและสนทนากับนักเรียน

ครูสมชาย : มีใครอยากจะถามอีกมั๊ยครับ ถ้าไม่มีแสดงว่าทุกคนเข้าใจดีแล้ว ครูจะสอบเก็บคะแนน โดยให้นักเรียนเขียนความหมายของพุทธบริษัท 4 กลุ่ม ให้เวลา 10 นาที ถ้าใครทำถูกต้องทุกข้อได้ 10 คะแนน ครูแจกกระดาษคำถามและคำตอบให้นักเรียน เมื่อหมดเวลาครูเก็บกระดาษคำตอบจากนักเรียนและนำไปตรวจที่ได้ะ

ครูสมชาย : ครูจะบอกคะแนนเลยนะ นพพรได้ 10 คะแนน ขวัญดาว 10 คะแนน
ศรีแพร 5 คะแนน

พักกลางวันของวันนั้นเอง ศรีแพรนั่งอยู่ที่โต๊ะในห้องเรียนคนเดียว ขวัญดาวเข้าไปพูดคุยกับศรีแพร

ขวัญดาว : เออ ! เมื่อเช้าวิชาของครูสมชาย เธอไม่เข้าใจหรือว่าไม่สบาย ถึงได้แค่ 5 คะแนน ซึ่งเธอน่าจะได้ 10 คะแนนนะ

ศรีแพร : ใช่ ! ฉันไม่เข้าใจ ฉันสับสนระหว่างอุบาสกกับอุบาสิกา ก็เลยทำข้อสอบได้ไม่ทุกข้อ

ขวัญดาว : อ้าว ! ก็ครูสมชายเปิดโอกาสให้ถาม ทำไมเธอไม่ถามครูละ

ศรีแพร : ฉันไม่กล้า ฉันไม่รู้ว่าจะถามถึงไม่กล้า ฉันอายเพื่อน ๆ ด้วย

ขวัญดาว : เธอเลิกคิดแบบนี้เลยนะ คราวหน้าเธอไม่เข้าใจอะไรก็ควรจะถามครู เธอไม่ต้องอายใคร เพราะมีแต่เพื่อน ๆ ของเรา และการที่เธอถามครูในสิ่งที่เธอไม่เข้าใจ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อเพื่อน ๆ ด้วย

ศรีแพร : ขอบใจมากเลยนะที่แนะนำเรา ต่อไปเราจะไม่ยอมเสียโอกาสอันดีอีกแล้วละ

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 5

เรื่อง กล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

อุปกรณ์ บทละครเรื่อง “ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้แม่แบบแสดงละครเรื่อง “ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย สิ่งที่ได้รับจากการเลียนแบบ และวิเคราะห์พฤติกรรมแม่แบบในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 ถ้านักเรียนเป็นพิมพ์ใจ นักเรียนจะทำอย่างไรเมื่อครูวิภาเรียกชื่อให้เป็นผู้อภิปรายเป็นคนต่อไป

2.3.2 ถ้านักเรียนเป็นครูวิภา นักเรียนจะแนะนำพิมพ์ใจอย่างไร เพื่อให้พิมพ์ใจกล้าพูดอภิปราย

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด ประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนกลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่โรงเรียนและที่บ้าน

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

บทละครเรื่อง “ช่วยกันคิด ช่วยกันพูด”

วันหนึ่งในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูวิภาได้เข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ครูให้นักเรียนจัดโต๊ะในห้องเป็นรูปครึ่งวงกลม และสนทนากับนักเรียน

ครูวิภา : ขณะนี้ประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาภาวะเศรษฐกิจ ประชากรในประเทศต่างก็ได้รับผลกระทบโดยทั่วกัน เช่น ข้าวสาร น้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าอื่น ๆ มีราคาแพง โรงงานอุตสาหกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ แรงงานไม่ม่งานทำ ไม่มีรายได้ ส่งผลกระทบถึงการยังชีพของคนในครอบครัว ครูจะให้พวกเราช่วยกันคิด ช่วยกันพูดอภิปรายในหัวข้อ “นักเรียนมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้อย่างไร” ให้ช่วยกันพูดอภิปรายได้เลยค่ะ

อรุณ : เราต้องช่วยกันประหยัด ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประหยัดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย เช่น เสื้อผ้าสินค้าจากต่างประเทศ เพราะมีราคาแพงและทำให้ประเทศเสียดุลการค้าด้วย

สมจิต : นอกจากเราไม่ควรซื้อสินค้าต่างประเทศแล้ว เราควรใช้ของที่มียอยู่แล้วให้คุ้มค่า มีการนำเศษวัสดุอื่น ๆ มาประยุกต์ดัดแปลงเป็นของใช้ เป็นการช่วยครอบครัวประหยัดอีกทางหนึ่ง

นารี : เราควรปลูกพืชผักสวนครัว รั้วกินได้ หรือทำเกษตรตามโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

หลังจากที่นารีพูดจบก็ไม่มีนักเรียนคนใดพูดอภิปรายอีก ครูจึงพูดกับนักเรียนว่า

ครูวิภา : มีใครจะอภิปรายเพิ่มเติมอีกมั๊ยคะ พิมพ็ใจเธอมีอะไรจะพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นอะไรมั๊ย พิมพ็ใจแสดงท่าทางเหมือนตกใจ และไม่พูดอะไร

อรุณ : ครูครับ พิมพ็ใจเธอเป็นคนไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็นหรือแสดงกิจกรรมอื่น ๆ หรือกลัวว่าคนอื่น ๆ เธอก็ไม่กล้าพูดครับ

ครูวิภา : พิมพ็ใจและนักเรียนคนอื่น ๆ ฟังครูนะค่ะ การพูดอภิปรายเป็นการแสดงว่าเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่พูด หากนักเรียนมีโอกาสนี้จะได้พูดอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น นักเรียนควรแสดงความสามารถของตนให้เต็มที่

พิมพ็ใจ : หนูจะปฏิบัติตามที่ครูแนะนำค่ะ ขอบคุณค่ะ

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 6

เรื่อง กล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

อุปกรณ์ บทละครเรื่อง “ ขอแสดงความยินดี ”

วิธีดำเนินการ

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าพูดอภิปรายและแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ชำนาญแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้แม่แบบแสดงละครเรื่อง “ ขอแสดงความยินดี ”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย สิ่งที่ได้รับจากการเลียนแบบ และวิเคราะห์พฤติกรรมแม่แบบในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด สุริยาจึงได้รับการลงคะแนนเสียงให้เป็นหัวหน้าห้อง

2.3.2 นักเรียนว่าเพราะเหตุใด กนกจึงไม่ได้รับการลงคะแนนเสียงให้เป็นหัวหน้าห้อง

3. ชำนาญ

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด ประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนกลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่โรงเรียนและที่บ้าน

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

บทละครเรื่อง “ ขอแสดงความยินดี ”

เช้าวันหนึ่งในคาบโฮมรูม ครูวิชัยเข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 ซึ่งเป็นห้องที่ครูวิชัยเป็นครูประจำชั้นด้วย ครูสนทนากับนักเรียนตามปกติ สุนัยซึ่งเป็นหัวหน้าห้องได้ยกมือขึ้นเพื่อขอปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องเป็นหัวหน้าห้อง

สุนัย : ขออนุญาตครับ วันนี้เป็นวันเปิดเทอมของภาคเรียนวันแรก ผมขอลาออกจากการเป็นหัวหน้าห้องครับ

ครูวิชัย : อ้าวทำไมล่ะ มีปัญหาอะไรหรือเปล่า

สุนัย : ไม่มีปัญหาอะไรครับ เพียงแต่ผมคิดว่า การเปิดโอกาสให้เพื่อนคนอื่น ๆ ได้เป็นผู้นำบ้าง

ครูวิชัย : ครูขอบคุณสุนัยมากที่ตลอดระยะเวลาที่สุนัยเป็นหัวหน้าห้อง เธอปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีมาตลอด ครูมอบให้สุนัยดำเนินการเลือกหัวหน้าคนใหม่ได้เลย เชิญสุนัยเลยครับ

สุนัย : มีใครจะรับอาสาสมัครเป็นหัวหน้าห้องบ้างครับ ถ้าคิดว่าจะมีความมั่นใจมีความสามารถ ขอให้เสนอตัวเลยครับ ไม่ต้องอาย ผมคิดว่าเพื่อน ๆ ทุกคนมีลักษณะเป็นผู้นำกันอยู่แล้ว

สุนัย : ถ้าไม่มีใครสมัคร ขอให้เพื่อน ๆ ช่วยกันเสนอชื่อเพื่อนที่มีความเหมาะสมเลยครับ

เพื่อน ๆ : วิมลละ สุริยาครับ กนกครับ

สุนัย : จะเสนอใครอีกไหมครับ ถ้าไม่เสนอใครอีก ผมขอให้ วิมล สุริยา และกนก ออกมาหน้าชั้นเรียนครับ ผมอยากให้ทุกคนได้กล่าวแนะนำตัวเองเพื่อเป็นการหาเสียงนะครับ เชิญเลยครับ

สุริยา : สวัสดีครับ ผมสุริยาครับ หากเพื่อน ๆ ให้ผมเป็นหัวหน้าห้อง ผมจะปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุดครับผม

สุนัย : เชิญคนต่อไปครับ

วิมล : ดิฉันวิมลละ ถึงแม้ว่าดิฉันเป็นผู้หญิง ดิฉันก็มีความมั่นใจว่า ดิฉันจะเป็นหัวหน้าห้องที่ดีได้ และจะปฏิบัติหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของเพื่อน ๆ ได้

สุนัย : เชิญกนกครับ

กนกมีท่าทางไม่มั่นใจในตนเอง ยิ้มอย่างเอียงอาย และกล่าวกับเพื่อน ๆ ว่า

กนก : ดิฉันชื่อกนกละ ดิฉัน เื่อไม่รู้ว่าพูดอะไรละ

สุนัย : เพื่อนทั้งสามคนก็ได้แนะนำตนเองแล้วนะครับ ผมขอโหวตเสียงเลยนะครับ ให้เพื่อน ๆ ยกมือนะครับ สุริยาได้คะแนนเป็นอันดับ 1 ครับ วิมลได้คะแนนเป็นอันดับ 2 ครับ กนกได้อันดับ 3 ครับ

ครูวิชัย : ครูขอสรุปการเลือกหัวหน้าคนใหม่ของห้องเรานะครับ สุริยาเป็นหัวหน้าห้อง วิมลเป็นผู้ช่วย
ครูขอแสดงความยินดี และขอต้อนรับหัวหน้าห้องคนใหม่ด้วยครับ
เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนต่างก็ปรบมือเป็นการแสดงความยินดีให้กับสุริยาและวิมลด้วย

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 7

เรื่อง กล้าแสดงออกด้านกล้าพูดแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าพูดแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล

อุปกรณ์ บทละคร “ ขอคิดด้วยคน ”

วิธีดำเนินการ

1. ชี้นำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ชื่นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้แม่แบบแสดงละครเรื่อง “ ขอคิดด้วยคน ”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย สิ่งที่ได้รับจากการเลียนแบบ และวิเคราะห์พฤติกรรมแม่แบบในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด ทุกคนจึงไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็นของตนเอง

2.3.2 นักเรียนเป็นครูวิทยา นักเรียนจะแนะนำนักเรียนอย่างไร เพื่อให้ นักเรียนกล้าพูดแสดงความคิดเห็น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด ประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนกลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่โรงเรียนและที่บ้าน

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

บทละครเรื่อง “ ขอคิดด้วยคน ”

ในคาบวิชาสังคมศึกษา ครูวิทยา เข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 และอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับชาติตะวันตก

ครูวิทยา : เมื่ออาทิตย์ที่แล้วเราได้เรียนเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับชาติตะวันตก เช่น โปรตุเกส สเปน ฮอลันดา อังกฤษ ในสมัยอยุธยา วันนี้เรามาสงูประโยชน์ที่ไทยได้รับจากการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศเหล่านี้ หากใครจะพูดแสดงความคิดเห็น ให้ยกมือนะครับ

อมร : ประโยชน์ก็คือ ไทยไม่ตกเป็นเมืองขึ้นของชาติตะวันตกครับ

หลังจากที่อมรพูดจบก็ไม่มีใครยกมือพูดอีกเลย อมรจึงยกมือขึ้นเพื่อขอพูดเป็นครั้งที่ 2

ครูวิทยา : ดีมากที่อมรพยายามจะพูด แต่ครูขอให้นักเรียนในห้องได้พูดให้ครบทุกคนก่อน

ครูมองไปรอบ ๆ ห้อง ก็ยังไม่มีใครยกมือขอพูด ครูจึงพูดว่า

ครูวิทยา : นักเรียนครับ นักเรียนต้องหัดเป็นคนกล้าคิดและพูดแสดงความคิดเห็น เพราะความคิดเห็นของทุกคนเป็นสิ่งที่ดี ไม่มีถูก ไม่มีผิด แต่ที่สำคัญจะต้องมีเหตุผลประกอบความคิดเห็นของเรา ส่วนสมาชิกจะยอมรับหรือไม่ั้น อยู่ที่เราจะสามารถแสดงเหตุผลได้ดีเพียงไร มีใครจะแสดงความคิดเห็นอีกบ้าง

ทัศน์ดาว : ประโยชน์ที่ไทยได้จากการติดต่อสัมพันธ์กับชาติตะวันตก คือ ทำให้คนไทยเรามีขนมที่อร่อยรับประทาน

เพื่อน ๆ ต่างพากันหัวเราะกับคำตอบของทัศน์ดาว

ครูวิทยา : เอ ! ยังไงกันนะ ขนมที่เธอว่าเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับชาติตะวันตก

ทัศน์ดาว : ขนมไทยโบราณประเภทหนึ่งคือ ฝอยทองนั้นได้รับอิทธิพลมาจากโปรตุเกสเนื่องจากสมัยนั้นชาวโปรตุเกสได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินในไทย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยกับโปรตุเกสรวมถึงขนมฝอยทองด้วย

เมื่อทัศน์ดาวพูดจบเพื่อน ๆ ในห้องต่างปรบมือ ชื่นชมในคำตอบ ครูวิทยายืนยิ้มอยู่หน้าชั้นเรียน

ครูวิทยา : เยี่ยมมาก ทัศน์ดาว

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 8

เรื่อง กล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่มหรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส

อุปกรณ์ บทละครเรื่อง “อย่าเก็บความคิดไว้เพียงคนเดียว”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่ม หรือความคิดเห็น จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้แม่แบบแสดงละครเรื่อง “อย่าเก็บความคิดไว้เพียงคนเดียว”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย สิ่งที่ได้รับจากการเลียนแบบ และวิเคราะห์พฤติกรรมแม่แบบในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 ถ้านักเรียนเป็นอภิวัฒน์ นักเรียนจะทำอย่างไร เมื่อครูถามว่ามีความคิดเห็นอย่างไร

2.3.2 ถ้านักเรียนเป็นครูมนัส นักเรียนจะแนะนำอภิวัฒน์อย่างไร

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด ประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนกลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่โรงเรียนและที่บ้าน

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

บทละครเรื่อง “อย่าเก็บความคิดไว้เพียงคนเดียว”

วันหนึ่งครูมนัส เข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 เรื่อง ความเสียอำนาจทางการเมืองการปกครองในสมัยอยุธยา

ครูมนัส : การเสียอำนาจทางการเมืองการปกครองในสมัยอยุธยา เป็นสาเหตุให้ไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 ครูจะให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า สาเหตุใดบ้างที่ทำให้ไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่า

นักศึกษาขึ้นยืนเป็นคนแรก

นที : สาเหตุที่ทำให้ไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยาก็เพราะคนไทยขาดความสามัคคี มีการแย่งชิงอำนาจในหมู่ผู้นำคนไทย

สุชาติ : ผมคิดว่า สาเหตุจากความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจ เพราะกองทัพพม่ายกกองทัพมาปิดล้อมทั้งทางทิศเหนือและทิศใต้ เป็นการปิดล้อมทางเศรษฐกิจ การสู้รบใช้เวลา 1 ปี 2 เดือน ทำให้ไทยขาดเสบียง ไม่มีอาหารรับประทาน ไม่มีแรงในการสู้รบ

ครูมนัสสังเกตเห็นนักเรียนคนหนึ่งไม่ได้แสดงความคิดเห็นเหมือนเพื่อน ๆ จึงเรียกชื่อนักเรียนคนนั้น

ครูมนัส : อภิวัฒน์แล้วพูดว่า เธอมีข้อคิดเห็นอะไรมั๊ย

อภิวัฒน์ทำท่าเหมือนตกใจ

อภิวัฒน์ : ไม่มีครับ

ครูมนัส : เธอคิดว่าสาเหตุใหญ่ที่สุดที่ทำให้ไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยาคืออะไร

อภิวัฒน์ : ผมคิดว่ามีหลายสาเหตุที่เพื่อน ๆ พูดมา เพราะถ้าสาเหตุเพียงสาเหตุเดียวคงจะไม่ทำให้ไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยาได้ ต้องมีหลายสาเหตุ เหตุผลหนึ่งคือ คนไทยเป็นไส้ศึกเปรียบเทียบกับสุภาพบุรุษว่าเกลียดเป็นหนอนครับ

เพื่อน ๆ ประหม่อให้อภิวัฒน์

ครูมนัส : จริง ๆ แล้ว เธอก็เป็นคนมีความคิดดีนะ แต่ทำไมถึงไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นล่ะ

อภิวัฒน์ : ผมไม่กล้าครับครู

ครูมนัส : นักเรียนทุกคนฟังนะ การที่คนเราจะกล้าแสดงความคิดเห็นได้ดีนั้น ต้องเริ่มต้นด้วยการตอบคำถามที่ครูถามเพื่อฝึกความมั่นใจในตัวเอง การตอบคำถามจะทำให้เกิดความคิดที่แตกต่างกันไป ซึ่งจะพัฒนาให้เราเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มได้ ขอให้อภิวัฒน์และนักเรียนทุกคนที่ไม่ค่อยกล้าพูดแสดงออกความคิดเห็นได้ฝึกความมั่นใจให้กับตนเอง เพื่อประโยชน์กับตัวของนักเรียนเองนะครับ

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 9

เรื่อง กล้าแสดงความคิดริเริ่ม หรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าแสดงความคิดริเริ่มหรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส

อุปกรณ์ บทละครเรื่อง “เตรียมการงานปีใหม่”

วิธีดำเนินการ

1. ชี้นำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าแสดงความคิดริเริ่มหรือความคิดเห็น เมื่อครูเปิดโอกาส จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ชี้นำเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้แม่แบบแสดงละครเรื่อง “เตรียมการงานปีใหม่”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย สิ่งที่ได้รับจากการเลียนแบบ และวิเคราะห์พฤติกรรมแม่แบบในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 ถ้านักเรียนเป็นมาลี นักเรียนจะแสดงความคิดริเริ่มของตนเองในช่วงเวลาใด

2.3.3 ถ้านักเรียนเป็นครูศุภกิจ นักเรียนจะแนะนำมาลีอย่างไร

เกี่ยวกับการแสดงความคิดริเริ่ม

3. ชี้นำสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด ประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนกลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่โรงเรียนและที่บ้าน

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

บทละครเรื่อง “เตรียมการงานปีใหม่”

วันหนึ่งในคาบวิชากิจกรรม ครูศุภกิจเข้าสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 ซึ่งครูศุภกิจ เป็นครูประจำชั้นด้วย

ครูศุภกิจ : นักเรียนครับ ครูมีเรื่องจะแจ้งให้ทราบ ปีนี้ทางโรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนจัดงานวันขึ้นปีใหม่ ส่วนวิธีการนั้น แล้วแต่ แต่ละห้องจะจัดการเอง ในฐานะที่ครูเป็นครูประจำชั้นห้องนี้ ครูจะให้ นักเรียนได้เสนอแนวทางการจัดปีใหม่ เพื่อพวกเราจะได้สนุกสนาน

สุรีย์ : เราควรพร้อมใจกันนำข้าวสารอาหารแห้งมาดักบาตร

อำนาจ : ขออนุญาตแจ้งให้พวกเราทราบว่า ปีนี้คณะกรรมการนักเรียนได้เชิญชวนให้พวกเรา เตรียมอาหารแห้งมาดักบาตรที่โรงเรียนพร้อมกัน

เพ็ญศรี : ครูคะ เราควรนำอาหารมารับประทานด้วยกัน ส่วนขนมและอาหารว่าง ให้ใช้เงินห้องจัดซื้อ

อำนาจ : ผมเห็นด้วยครับ ผมขอถือโอกาสนี้ขออนุญาตใช้เงินสะสมของห้องด้วยครับ

สุรีย์ : ครูคะ ในงานควรมีช่วงเวลาหนึ่งที่ให้นักเรียนแต่ละคนได้กล่าวอวยพรซึ่งกันและกัน จะดีไหมคะ

ครูศุภกิจ : ครูเห็นด้วยนะ เป็นความคิดที่ดีมาก

เพ็ญศรี : ครูคะ เราควรมีการจับฉลากของขวัญกันด้วย ขอถามความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ด้วยค่ะ

อำนาจ : ผมคิดว่าจะเป็นการสิ้นเปลืองครับ เพราะของขวัญชิ้นหนึ่งอย่างน้อยราคา 50 บาท พวกเรายังไม่มียาได้อะไร ผมว่าควรงดกิจกรรมนี้ครับ

เพื่อน ๆ : เห็นด้วยค่ะ เห็นด้วยครับ

ครูศุภกิจ : เอาละ สรุปว่ากิจกรรมที่เราจะจัดในวันปีใหม่ก็มีการดักบาตรอาหารแห้ง รับประทานอาหาร กล่าวอวยพร หมดเวลาแค่นี้แล้ว ถ้าไม่มีใครเสนออะไรเพิ่มเติม สัปดาห์หน้าพบกันใหม่ครับ

อำนาจ ; นักเรียนทำความเคารพ

ขณะที่ครูกำลังเก็บหนังสือบนโต๊ะ มาลีเรียกชื่อครู

มาลี : ครูศุภกิจคะ หนูอยากจะเสนอความคิดอีกอย่างหนึ่งค่ะ ในงานวันขึ้นปีใหม่ เราควรจัดให้มีการแสดงของเพื่อน เช่น เล่นนันทลก เล่นแบบโมหชนา ร้องเพลง หรือเต้น จะแสดงคนเดียว หรือเป็นกลุ่ม ละคร 2 - 3 คนก็ได้

ครูศุภกิจ : ความคิดของเธอดีมากนะ เอ... ทำไมเธอจึงไม่เสนอความคิดนี้ในช่วงที่เพื่อน ๆ เสนอความคิดล่ะ

- มาลี :** หนูไม่กล้าค่ะ มีหลายครั้งเลยค่ะที่หนูไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตัวเอง บางทีก็นึกเสียดายความคิดของตัวเองค่ะ
- ครูสุภาภิจ :** นักเรียนครับ หากมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นขอให้แสดงความสามารถ เพราะความคิดของเรานั้นอาจเป็นประโยชน์ต่อตัวเราเองและส่วนรวมด้วย

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 10

เรื่อง กล้าสบตาครูในขณะพูดหรือตอบคำถาม

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านกล้าสบตาครูในขณะพูดหรือตอบคำถาม

อุปกรณ์ บทละครเรื่อง “ สบตามันใจ ”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าสบตาครูในขณะพูด หรือตอบคำถาม จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้แม่แบบแสดงละครเรื่อง “ สบตามันใจ ”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย สิ่งที่ได้รับจากการเลียนแบบ และวิเคราะห์พฤติกรรมแม่แบบในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดลมัยจึงไม่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าศึกษาต่อ

2.3.2 ถ้านักเรียนเป็นครูสมศรี นักเรียนจะแนะนำลมัยว่าอย่างไร เพื่อให้ลมัยกล้าสบตาครูในขณะพูดหรือตอบคำถาม

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด ประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนกลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่โรงเรียนและที่บ้าน

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

บทละครเรื่อง “ สบตามันใจ ”

ที่ห้องแนะแนวครูสมศรีกำลังสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีผู้มาสมัครคัดเลือก 2 คน ครูมีโควตาให้นักเรียนเพียงคนเดียว นักเรียนทั้ง 2 คนมีผลการเรียนเท่ากัน ครูสมศรีเรียกสมสวยเข้าสัมภาษณ์เป็นคนแรก

ครูสมศรี : สมสวยให้เธอแนะนำตัวเอง ประวัติครอบครัว และเหตุผลที่เธอต้องการไปเรียนต่อสายอาชีพ

เชิญค่ะ

สมสวย : สวัสดีค่ะ หนูชื่อสมสวยค่ะ พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านวังขวางค่ะ มีพี่น้อง 3 คน หนูเป็นคนสุดท้องค่ะ ส่วนพ่อแม่อีกทำไร่สับปะรดค่ะฐานะความเป็นอยู่ปานกลางค่ะ หนูต้องการไปเรียนสายอาชีพเพราะมีความตั้งใจว่าอยากจะทำทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอ กบินทร์บุรีค่ะ

สมสวยมีท่าทางมั่นใจในตนเอง ขณะพูดสบตาครูเป็นระยะ ๆ ครูสมศรีพอใจกับลักษณะท่าทางของสมสวยมาก

ครูสมศรี : ขอบใจมากนะจ๊ะที่ให้ข้อมูลครู อีกสักครู่มาฟังผลสัมภาษณ์นะ หนูออกไปแล้วเชิญลมัยให้ครู

ด้วยนะคะ

ลมัยเคาะประตูเบา ๆ 3 ครั้งแล้วเปิดประตูเข้าไปในห้อง

ลมัย : สวัสดีค่ะ หนูมาสอบสัมภาษณ์ค่ะ

ครูสมศรี : สวัสดีค่ะ เชิญนั่ง ให้หนูเล่าประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว และเหตุผลที่เธอต้องการไปเรียนต่อสายอาชีพ

ลมัย : หนูชื่อลมัยค่ะ พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านโป่งใหญ่ค่ะ หนูมีพี่น้อง 3 คนค่ะ หนูเป็นคนโตค่ะสาเหตุที่หนูอยากไปเรียนก็เพราะว่า ลูกของน้าที่เป็นเพื่อนบ้านเขาไปเรียนสายอาชีพ หนูก็เลยอยากไปเรียนกับเขาบ้างค่ะ

ลมัยมีลักษณะไม่มั่นใจในตนเอง ระหว่างที่สนทนากับครู เธอไม่สบตาครูเธอมองไปที่แจกันดอกไม้ข้าง พัดลมเพดานบ้าง

ครูสมศรี : อีกสัก 5 นาที หนูชวนสมสวยมาฟังผลสัมภาษณ์นะคะ

สักครู่ ลมัยกับสมสวยก็มาพบครูในห้อง

ครูสมศรี : นังก่อนสิจ๊ะ ครูคัดเลือกให้สมสวยได้โควตาของโรงเรียนอาชีวะ เพราะสมสวยมีลักษณะที่เหมาะสมกว่าลมัย เหตุผลที่ลมัยไม่ได้รับการคัดเลือก ก็เพราะว่าเธอขาดความมั่นใจในตนเอง ขณะพูดหรือตอบคำถามไม่กล้าสบตาครู การสบตาครูในขณะที่พูดหรือตอบคำถามเป็นการแสดงความมั่นใจอย่างหนึ่งนะ แต่เธอยังมีโอกาสนะคะ หากโควตาจัดสรรมาอีกเธอก็มาสมัคร อีกครั้งนะลมัย

ลมัย สมสวย : ขอบคุณค่ะ

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 11

เรื่อง พฤติกรรมกล้าแสดงออก

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง “ เป็นกำลังใจให้เธอ ”

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่กล้าแสดงออก จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้แม่แบบแสดงละครเรื่อง “ เป็นกำลังใจให้เธอ ”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย สิ่งที่ได้รับจากการเลียนแบบ และวิเคราะห์พฤติกรรมแม่แบบในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด โสกาจึงได้คะแนนมากที่สุด

2.3.2 ถ้านักเรียนเป็นครูhuri นักเรียนจะแนะนำวินิดาอย่างไร เพื่อให้วินิดาเป็นคน

กล้าแสดงออก

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด ประโยชน์ที่ได้รับจากแม่แบบ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนกลับไปฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่โรงเรียนและที่บ้าน

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถามในขณะอภิปราย

บทละครเรื่อง “ เป็นกำลังใจให้เธอ ”

วันนี้ในคาบวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นวันสุดท้ายก่อนสอบกลางภาคเรียน ครูณาริเข้าห้องสอนตามปกติ

ครูณาริ : วันนี้ครูจะทบทวนเรื่องที่พวกเราเคยเรียนมาแล้วนะคะ เรื่อง อาณิสัยของการบำรุงบิดามารดา นักเรียนช่วยกันตอบคนละ 1 ข้อสิคะ

ณรงค์ : ทำให้แคล้วคลาดภัยในยามคับขันครับ

โสภา ; ทำให้เป็นคนมีสติคะ

สำรว : ทำให้มีความเจริญก้าวหน้า

นักเรียนในห้องต่างก็ตอบคำถามของครู มีเพียงวนิดาเท่านั้นที่ไม่เคยตอบคำถามของครูเลย

ครูณาริ : นักเรียนห้องนี้เก่งมากที่ตอบคำถามของครูได้ดี เออ ตั้งแต่เรียนมาบทเรียนใดบ้างที่นักเรียนยังไม่เข้าใจให้ถามเลยนะคะ

ครูมองนักเรียนไปรอบ ๆ ห้อง

ครูณาริ : ถ้าไม่มีใครสงสัย ครูจะบอกคะแนนเก็บที่นักเรียนแต่ละคนได้ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการเตรียมตัวสอบ คะแนนเก็บเต็ม 40 โสภาได้ 35 คะแนน สมทรงได้ 26 คะแนน สำรวได้ 30 คะแนน วนิดาได้ 19 คะแนน

โสภาซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของวนิดาถามครู

โสภา : ครูคะ ทำไมวนิดาจึงได้คะแนนแค่ 19 คะ หรือเป็นเพราะว่าวนิดายังไม่ได้สอบ หรือยังไม่ได้ส่งงานขึ้นได้

ครูณาริ : คะแนนที่ครูแจ้งให้ทราบนี้เป็นคะแนนการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย ตลอดจนการแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน ครูให้เป็นคะแนนสะสม วนิดาได้คะแนนน้อย เพราะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ครูพูดมาน้อยครั้งมาก ทำให้ได้คะแนนน้อย แต่ไม่เป็นไรนะคะ วนิดาไม่ต้องกังวล เธอยังมีโอกาสดำตัว เพียงแต่ให้ตั้งใจว่าต่อไปนี่เธอจะเป็นคนกล้าแสดงออก ครูและเพื่อน ๆ จะเป็นกำลังใจให้เธอนะคะ

วนิดา : คะ ต่อไปหนูจะกล้าแสดงออกมากขึ้น และจะพยายามร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากขึ้นคะ

โปรแกรมการใช้แม่แบบ ครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนพูดคุย อภิปราย และสรุปเกี่ยวกับ การเรียนรู้ที่ได้รับจากการใช้แม่แบบ

วิธีดำเนินการ

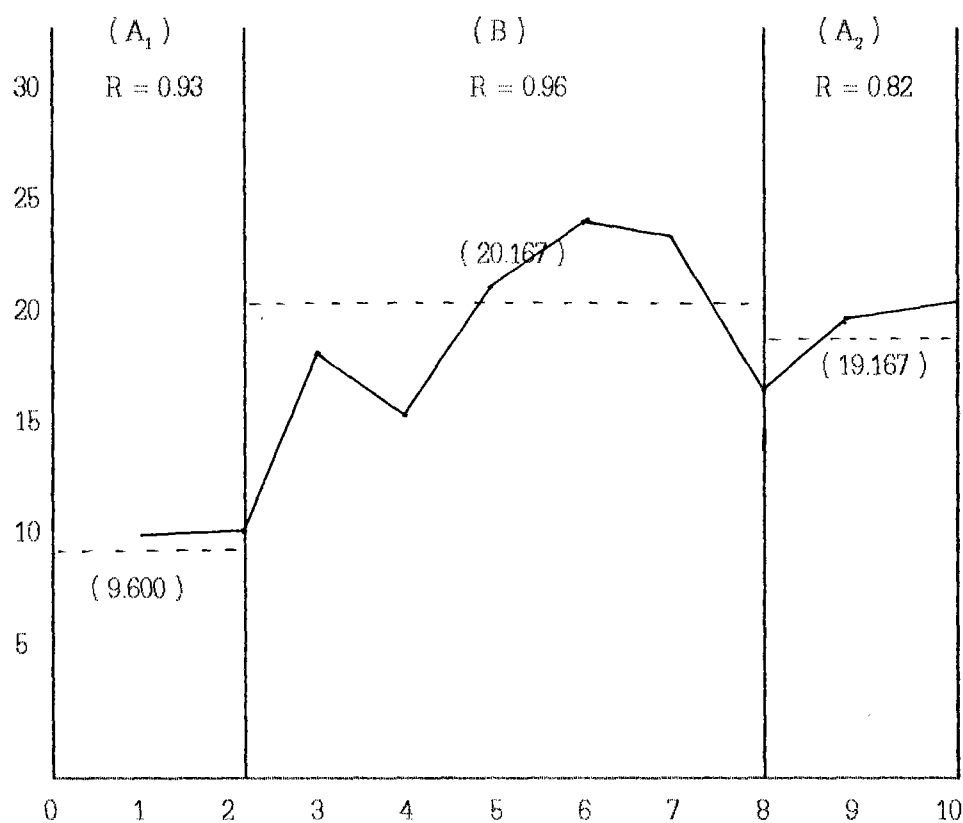
1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลม หันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากโปรแกรมการใช้แม่แบบ
3. ผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากการใช้แม่แบบ
4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
5. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและ ปิดโปรแกรมการใช้แม่แบบ

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการซักถาม
2. สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม

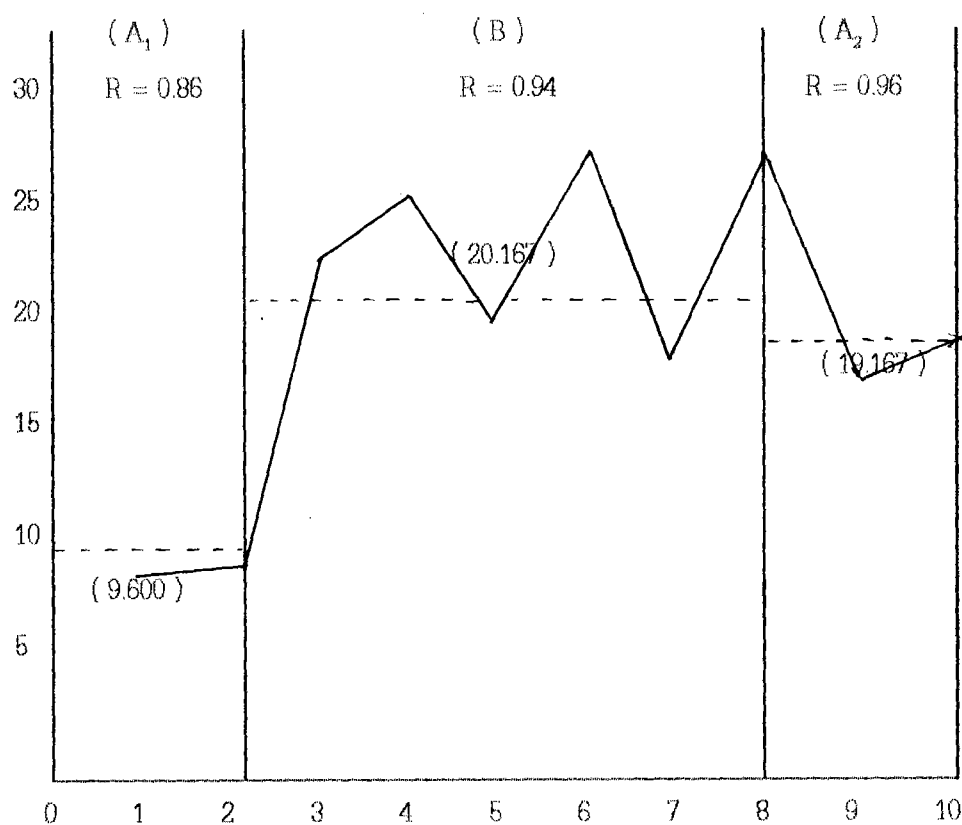
ภาคผนวก ข

1. กราฟแสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคล ตลอด 3 ระยะ
2. ตารางแสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคลในกลุ่มทดลองที่ 1
ตลอด 3 ระยะ
3. ตารางแสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคลในกลุ่มทดลองที่ 2
ตลอด 3 ระยะ
4. ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคลในกลุ่มทดลองที่ 1
ก่อนและหลังการใช้บทกวีสมมติ
5. ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเป็นรายบุคคลในกลุ่มทดลองที่ 2
ก่อนและหลังการใช้แม่แบบ
6. ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกวิชาสังคมศึกษา กลุ่มทดลองที่ 1
และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง

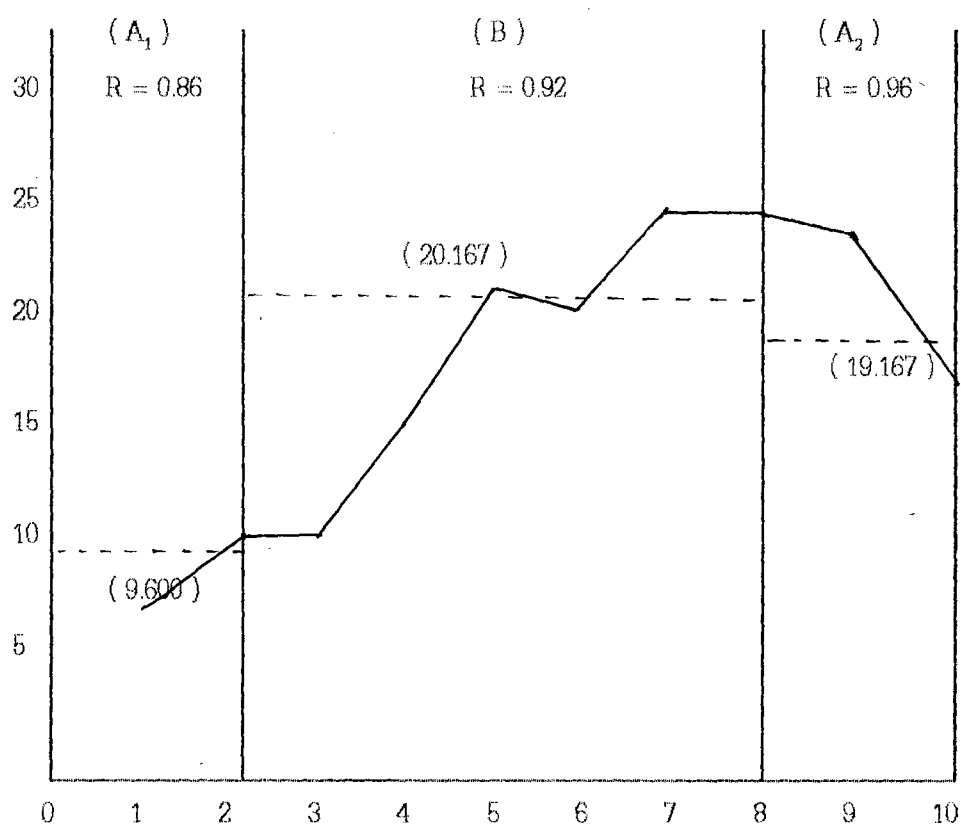
- ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 - - - - - ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 3 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

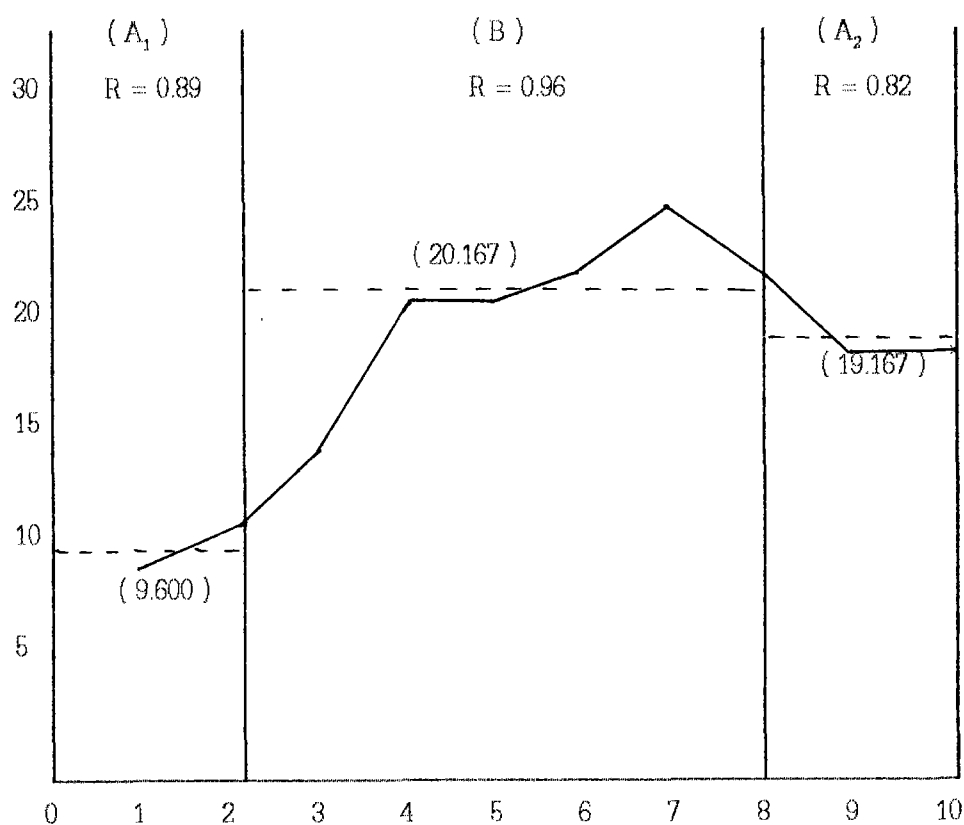
———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 ----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 4 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 2 กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

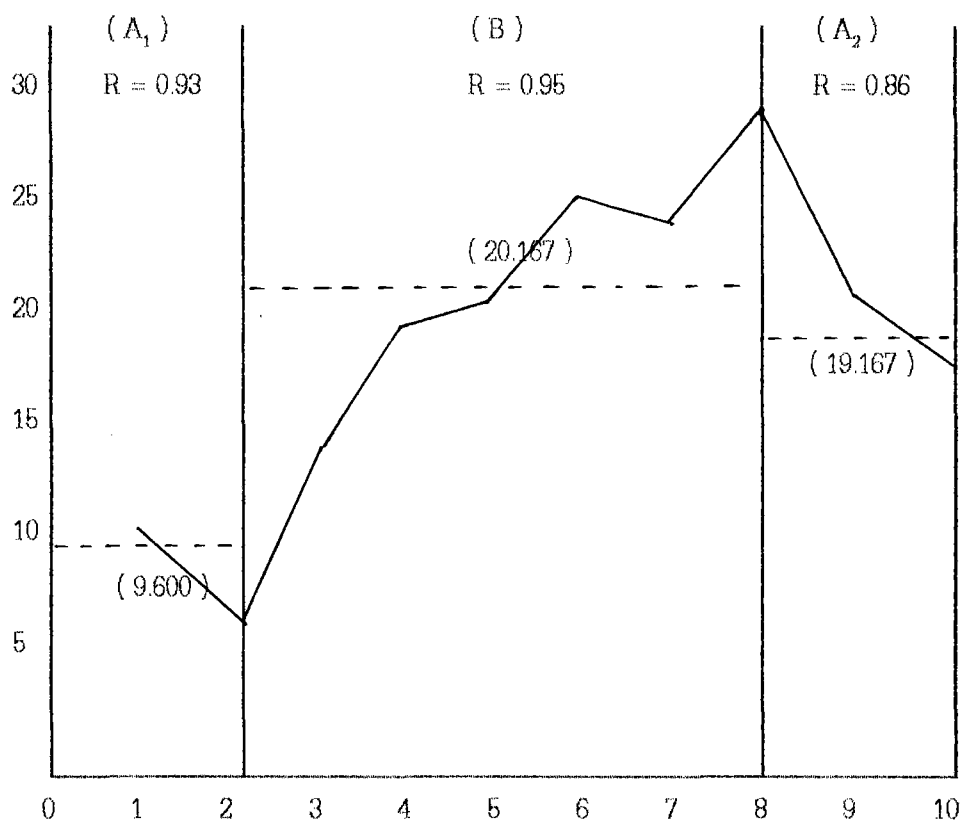
— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 - - - ค่ามัถฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 5 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 3 กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

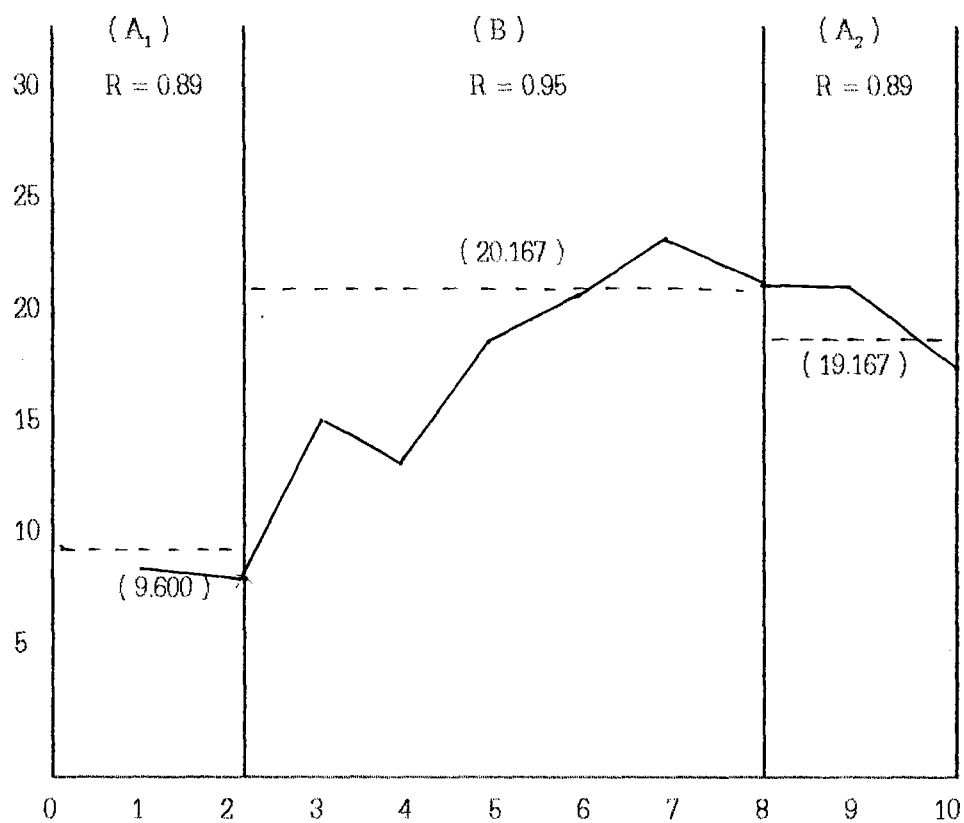
———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 - - - - - ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 6 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 4 กลุ่มทดลองที่ 1
 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

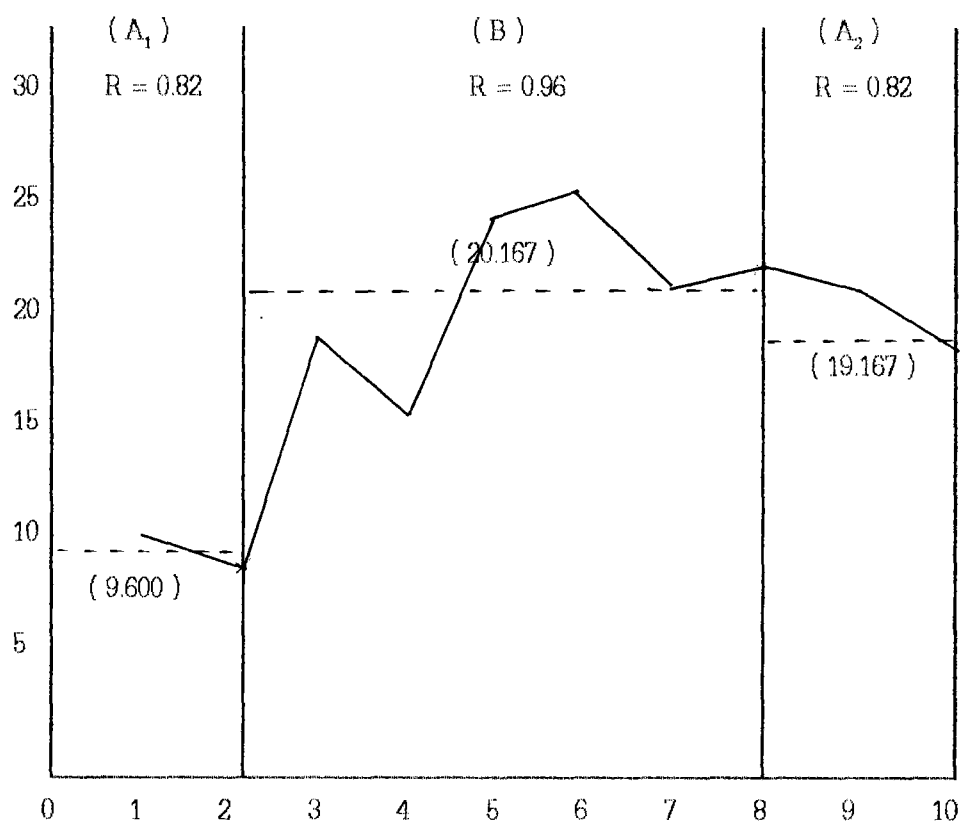
- ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
- R ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 7 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 5 กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

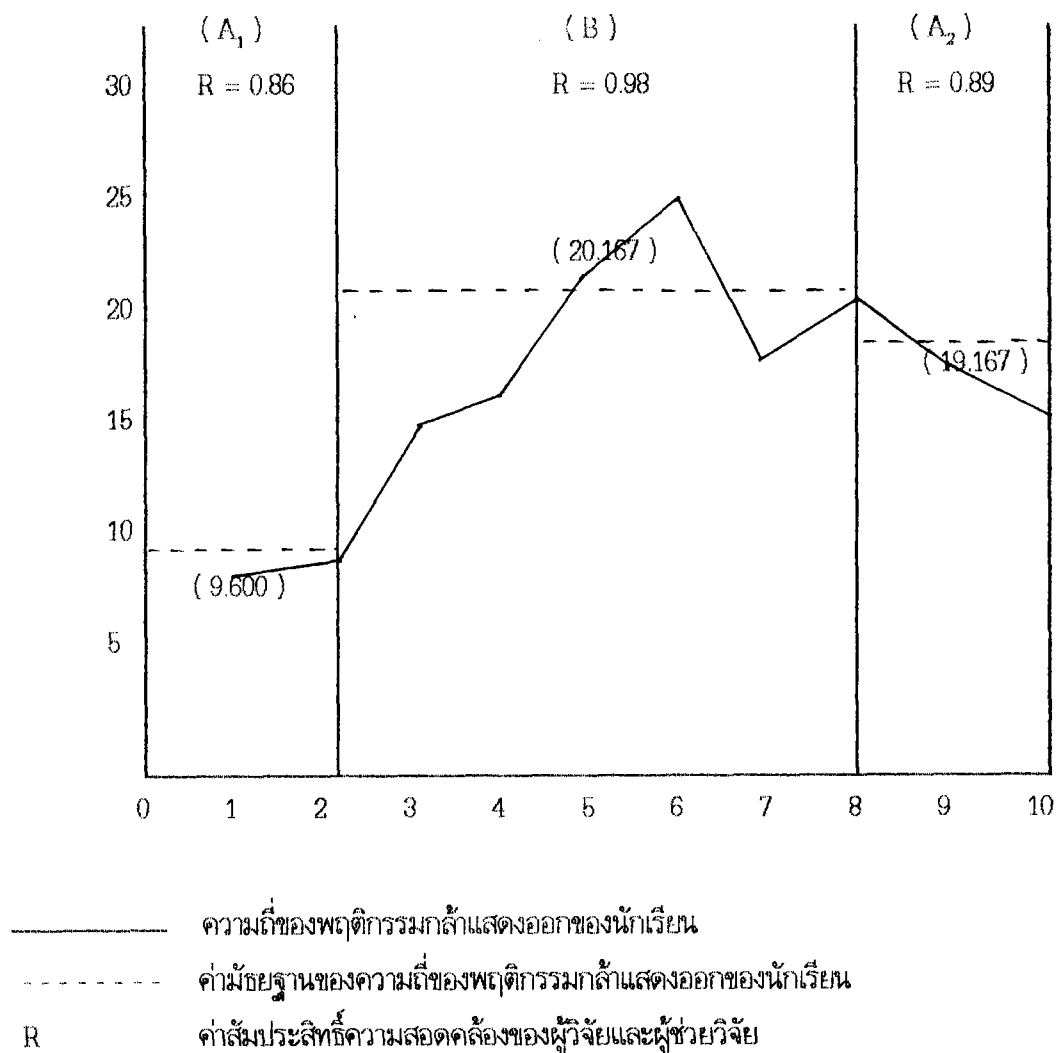
————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 - - - - - ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 8 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 6 กลุ่มทดลองที่ 1
 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

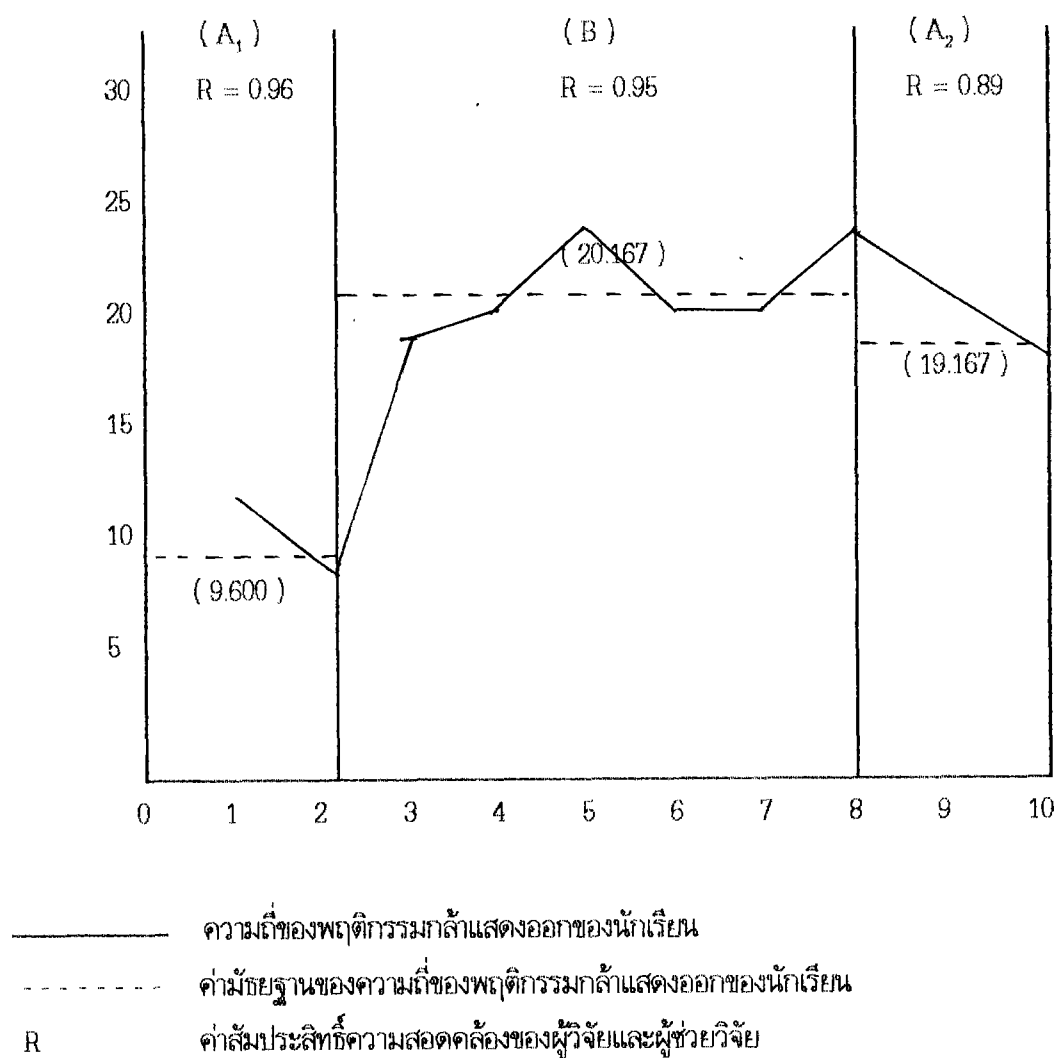

————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 ----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

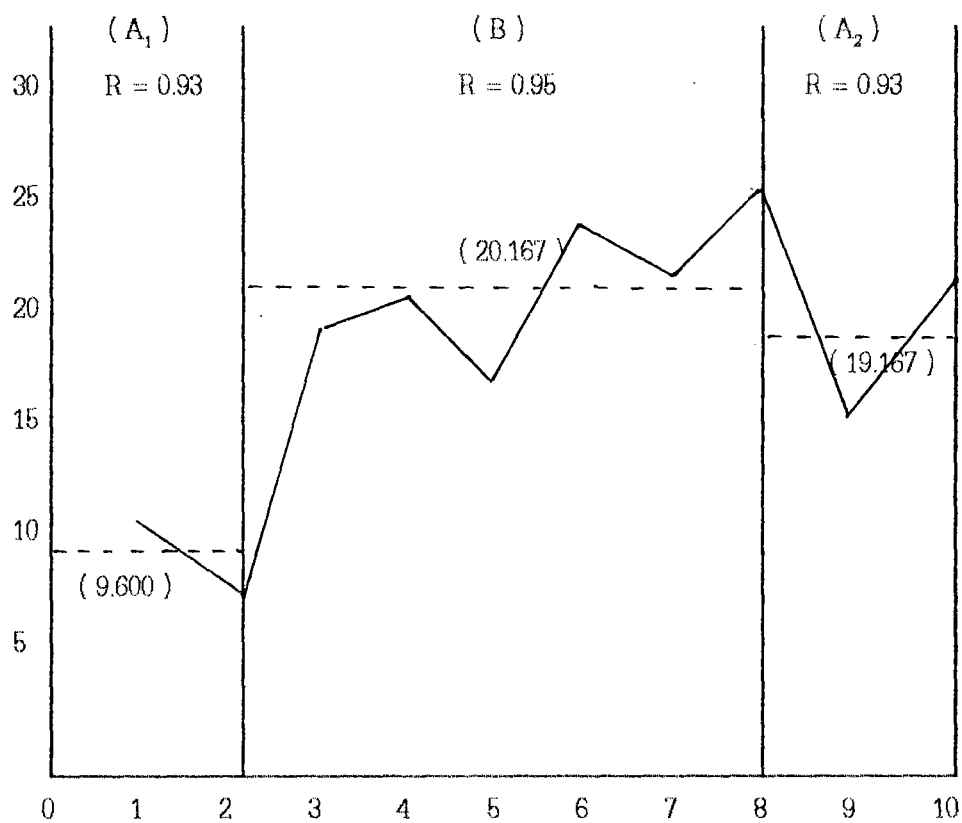
ภาพประกอบ 9 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 7 กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

ภาพประกอบ 10 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกระตุ้นใจเรียนของนักเรียนคนที่ 8 กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

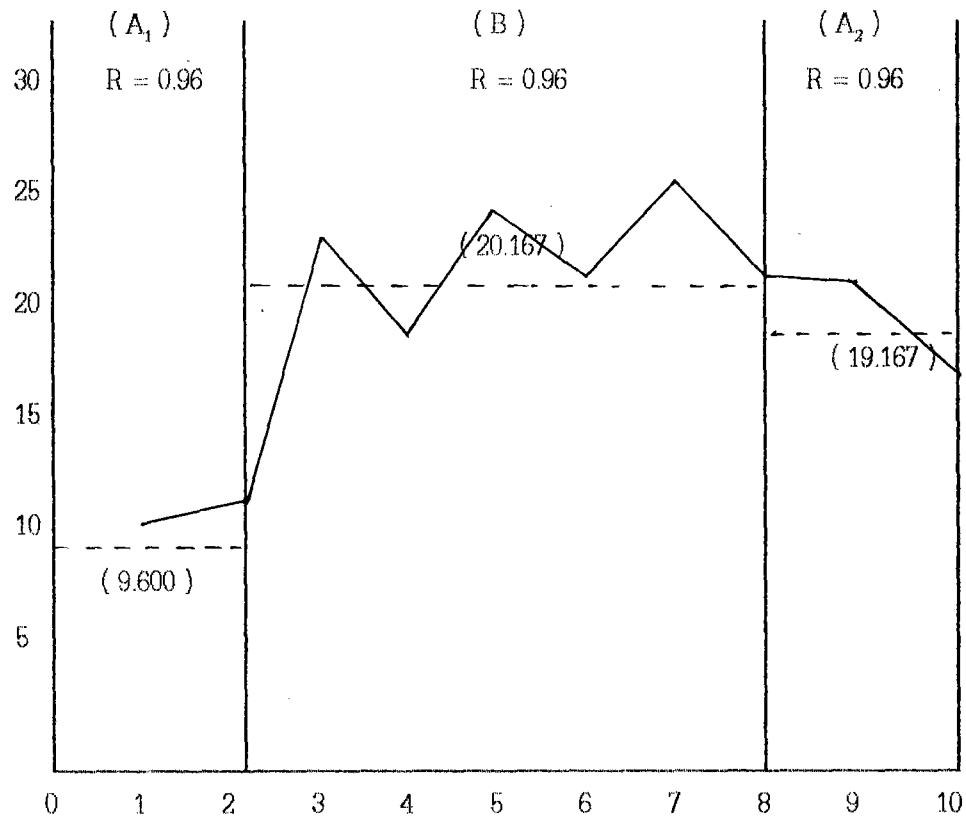

ภาพประกอบ 11 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 9 กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

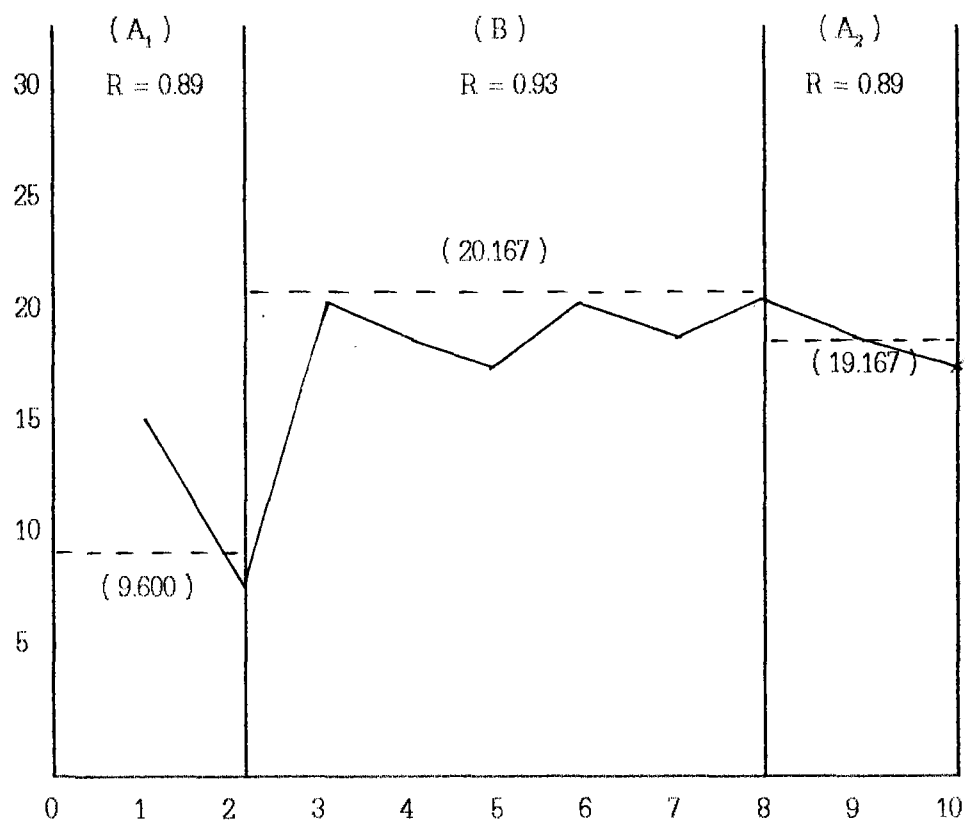
————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 - - - - - ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 12 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 10 กลุ่มทดลองที่ 1
 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

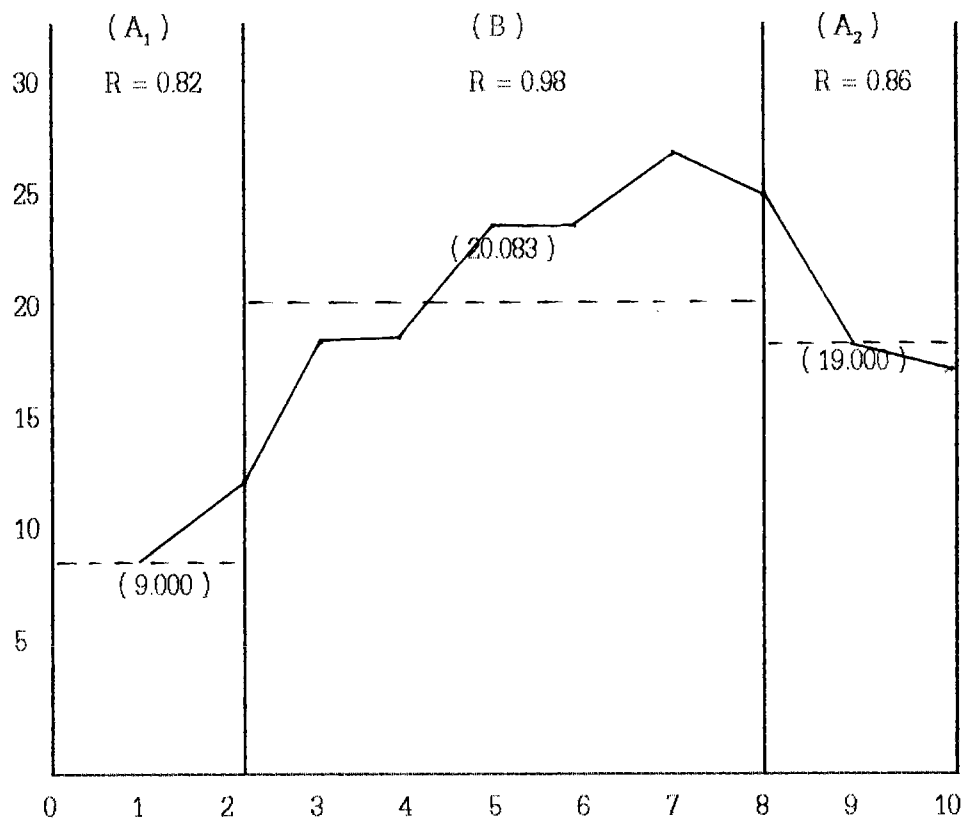
———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 ----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 13 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 11 กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

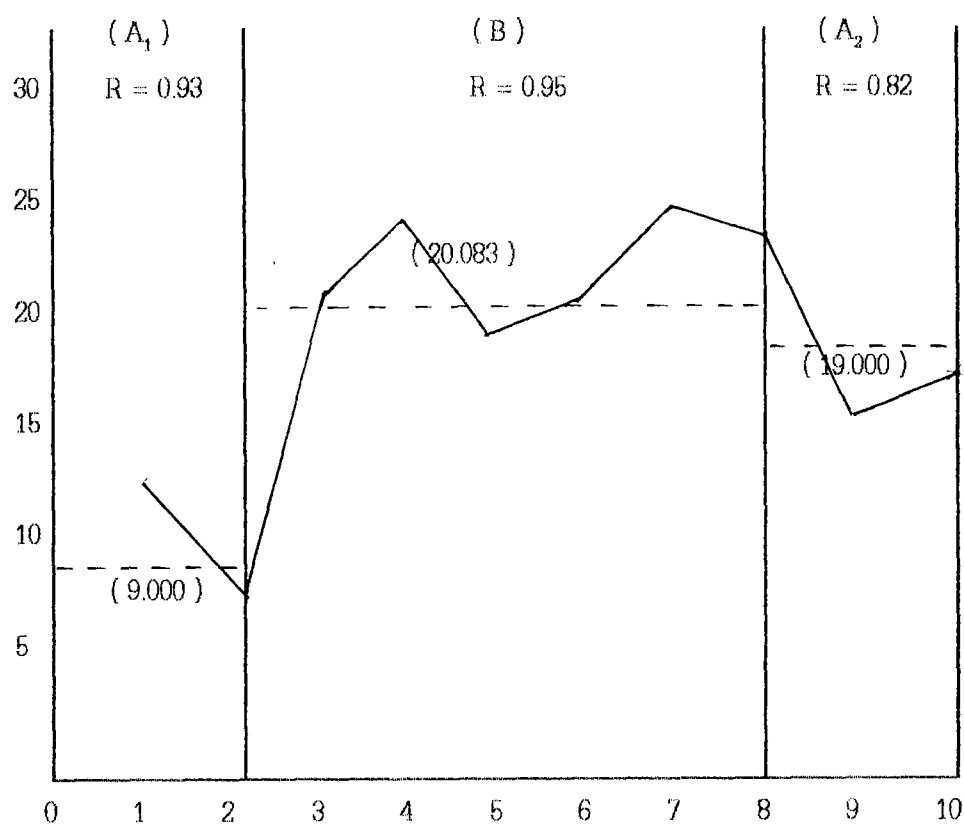
———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 - - - - - ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 14 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 12 กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

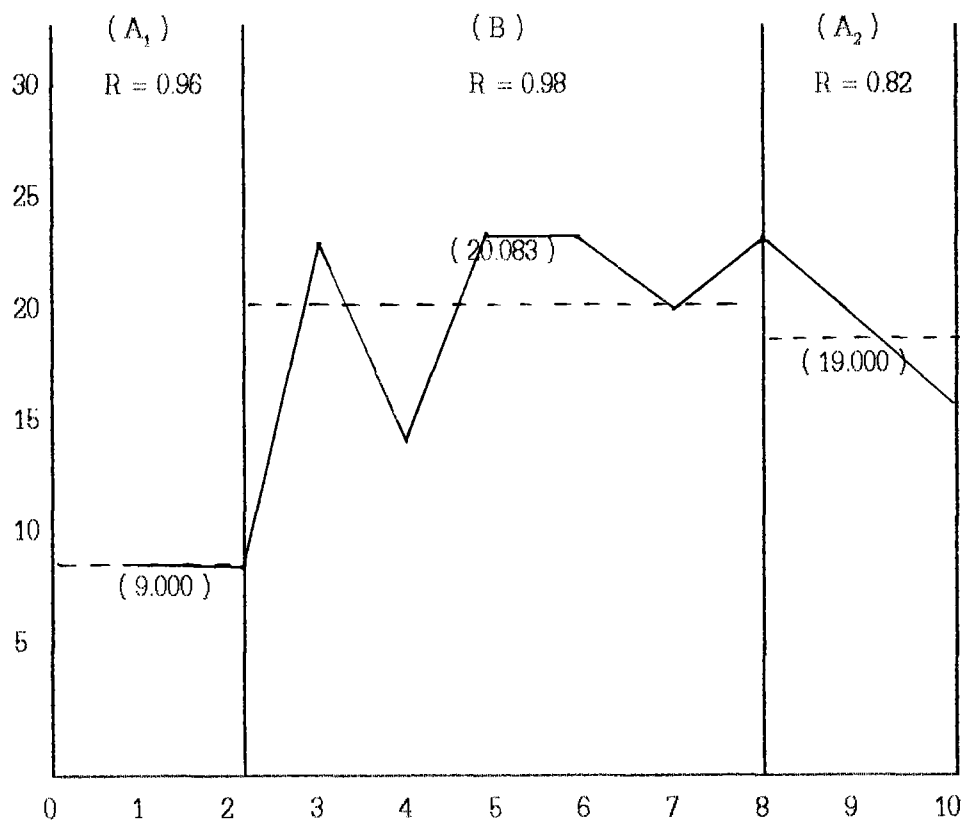
———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 - - - - - ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 15 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

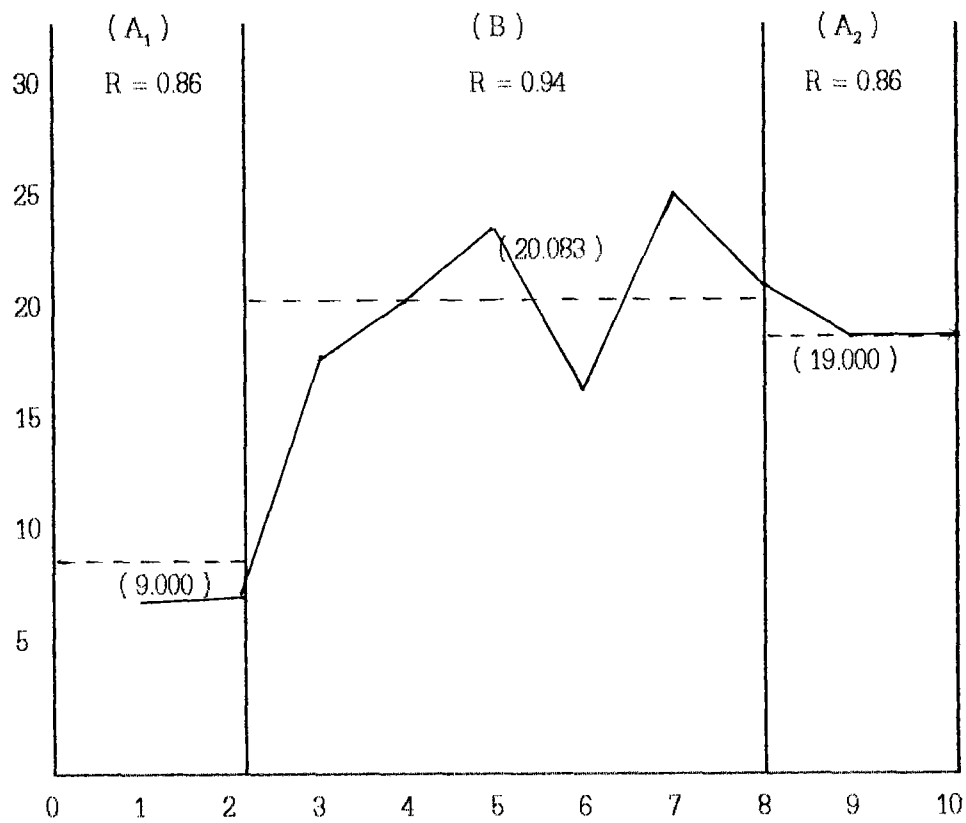
————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 - - - - - ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 16 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 2 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

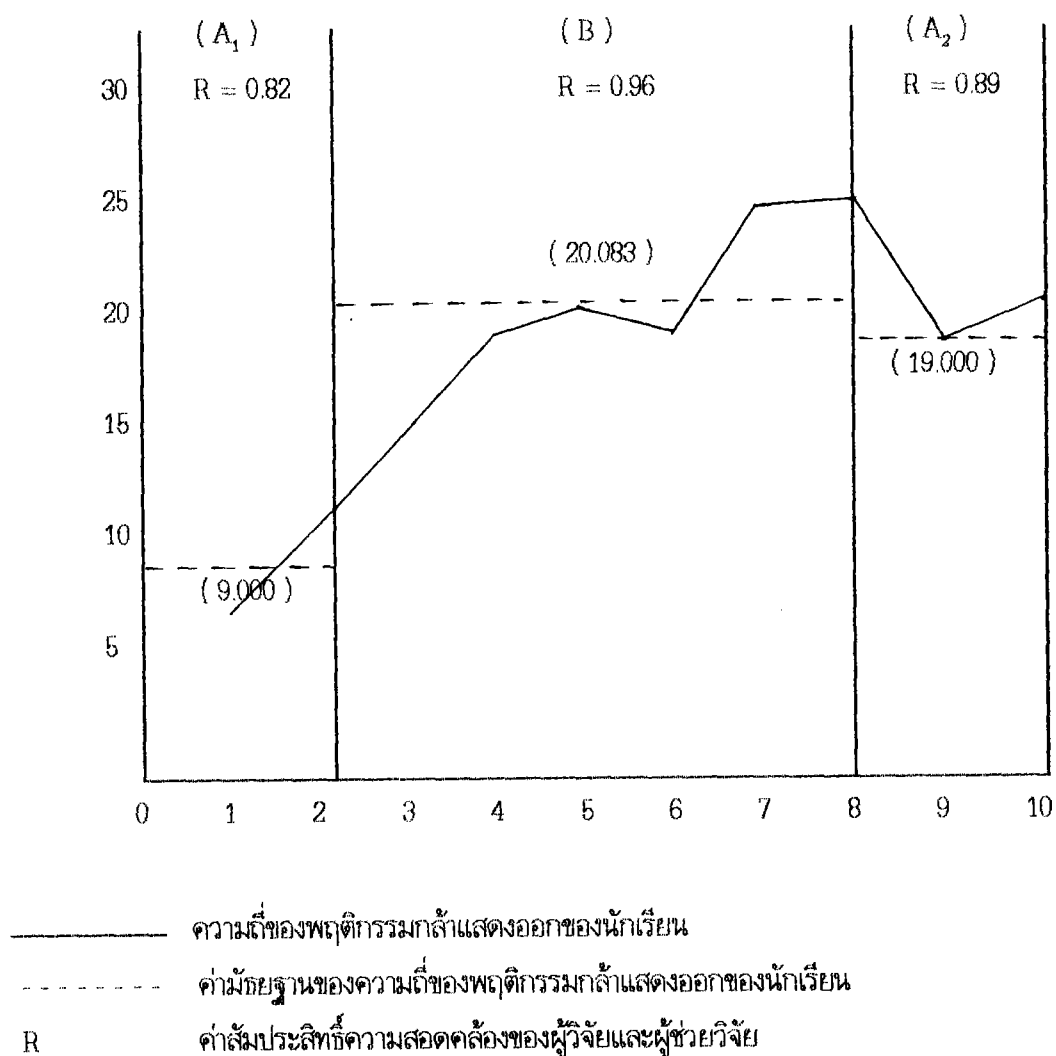
———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 - - - - - ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 17 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 3 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

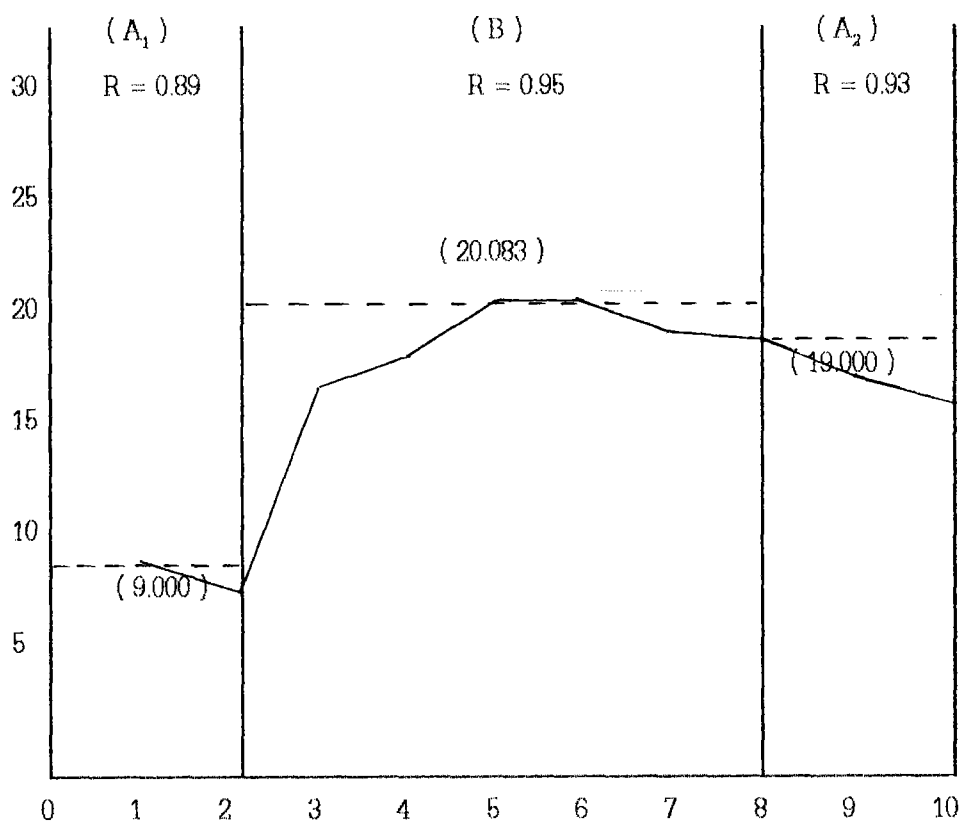

———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 ----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 18 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 4 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

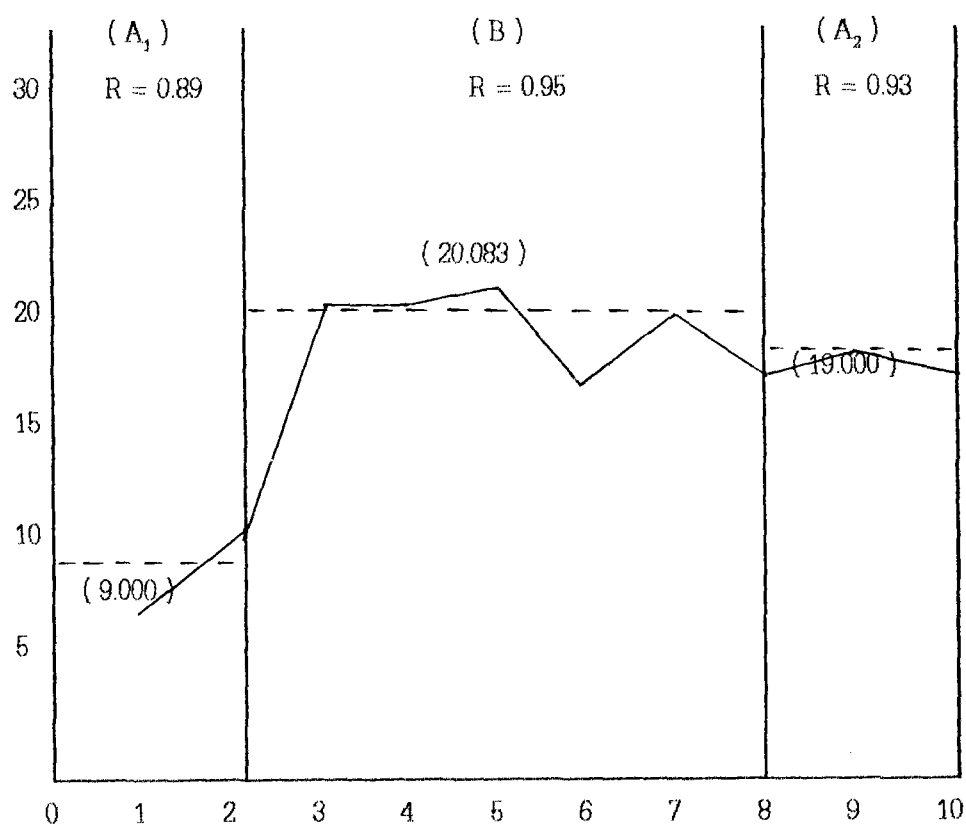

ภาพประกอบ 19 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 5 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

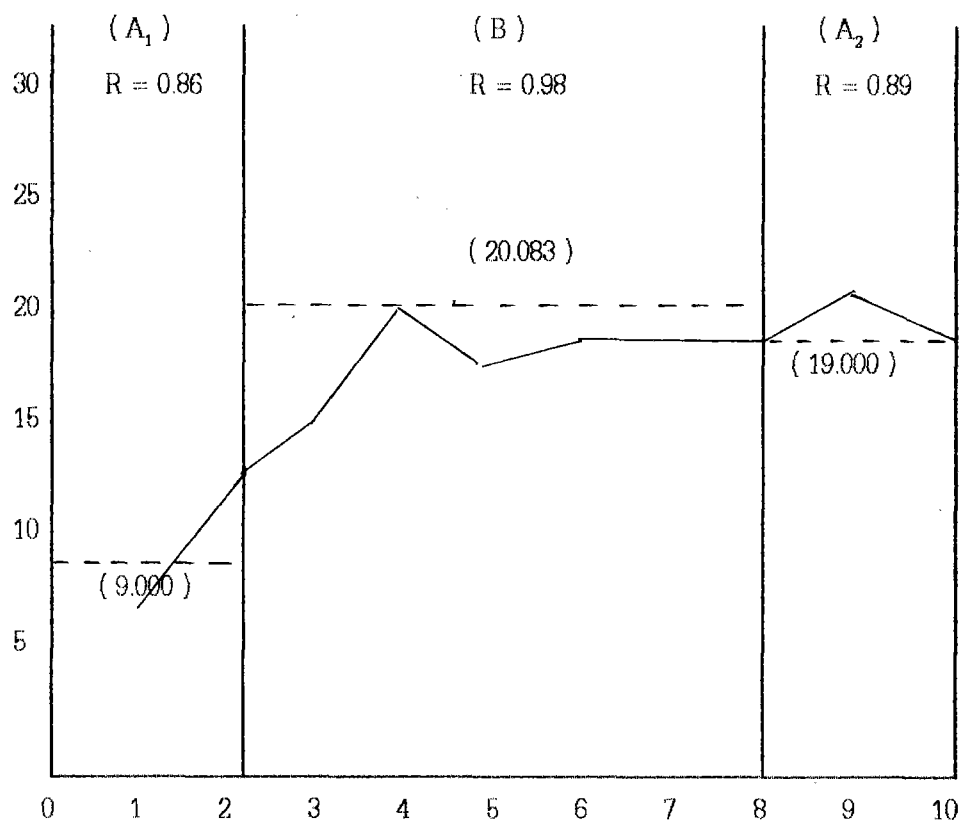
———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 - - - - - ค่ามัถยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 20 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 6 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการให้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

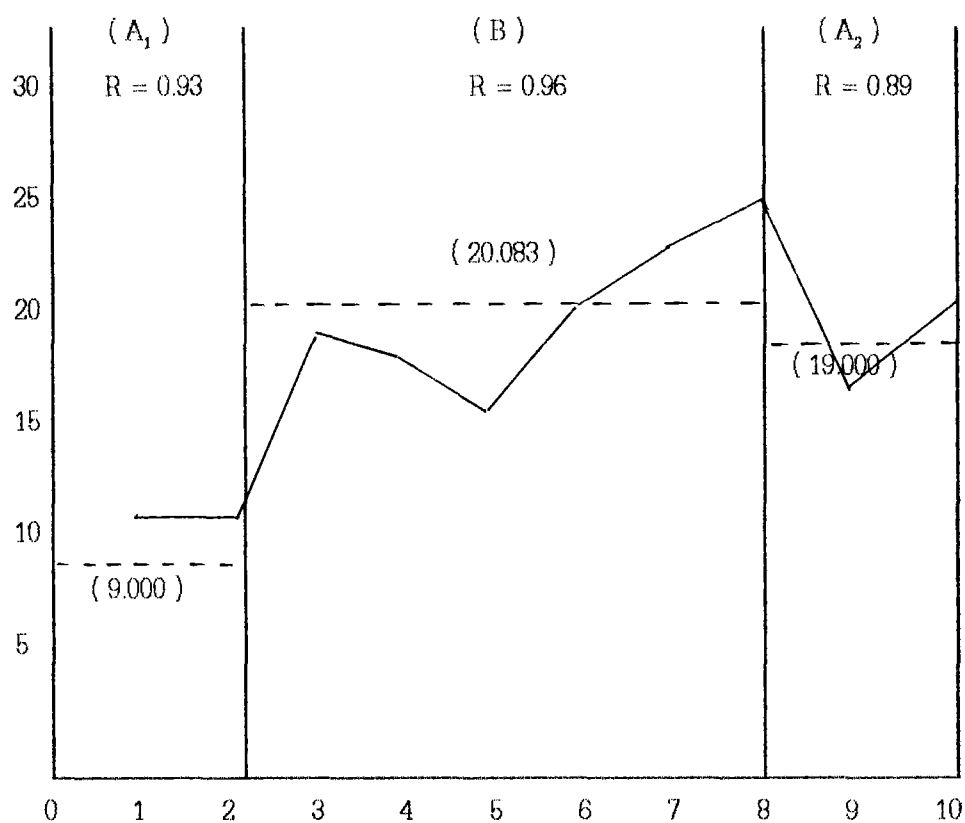
———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 ----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 21 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 7 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

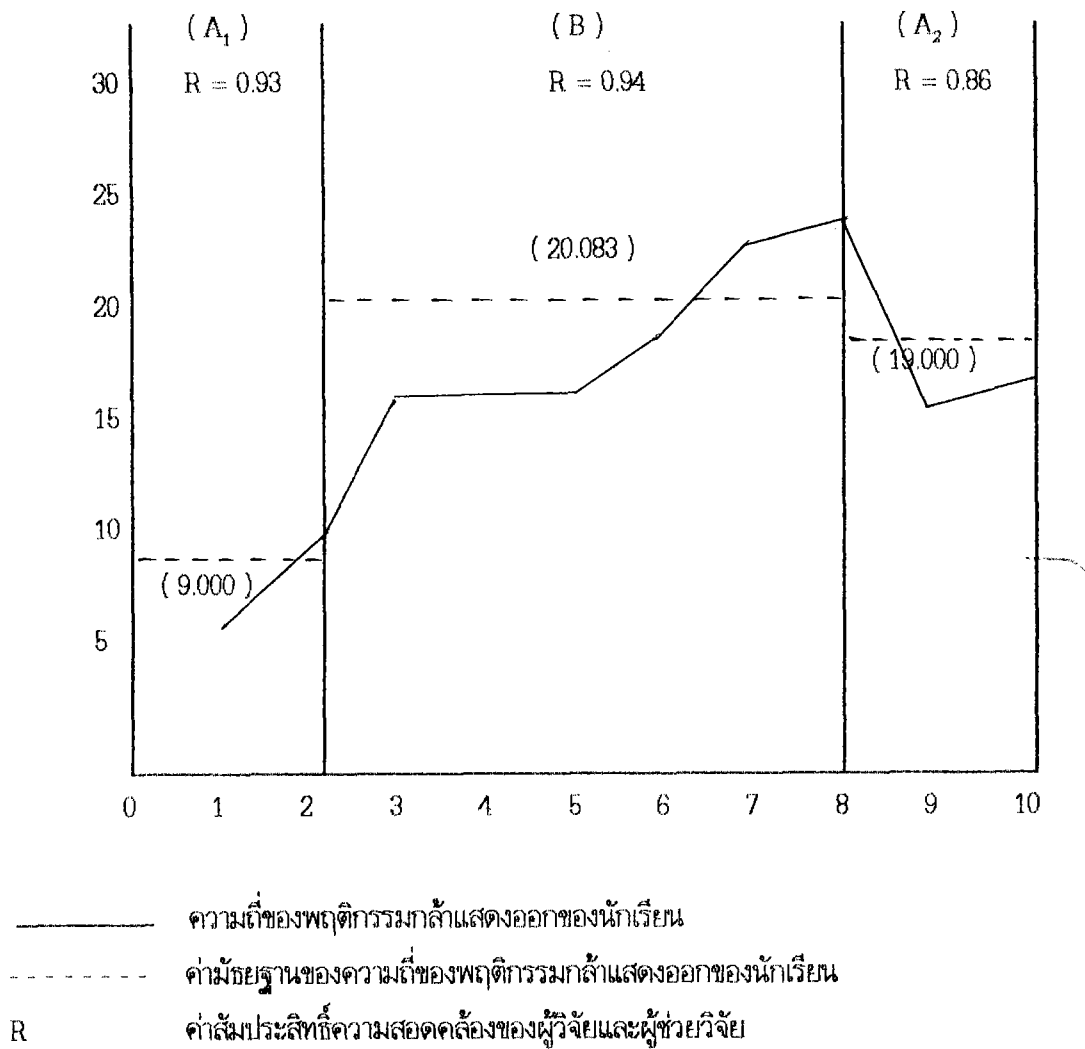
————— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 ----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 22 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 8 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

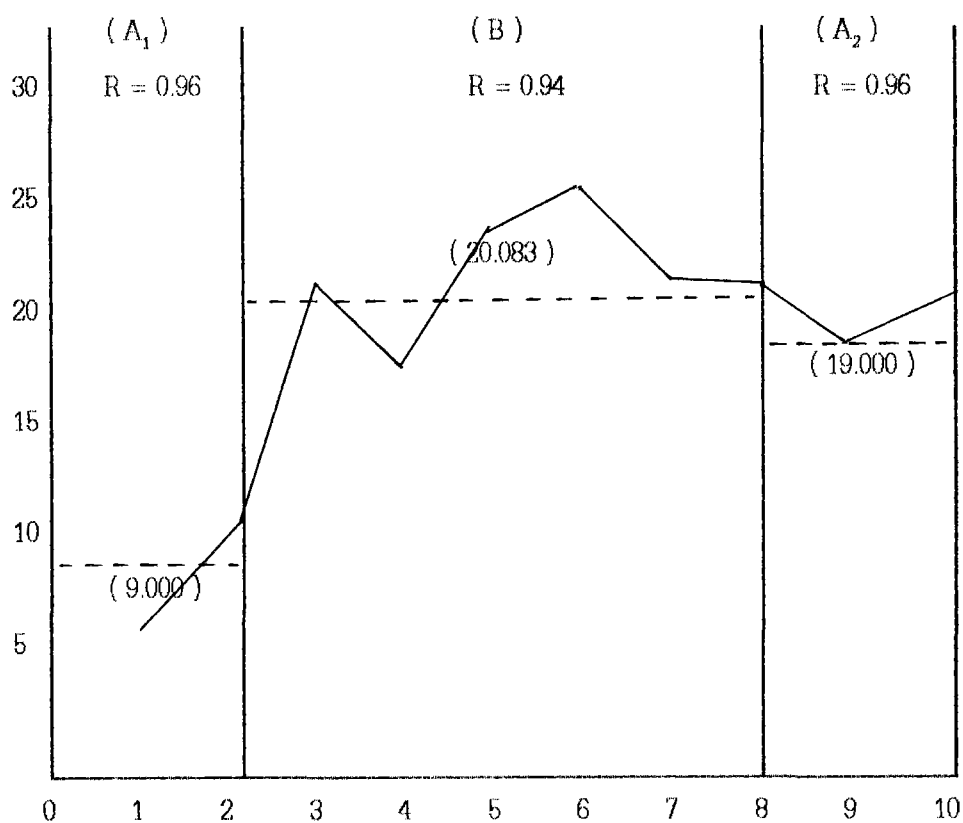

———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 ----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 23 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 9 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

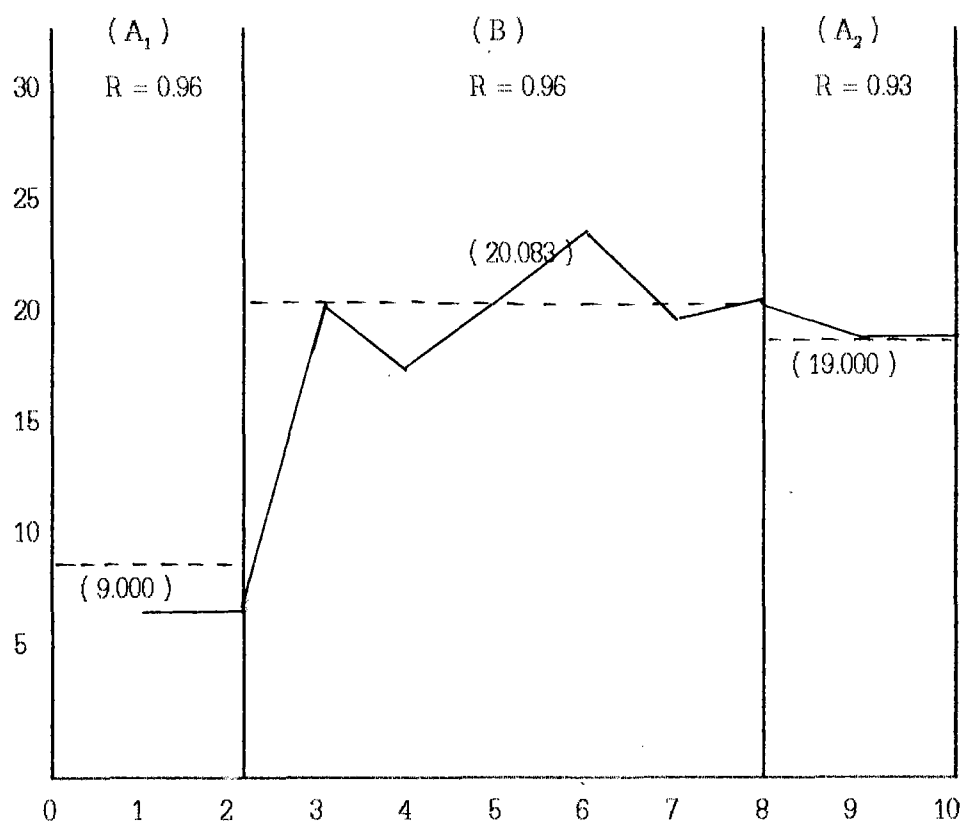

ภาพประกอบ 24 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 10 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 ----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 25 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 11 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

———— ความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 ----- ค่ามัธยฐานของความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ภาพประกอบ 26 แสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนคนที่ 12 กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

ตาราง 4 แสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นรายบุคคล
ในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ตลอด 3 ระยะ

ระยะที่	ลำดับ ที่	นักเรียนคนที่												มัธยม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
A ₁	1	10	8	8	9	10	9	10	8	13	11	10	15	9.667
	2	10	9	11	11	6	8	9	9	9	8	11	8	9.000
	มัธยม	10.0	8.5	9.5	10.0	8.0	8.5	9.5	8.5	11.0	9.5	10.5	11.5	9.600
B	3	18	23	11	13	14	15	18	15	19	19	23	20	18.000
	4	15	25	15	20	19	13	15	16	20	20	19	19	18.250
	5	21	19	21	20	20	18	24	21	23	16	24	18	20.800
	6	24	26	20	21	25	20	25	25	20	23	21	20	22.333
	7	23	18	24	24	23	23	20	18	20	21	26	19	21.500
	8	16	28	24	21	28	20	21	20	24	25	21	20	21.600
	มัธยม	19.5	24.0	20.5	20.5	21.5	18.7	20.5	19.0	20.8	22.0	22.3	19.4	20.167
A ₂	9	19	18	23	18	20	20	20	18	21	15	21	19	19.800
	10	20	19	16	18	18	18	19	15	19	20	18	18	18.375
	มัธยม	19.5	18.5	19.5	18.0	19.0	19.0	19.5	16.5	20.0	17.5	19.5	18.5	19.167

ตาราง 5 แสดงความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นรายบุคคล
ในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้แม่แบบ ตลอด 3 ระยะ

ระยะที่	ลำดับที่	นักเรียนคนที่												มัธยฐาน
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
A ₁	1	9	13	9	8	8	9	8	8	11	6	6	8	8.000
	2	13	8	9	8	11	8	10	13	11	10	11	8	10.000
	มัธยฐาน	11.0	10.5	9.0	8.0	9.5	8.5	9.0	10.5	11.0	8.0	8.5	8.0	9.000
B	3	19	21	23	18	15	16	20	15	19	16	21	20	19.000
	4	19	24	14	20	19	18	20	20	18	16	18	18	18.500
	5	23	19	23	23	20	20	21	18	15	16	23	20	20.000
	6	23	20	23	16	19	20	16	19	20	19	25	23	20.000
	7	26	24	20	25	24	19	20	19	23	23	21	19	22.000
	8	25	23	23	21	24	19	18	19	25	24	21	20	22.000
	มัธยฐาน	23.0	22.0	23.0	20.5	19.5	19.0	20.0	19.0	19.5	17.5	21.0	20.0	20.083
A ₂	9	19	16	20	19	19	18	19	21	18	16	19	19	19.000
	10	18	18	16	19	20	16	18	19	20	18	20	19	19.000
	มัธยฐาน	18.5	17.0	18.0	19.0	19.5	17.0	18.5	20.0	19.0	17.0	19.5	19.0	19.000

ตาราง 6 แสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา		ผลต่างพฤติกรรม กล้าแสดงออกในการเรียน วิชาสังคมศึกษา	อันดับ	R ⁻	R ⁺
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	10	20	10	9	-	9
2	9	19	10	9	-	9
3	10	20	10	9	-	9
4	10	18	8	3	-	3
5	8	19	11	12	-	12
6	9	19	10	9	-	9
7	10	20	10	9	-	9
8	9	17	8	3	-	3
9	11	20	9	5.5	-	5.5
10	10	18	8	3	-	3
11	11	20	9	5.5	-	5.5
12	12	19	7	1	-	1
Mdn	10.00	19.00	9.50			
Q.D	0.88	0.88	1.00		$\Sigma R^- = 0$	$\Sigma R^+ = 78$

$$T = 0^{**}$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 แสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการให้แม่แบบ ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	พฤติกรรมกล้าแสดงออก ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา		ผลต่างพฤติกรรม กล้าแสดงออกในการเรียน วิชาสังคมศึกษา	อันดับ	R ⁻	R ⁺
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	11	19	8	3	-	3
2	11	17	6	1	-	1
3	9	18	9	6	-	6
4	8	19	11	11	-	11
5	10	20	10	8.5	-	8.5
6	9	17	8	3	-	3
7	9	19	10	8.5	-	8.5
8	11	20	9	6	-	6
9	11	19	8	3	-	3
10	8	17	9	6	-	6
11	9	20	11	11	-	11
12	8	19	11	11	-	11
Mdn	9.000	19.000	9.000			
O.D	1.38	1.25	1.38		$\Sigma R^- = 0$	$\Sigma R^+ = 78$

$$T = 0^{**}$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 8 แสดงผลต่างของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มทดลองที่ 1 การใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มทดลองที่ 2 การใช้แม่แบบ ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	กลุ่มทดลองที่ 1				กลุ่มทดลองที่ 2			
	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ผลต่าง	อันดับ	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ผลต่าง	อันดับ
1	10	20	10	17	11	19	8	5.5
2	9	19	10	17	11	17	6	1
3	10	20	10	17	9	18	9	11
4	10	18	8	5.5	8	19	11	22.5
5	8	19	11	22.5	10	20	10	17
6	9	19	10	17	9	17	8	5.5
7	10	20	10	17	9	19	10	17
8	9	17	8	5.5	11	20	9	11
9	11	20	9	11	11	19	8	5.5
10	10	18	8	5.5	8	17	9	11
11	11	20	9	11	9	20	11	22.5
12	12	19	7	2	8	19	11	22.5
Mdn	10.00	19.00	9.50	$\sum R_1 = 148$	9.000	19.000	9.000	$\sum R_2 = 152$
Q.D	0.88	0.88	1.00		1.38	1.25	1.38	

$$U = 70$$

$$\begin{aligned}
 U_1 &= \frac{n_1 n_2 + n_1 (n_1 + 1) - \sum R_1}{2} \\
 &= \frac{(12)(12) + 12(12 + 1) - 148}{2} \\
 &= 144 + 78 - 148 \\
 \therefore U_1 &= 74
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 U_2 &= \frac{n_1 n_2 + n_2 (n_2 + 1) - \sum R_2}{2} \\
 &= \frac{(12)(12) + 12(12 + 1) - 152}{2} \\
 &= 144 + 78 - 152 \\
 \therefore U_2 &= 70
 \end{aligned}$$

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาววิไล พังสอาด
วัน เดือน ปีเกิด	23 สิงหาคม 2512
ที่อยู่ปัจจุบัน	208 / 9 หมู่ 1 ตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี 25000
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
ผลการปฏิบัติงาน	พ.ศ. 2537 ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2537 ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าหมวดวิชา ศิลป - ดนตรี โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2539 ได้รับการคัดเลือกให้เป็นข้าราชการผู้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น พ.ศ. 2530 จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปราจีนกัลยาณี จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2534 จบปริญญาตรี ค.บ. วิชาเอกดนตรีศึกษา วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2542 จบปริญญาโท กศ.ม. วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการศึกษา	

การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออก
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม
อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

บทคัดย่อ
ของ
วิไล พังสอาด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2542

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 24 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้บทบาทสมมติ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้แม่แบบ แบบแผนการทดลองคือ ABA Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon's Matched Pairs Signed - Ranks test) และการทดสอบของ แมน - วิทนี (The Mann - Whitney U test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้แม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A COMPARISON OF THE EFFECTS OF ROLE PLAYING AND MODELING
TECHNIQUE ON ASSERTIVE BEHAVIOR OF MATHAYOM SUKSA II
STUDENTS OF WANGTAKIEN WITTAYAKHOM SCHOOL IN
AMPHOE KABINBURI, CHANGWAT PRACHINBURI

AN ABSTRACT
BY
WILAI PUNGSARD

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University

May 1999

The purpose of this experimental research was to compare the effects of Role Playing and Modeling Technique on Assertive Behavior of Mattayom Suksa II students of Wangtakien Wittayakhom in Amphoe Kabinburi , Changwat Prachinburi in the academic year 1998. The subjects of twenty four students were randomly selected from populations whose assertive behavior scores were lower than the percentile rank of 25 . Then they were randomly divided into two groups, an experimental group I and an experimental group II. Each group consisted of twelve students. The experimental group I was exposed to role playing and the experimental group II was exposed to Modeling technique. ABA Reversal Design was experimental design . The Wilcoxon's Matched Pairs Signed - Ranks Test and the Mann - Whitney U Test were used to analyse the data.

The results were as follows :

1. The assertive behavior of students who were exposed to role playing was significantly increased than before the experiment at .01 level.
2. The assertive behavior of students who were exposed to modeling technique was significantly increased than before the experiment at .01 level.
3. There was no significantly different assertive behavior between students who were exposed to role playing and the others students who were exposed to modeling technique.